

ISSN ONLINE 2457-9904

REVISTA DE ȘTIINȚE MILITARE ANUL XVIII, 2018 NR.3 (52)

Revista de Științe Militare

*Editată de Secția de Științe Militare
a Academiei Oamenilor de Știință din România*

Nr. 3 (52)
Anul XVIII, 2018

Revista de Științe Militare

EDITOR

*Secția de Științe Militare
a Academiei Oamenilor de Știință
din România*

CONSILIUL EDITORIAL PREȘEDINTE DE ONOARE

general (r) prof. univ. dr. H. C. Vasile CÂNDEA

PREȘEDINTE

general (r) prof. univ. dr. Teodor FRUNZETI

REFERENȚI ȘTIINȚIFICI

*general (r) prof. univ. dr. Teodor FRUNZETI
general (r) dr. Gheorghe VĂDUVA
general de brigadă (r) prof. univ. dr. Viorel BUȚA
colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU
colonel (r) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC
colonel prof. univ. dr. Florin GROSARU*

MEMBRI

*general (r) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU
general maior (r) prof. cons. dr. Constantin MINCU
general de brigadă (r) prof. univ. dr. Viorel BUȚA
locotenent-colonel dr. Cristophe MIDAN, Franța
dr. Karina MARCZUK, Polonia
prof. univ. dr. Adrian GHEORGHE, SUA
Dr. Dana PERKINS, SUA
general de brigadă Bohuslav PRIKRYL, Polonia
general de brigadă Boris DŮRKECH, Slovacia
general de brigadă (r) Rudolf URBAN, Republica Cehă
colonel Gábor BOLDIZSÁR, Ungaria
colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU
colonel prof. univ. dr. Florin GROSARU*

COLEGIUL DE REDACȚIE

Redactor șef

*colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU
e-mail: esiteanu@yahoo.com*

Redactori

*colonel (r) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC
e-mail: benoneandronic@yahoo.com
lector univ. dr. Diana Elena ȚUȚUIANU
diana.tutuianu@yahoo.com
Cristina-Mariana TĂLPAN, talpan.cristina86@gmail.com*

Tehnoredactor

Cristina-Mariana TĂLPAN

Tipar executat la

**Tipografia Editurii Academiei
Oamenilor de Știință din România**

Revista de Științe Militare apare trimestrial.

COPYRIGHT: sunt autorizate orice reproduceri,
fără perceperea taxelor aferente, cu condiția indicării
precise a numărului și datei apariției revistei din care provin.

*Responsabilitatea privind conținutul articolelor revine în totalitate
autorilor, respectând prevederile Legii nr. 206 din 27.05.2004 referitoare
la buna conduită în cercetarea științifică.*

COPERTA I:

FERDINAND ÎNTREGITORUL,

https://ro.wikipedia.org/wiki/Ferdinand_I_al_Rom%C3%A2niei#/media/File:King_Ferdinand_of_Romania.jpg

COPERTA II:

COLUMNA LUI TRAIAN

*Pentru publicarea de materiale promoționale în cuprinsul revistei,
rugăm agenții economici și pe toți cei interesați să se adreseze redacției
pentru a conveni forma de colaborare.*

Revista de Științe Militare

*Editată de Secția de Științe Militare
a Academiei Oamenilor de Știință din România*

Revistă științifică trimestrială, cu acces liber și prestigiu recunoscut de
CNATDCU, indexată în baza de date internațională (BDI) CEEOL

ISSN ONLINE 2457-9904

**Nr. 3 (52)
Anul XVIII, 2018**

CUPRINS

APĂRAREA NAȚIONALĂ ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ	5
<i>General-maior (r.) prof. cons. dr. Constantin MINCU</i>	
SCHIMBĂRI GEOSTRATEGICE ÎN ASIA DE SUD-EST ȘI PACIFIC.....	23
<i>General (r.) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU</i> <i>Inspector principal de poliție dr. Valentin DULGHERU</i>	
TEORIA SECURITĂȚII ȘI INSECURITĂȚII (Partea a II-a).....	29
<i>Colonel (r.) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU</i>	
PERICOLUL SECESIUNII STATULUI ROMÂN PENTRU BĂTRÂNUL CONTINENT ȘI NU NUMAI.....	45
<i>General (r.) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU</i>	
SERVICIILE DE ETAPĂ ȘI TRANSPORTUL AUTO. MUTAȚII CALITATIVE ÎN LOGISTICA MILITARĂ ROMÂNEASCĂ SPECIFICĂ PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL.....	55
<i>General de brigadă (r.) prof. univ. dr. Mircea UDRESCU</i> <i>Colonel (r.) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC</i>	
TIMPUL PREZENT AL PERFORMANȚEI LEADERSHIP-ULUI ÎN ORGANIZAȚIA MILITARĂ.....	68
<i>Colonel prof. univ. dr. Florin-Eduard GROSARU</i>	
FĂURITORI ȘI MARTIRI AI UNIRII BASARABIEI CU ROMÂNIA.....	74
<i>Colonel (r.) dr. Anatol MUNTEANU</i>	
COOPERAREA UNIUNII EUROPENE ÎN DOMENIUL SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII.....	83
<i>Locotenent-colonel drd. Constantin-Daniel CHELĂRESCU</i>	

SPĂLAREA BANILOR PRIN INTERMEDIUL OPERAȚIUNILOR BANCARE	99
---	----

Drd. Eduard Paul PETRESCUL

IMPACTUL DEZVOLTĂRII SISTEMELOR AUTONOME MARITIME ASUPRA ETICII CONFLICTELOR NAVALE.....	110
--	-----

Comandor drd. ing. Daniel-Cornel TĂNĂSESCU

ANALIZA MIGRAȚIEI ILEGALE DIN EUROPA PRIN UTILIZAREA MATRICEI CYNEFIN.....	123
--	-----

Locotenent-colonel drd. Constantin-Daniel CHELĂRESCU

APĂRAREA NAȚIONALĂ ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ

NATIONAL DEFENCE AND SUSTAINNABLE DEVELOPMENT

General-maior (r) prof. cons. dr. Constantin MINCU*

Rezumat: În lucrare se prezintă un punct de vedere bazat pe date și informații deținute din surse publice și din alte surse, privind relația biunivocă dintre Apărarea Țării și Dezvoltarea Durabilă a României, într-un viitor previzibil, în condițiile de siguranță asigurate, cu determinare și voință politică și printr-o capacitate rezonabilă și credibilă de ripostă armată, împotriva oricărui potențial agresor.

Cuvinte-cheie: apărare națională, dezvoltare durabilă, Uniunea Europeană, NATO, noua politică a SUA.

Abstract: The article presents a standpoint based on data and information taken from public sources and other sources regarding the bi-univocal relation between the Country's Defense and Romanian Sustainable Development, in a foreseeable future, as long as security is ensured through determination and political will as well as a reasonable and credible capacity of armed response against any potential aggressor.

Keywords: national defense, sustainable development, European Union, NATO, recent US policy.

1. Introducere

Despre conceptul de **dezvoltare durabilă** se vorbește în diferite medii politice și economice încă din anul 1972. În acel an **Conferința privind Mediul Ambiant** care a avut loc la **Stockholm** a pus pentru prima dată în mod serios problema deteriorării mediului înconjurător în urma activităților umane care pun în pericol însuși viitorul omenirii.

Conceptul de **dezvoltare durabilă** desemnează totalitatea formelor și metodelor de dezvoltare socio-economică care se axează, în primul rând, pe asigurarea unui echilibru între aspectele sociale; economice și ecologice și elementele capitalului natural.

Cea mai cunoscută definiție a dezvoltării durabile este, cu siguranță, cea dată de **Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare (WCED)** în raportul „Viitorul

* Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, membru al Consiliului Onorific al Academiei Oamenilor de Știință din România, secretar științific al Secției de Științe Militare, Telefon: 0722.303.015, email: mincu_constantin@yahoo.com.

nostru comun”, cunoscut și sub numele de raportul Brundtland: **„dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care urmărește satisfacerea nevoilor prezentului fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi”**¹.

Dezvoltarea durabilă urmărește și încearcă să găsească un cadru teoretic stabil pentru luarea deciziilor în orice situație în care se regăsește un raport de tipul om-mediu, fie că e vorba de mediul înconjurător, mediul economic sau mediul social.

Deși inițial dezvoltarea durabilă s-a vrut a fi o soluție la criza ecologică determinată de intensă exploatare industrială, a resurselor și degradarea continuă a mediului și căuta, în primul rând, preservarea calității mediului înconjurător, în prezent conceptul s-a extins asupra calității vieții în complexitatea sa, și sub aspect economic și social. Obiect al dezvoltării durabile este acum și preocuparea pentru dreptate și echitate între state, nu numai între generații.

Conceptul a fost legat inițial de problemele de mediu și de criza resurselor naturale, în special a celor legate de energie de acum 30 de ani. Termenul însuși este foarte tânăr și s-a impus **în vara lui 1992, după Conferința privind mediul și dezvoltarea, organizată de Națiunile Unite la Rio de Janeiro.**

Durabilitatea pleacă de la ideea că activitățile umane sunt dependente de mediul înconjurător și de resurse. Sănătatea, siguranța socială și stabilitatea economică a societății sunt esențiale în definirea calității vieții.

Trebuie să remarcăm că înainte de anul 1992 s-au desfășurat unele activități care au pregătit configurarea conținutului Dezvoltării Durabile.

Astfel, **în 1983, își începe activitatea Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare (WCED)**, condusă de Gro Brundtland, după o rezoluție adoptată de **Adunarea Generală a Națiunilor Unite.**

Doi ani mai târziu, în anul 1985 este descoperită gaura din stratul de ozon de deasupra Antarcticii și, prin Convenția de la Viena, se încearcă găsirea unor soluții pentru reducerea consumului de substanțe care dăunează stratului protector de ozon care înconjoară planeta. În 1986, în urma catastrofei de la Cernobîl din 30 aprilie, apare așa-numitul Raport Brundtland, al WCED cu titlul „Viitorul nostru comun” care dă și cea mai citată definiție a dezvoltării durabile („sustainable development”), definiție prezentată mai sus.

Totodată, Raportul Brundtland admitea că dezvoltarea economică nu poate fi oprită, dar că strategiile trebuie schimbate astfel încât să se potrivească cu limitele ecologice oferite de mediul înconjurător și de resursele planetei. În finalul

¹ http://ro.wikipedia.org/wiki/Dezvoltare_durabil%C4%83

raportului, comisia susținea necesitatea organizării unei conferințe internaționale asupra dezvoltării durabile.

Astfel, în 1992, are loc la Rio de Janeiro „Summit-ul Pământului”, la care au participat reprezentanți din aproximativ 170 de state. În urma întâlnirii au fost adoptate mai multe convenții referitoare la schimbările de climă (reducerea emisiilor de metan și dioxid de carbon), diversitatea biologică (conservarea speciilor) și stoparea defrișărilor masive. De asemenea, s-a stabilit un plan de susținere a dezvoltării durabile, Agenda 21.

La 10 ani de la Conferința de la Rio, în 2002, a avut loc, la Johannesburg, Summit-ul privind dezvoltarea durabilă.

Din materialele studiate rezultă că numeroși oameni de știință conectați la problematica complexă a dezvoltării durabile au remarcat și au demonstrat unele fenomene negative, care, compromis viitorul Planetei:

- tendința de epuizare a resurselor naturale de energie, de materii prime și de hrană;
- consumarea resurselor regenerabile într-un ritm superior capacității lor de regenerare;
- determinarea fizică și poluarea unor factori vitali de mediu: apă, aer, sol.

Este de reținut că la nivelul Uniunii Europene, în cadrul Consiliului European de la Göteborg, din iunie 2001, a fost adoptată Strategia Europeană de Dezvoltare Durabilă. Obiectivele generale ale Strategiei sunt următoarele:

- Limitarea schimbărilor climatice și a costurilor și efectelor sale negative pentru societate și mediu;
- Asigurarea că sistemul de transport satisface nevoile economice, sociale și de mediu ale societății noastre, minimizând impacturile sale nedorite asupra economiei, societății și mediului;
- Promovarea modelelor de producție și consum durabile;
- Îmbunătățirea managementului și evitarea supraexploatării resurselor naturale, recunoscând valoarea serviciilor ecosistemelor.
- Promovarea unei bune sănătăți publice în mod echitabil și îmbunătățirea protecției împotriva amenințărilor asupra sănătății.
- Crearea unei societăți a incluziunii sociale prin luarea în considerație a solidarității între și în cadrul generațiilor, a asigura securitatea și a crește calitatea vieții cetățenilor ca o precondiție pentru păstrarea bunăstării individuale.
- Promovarea activă a dezvoltării durabile pe scară largă, asigurând că politicile interne și externe respectă angajamentele internaționale ale acesteia.

Am prezentat, mai sus, preocupările, obiectivele și proiectele Dezvoltării Durabile care au avut loc sub egida ONU și a Uniunii Europene, fără a intra în prea

multe detalii. Cei interesați pot găsi cu ușurință informațiile de interes. Să vedem însă care este situația în România.

2. Dezvoltarea Durabilă în România

Dezvoltarea Durabilă a devenit un obiectiv al Uniunii Europene, începând cu anul 1997, când a fost inclus în Tratatul de la Maastricht, iar din 2001, la Summit-ul de la Göteborg a fost adoptată Strategia de Dezvoltare Durabilă a UE, căreia i-a fost adăugată o dimensiune externă la Barcelona, în 2002.

Au urmat alți pași, astfel că, în **ianuarie 2006**, a fost adoptată **Strategia de Dezvoltare Durabilă** pentru o Uniune Europeană extinsă, bazată pe strategia de la Göteborg și rezultat al procesului început încă din 2004.

În România, după anul 1992, s-au făcut câțiva pași timizi pentru protecția mediului, în contextul documentelor elaborate de ONU. În perioada de preaderare la Uniunea Europeană Guvernul și autoritățile administrației centrale și locale au început o muncă susținută de documentare și de racordare la acțiunile UE privind Strategia de Dezvoltare Durabilă.

În anul 2008 este finalizată „**Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României. Orizonturi 2013-2020-2030**”. Autorul principal al documentului a fost Dr. Călin Georgescu, Director Executiv al centrului Național pentru Dezvoltare Durabilă din România (1997-2013).

Nu o să intrăm în prezentarea detaliată a „**Strategiei Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României. Orizonturi 2013-2020-2030**”, deoarece, pentru cei interesați, documentul este disponibil pe internet.

Este suficient să arătăm că lucrarea vizează realizarea următoarelor obiective strategice pe termen scurt, mediu și lung:

Orizont 2013. Incorporarea organizată a principiilor și practicilor dezvoltărilor durabile în ansamblul programelor și politicilor publice ale României ca stat membru UE.

Orizont 2020: Atingerea nivelului mediu actual al Țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile.

Orizont 2030: Aproximarea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al țărilor membre UE din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltărilor durabile.

Este de remarcat că după prezentarea publică, în anul 2008, a „**Strategiei Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României. Orizonturi 2013-2020-2030**” aproape toate ministerele, Consiliile Județene, autoritățile locale până la nivel comună și multe companii românești și străine care operează în România au întocmit și comunicat strategii, proiecte și programe care se înscriu în cerințele unei dezvoltări durabile.

Constatăm că la nivel teoretic ne-am mișcat incredibil de rapid și de multe ori consistent în ceea ce privește directivele și termenele de implementat. Cei interesați pot găsi pe internet mai mult de o mie de titluri cu strategii, proiecte și planuri.

Nevoia autorităților de a acoperi noul domeniu al dezvoltării durabile a condus la apariția unor structuri birocratice la toate nivelurile, care au fost încadrate cu specialiști (cam puțini) și bineînțeles cu clientela politică dispusă și dornică să ocupe posturi-sinecură, fără a presta prea multă muncă.

Din studiul documentelor ONU și ale UE referitoare la dezvoltarea durabilă, precum și din parcurgerea „Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României” nu am găsit nici măcar o propoziție care să se refere la securitatea țărilor angajate în proiect și nici o referire la apărarea, inclusiv prin mijloace militare (dacă se impune) a dezvoltării într-un mediu de cooperare și pace.

Cred că este de bun simț să constatăm că acolo unde țări și zone întregi sunt devastate de război nu mai poate fi vorba de dezvoltare. Exemplele sunt numeroase și pot servi ca lecție pentru naivii care mai cred într-o pace veșnică.

Și în cazul României se manifestă o intercondiționare biunivocă între Dezvoltarea Durabilă și Apărarea Națională, bineînțeles că în cooperare cu partenerii din NATO și UE.

Un element de îngrijorare în ceea ce privește soliditatea NATO îl reprezintă noua politică a SUA, care, prin Președintele Donald Trump, pune adesea sub semnul întrebării soliditatea Alianței și valabilitatea, fără interpretări subiective a articolului 5 din Tratatul NATO. Din acest motiv țările membre, inclusiv România, trebuie să-și ia măsuri de apărare în orice condiții și împotriva oricărui potențial agresor.

3. Unele considerente critice privind guvernarea în contextul prevederilor „Strategiei Dezvoltării Durabile a României”

Este vorba, în principal, de trecerea de la teorie la practică, proces care în țara noastră, din motive multiple și variate, se produce extrem de greoi, iar uneori nu se produce deloc. Să ne explicăm.

Subiectul bunei guvernări (guvernanțe) este tot mai prezent în spațiul public din România, fiind analizat din diverse unghiuri de vedere de către politicieni, funcționari guvernamentali, analiști mai mult sau mai puțin independenți, precum și de către așa-ziii formatori de opinie, care operează prin vectorii mass-media.

Un studiu efectuat, despre cei 28 de ani, evidențiază contradicții flagrante în exprimarea pozițiilor, în punctele de vedere expuse, determinate de apartenența la grupurile politice și de influență autohtone, cât și de influențele unor actori străini

multinaționali și naționali, care acționează numai potrivit intereselor proprii: geopolitice, economico-financiare, militare, informaționale și de altă natură. A da vina numai pe fenomenele globalizării și pe efectele acestora asupra României este de neacceptat, fără a lua în considerație greșelile flagrante, făcute cu bună știință, ale politicienilor și guvernaților români care au „guvernât” în perioada 1990-2018.

Din păcate aceste greșeli, bâlbele economico-financiare, corupția generalizată, disoluția țesutului social, politicile proaste în domeniile educație, sănătate, apărare și mediu nu au fost niciodată analizate și asumate și, prin urmare, nici corectate până acum (septembrie 2018). Având în vedere autismul așa-zisei clase politice nu sunt semne bune pe termen scurt și mediu (2018-2030).

În cele ce urmează mi-am propus să aduc în atenție unele aspecte și fenomene petrecute în ultimii 28 de ani, care, ne-au afectat pe toți ca cetățeni și România ca țară europeană cu o istorie și civilizație vechi.

3.1. Așezarea geografică și populația

România este un stat așezat în sud-estul Europei (după unii) și în centrul Europei (după alții), având în vedere realitatea geografică că Europa se întinde de la Atlantic la Munții Urali). Din ghinion istoric multimilenar suntem plasați într-o zonă de turbulențe geopolitice, între puteri europene și euro-asiatice cu interese opuse și adesea ostile stabilității și păcii. Evenimentele petrecute în perioada 2014-2018 confirmă extinderea conflictelor și a amenințării militare.

Avem o suprafață de 238.391 km² (rangul 81 în lume) și o populație de 21.462.000 locuitori (rangul 54) cu o densitate de 90 locuitori/km². Aceste date sunt cunoscute de către toată lumea, dar ignorate, cu seninătate, de cei care ne-au „planificat” și ne „planifică” destinul. Sunt știute și aspectele legate de relief (munți, dealuri, câmpie) armonios structurat, accesul la Marea Neagră (247 km de litoral) și avantajele de netăgăduit ale Fluviului Dunărea și ale rețelei de ape interioare. La acestea se adaugă resursele minerale importante și solul fertil. Ce facem cu aceste daruri rare ale naturii: le vindem pe nimic, le administrăm prost, le jefuim (vezi cazul pădurilor), distrugem țesutul social al țării, inclusiv pe mult încercatul țăran român.

Iată, în context, un punct de vedere exprimat public de un cunoscător avizat²:

„Prădătorii care au condus și conduc țara ignoră viitorul și nu se pregătesc pentru el; pe ei nu-i interesează decât prezentul, să poată fura acum, când mintea poporului este încă înrobite. Cei ce conduc România sunt făcuți, nu născuți. Ei sunt omul nou, creat înainte de '89 sunt niște mutanți, o altă specie! Din păcate

² Dr. Călin Georgescu, fost director executiv al Centrului Național pentru Dezvoltare Durabilă din România (1997-2013), iar din anul 2013 președintele Centrului European de Cercetare de la Viena, Clubul de la Roma. Interviu publicat în ziarul „Formula AS”, miercuri, 05 Martie 2014.

asistăm la o disoluție totală a țării. Iar intelectualii păstrează o tăcere complice. Rar găsești un intelectual integru. Mare parte dintre cetățenii României pot fi comparați cu robii care servesc unui sistem mafiot. Politicienii, ca și intelectualii, caută „să vorbească frumos”, ca să nu „deranjeze”, toți vor să fie politic corecți ...”

Întrebarea directă, deloc retorică, este cum valorificăm acest potențial, având în vedere adevărul spus de unii analiști străini, dar și români, care, susțin cu argumente geopolitice, economico-financiare și militare că **„România este o țară prea bogată, cu un pământ prea fertil, ca să fie păstrată fără luptă”**. Și în acest punct apare pe lângă celelalte componente vitale ale statalității și componenta de apărare (armata și celelalte structuri din sistemul național de apărare). Vom vedea ce s-a întâmplat și cu „apărarea” în ultimii 28 de ani, precum și catastrofa accentuată începând cu 2017, de actuala guvernare.

3.2. Economia și finanțele

Economia unui stat reprezintă pivotul existenței și permanenței sale, în condițiile accentuării elementelor pozitive (puține) și negative (numeroase) ale globalizării impuse într-un ritm din ce în ce mai accelerat de marile puteri economice ale lumii, aflate și ele, sub influența corporațiilor multinaționale, din ce în ce mai lacome și mai distructive pentru mediul natural mondial.

„Sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI³ se detașează prin amplitudinea și transformările impuse de globalizarea economică, politică și culturală. Globalizarea – prin circulația cât de cât liberă a capitalurilor și mărfurilor – a favorizat atât marile puteri tradiționale, cât și puterile emergente. Puterile (statele) se clasifică mai simplu prin raportare la PIB-urile lor”.

În prezent clasamentul are în frunte Statele Unite, Uniunea Europeană, China, Japonia, Germania, Franța și Marea Britanie. Cifrele exacte pentru 2015 se găsesc pe diverse medii de informare. PIB-ul pe locuitor variază de la 134.400 USD (Liechtenstein), 108.800 (Luxemburg), 84.490 (Norvegia), 47.380 (Statele Unite ale Americii), până la 180 USD (Burundi și R.D. Congo). Aceste discrepanțe uriașe confirmă, marile decalaje care se accentuează tot mai mult, cu consecințe politice, demografice și economice tot mai grave în viitor.

România cu un PIB pe locuitor de 7.540 USD se clasează printre ultimele țări din Europa la acest capitol. De ce avem această situație?

Un posibil răspuns:

³ Dr. Teodor Frunzeti, Dr. Vladimir Zodian, *Lumea 2013 – Enciclopedie politică și militară*, Editura RAO, București, 2013.

- **distrugerea în ultimii 28 de ani** a patrimoniului industrial național în valoare de aproximativ 1.600 miliarde de euro (surse publice);

- numai 30% din PIB-ul României se realizează din activitatea industrială;

- Împrumuturi haotice și iresponsabile, care, au atins în 2018 valoarea de 100 miliarde de euro (fără nici un efect în lucrări de infrastructură și în investiții);

- înstrăinarea, pe nimic, a unor active industriale și resurse naturale (petrol, gaze, aluminiu, aur, metale rare etc.);

- despăgubirile „stil” ANRP (controlată politic) a foștilor proprietari sau a celor „avizați” care au cumpărat drepturile litigioase, în valoare totală de aproximativ 15 miliarde de euro, din care 70% acordate fraudulos, prin supraevaluare;

- distrugerea sistemului bancar cu capital românesc, astfel că astăzi peste 80% din băncile care operează în România sunt străine, fără nici un interes pentru dezvoltarea țării în care operează, orientate exclusiv pe jecmănirea populației și a întreprinzătorilor autohtoni;

- diminuarea rezervelor valutare ale țării la 32 miliarde euro și a rezervei de aur la 100 tone, cauzate de plata datoriei externe uriașe și a unor dobânzi înrobitoare către actorii principali ai globalizării (FMI și Banca Mondială) și ai distrugerii micilor state și economii „emergente”;

- multe alte cauze care pot fi identificate de economiști și finanțiști, care, se presupune că încă mai țin la țara numită România.

Și ca să avem o imagine mai clară a situației iată ce afirmă autorii în „*Lumea 2013*”⁴:

„Marile puteri intervin direct și indirect, inclusiv prin mijloace militare, în obținerea de către corporații a accesului la resursele financiare, naturale și la piețe. Logisticile naționale și regionale, reglementările juridice internaționale, de la OMC la FMI și BM, sunt tot atâtea rezultate ale acțiunii statelor importante în sprijinul corporațiilor importante. „Retragerea statului din economie” nu este decât o lozincă sau o strategie de separare a corporațiilor din țările mici și mijlocii de statele proprii și de trecere a lor sub controlul multinaționalelor.”

Un punct de vedere asemănător exprimă și dr. Călin Georgescu⁵:

„Corporațiile dictează la ora actuală politicului în cea mai mare parte a lumii. Urmând doar propriul profit, ele ascund realitatea, subminând viitorul generațiilor tinere și privând națiunile de lideri autentici și de patrioți. 200 de multinaționale sunt mai puternice decât 150 de state la un loc! Domeniul economic este condus de FMI, Banca Mondială și Organizația mondială a Comerțului.

⁴ Ibidem.

⁵ Dr. Călin Georgescu, Interviu, ziarul „Formula AS”, Miercuri, 05 Martie 2014.

Troica aceasta a dus la prăbușirea economică și la dezastru ecologic în multe locuri din lume. În loc de politici economice serioase, românilor li se oferă pâine și circ: să cumperi marfa altora și să crezi că trăiești bine. Aceasta pe un fond de sărăcie și decădere morală fără precedent.”

Este important în opinia mea să se revadă, în acest contrast, cine, cum și de ce a marșat, cu inconștiență și/sau trădare la acțiunile „Roșia Montană” și „Pungești”. În ultimele luni s-au accentuat presiunile și declarațiile unor politicieni interesați, în favoarea exploatarei aurifere de la Roșia Montană.

3.3. Țesutul social actual al României, reconsiderarea rolului istoric și al tradițiilor culturale

În decursul istoriei noastre cunoscute (cel puțin 2500 de ani) s-a constituit și consolidat un model cultural al tradițiilor și obiceiurilor noastre, care, împreună cu alte elemente au contribuit la supraviețuirea poporului român, în condiții din cele mai vitrege. Acest țesut social și cultural (teritoriu, limbă, cultură și obiceiuri, tradiții) a constituit o adevărată stâncă în istoria noastră.

De mai mulți ani se încearcă și în mare parte s-a reușit ca această stâncă să fie spartă de vectorii și beneficiarii globalizării cu sprijinul unor cozi de topor autohtone (animate de câștiguri imediate și nemuncite și de mancurtizarea la care au aderat nesiliți de nimeni).

Să ne explicăm:

- importul prostesc al unor modele culturale străine, în context flagrant cu tradițiile și realitățile României;
- falsificarea istoriei de către „specialiști” anume desemnați de către „actori” străini;
- atomizarea familiei și a valorilor familiale;
- promovarea agresivă, prin media, a nonculturii, agresivității, imoralității și prostului gust, toate contribuind la bulversarea morală a cetățenilor și, în primul rând, a tinerilor;
- atacul concertat asupra religiei majoritare în România (89% se declară creștini ortodocși);
- dezorganizarea învățământului prin așa-zisele reforme (care se produc din șase în șase luni) una mai ineptă și antinațională decât alta (a se vedea dispariția istoriei naționale din programele școlare, ca urmare a deciziei „tehnocraților” bruxellezi, dar și a urmașilor lor la guvernare în 2017);
- dezvoltarea invidiei și urii sociale între diverse grupuri socio-profesionale, culmea, generate de Guvernele României (a se studia cu atenție atacurile permanente împotriva militarilor declanșate de Guvernul Boc în 2010 și continuate

până astăzi, prin asmuțirea voită și iresponsabilă a cetățenilor țării împotriva Armatei și a militarilor).

Iată ce afirmă autorul Dr. Călin Georgescu⁶:

„Din păcate, în politica românească postdecembristă, lipsește cu desăvârșire o viziune pe termen lung. Lipsește harta viitorului. Dacă România ar înțelege ce șansă uriașă are în plină criză, ar face un salt gigantic, nu doar pentru refacerea ei, ci și pentru a ocupa o poziție de lider imbatabil, cel puțin în zona balcanică. Am putea restaura dreptatea socială, apăra suveranitatea țării și conserva tradițiile neamului românesc. Să nu uităm că România nu este o țară oarecare. Noi, românii, suntem o civilizație. De aceea necesitățile politicii externe ale României sunt, mai ales, păstrarea identității statului în fața atacului entităților non-statale, adică a corporațiilor și „investitorilor strategici” de genul fondurilor speculative. România are nevoie de un stat care își servește cu abnegație cetățenii, și nu de unul care slugărește capitalul internațional. Consolidarea și dezvoltarea statului național unitar modern trebuie să fie deviza noastră, așa cum a fost a înaintașilor noștri. Întărirea statului este esențială în vremurile pe care le trăim. Binomul stat-cetățean este cel pe care a funcționat mare parte din istoria omenirii.”

Sunt convins că sociologi, istorici, filosofi și alți oameni de cultură din România care și-au păstrat intact sentimentul național și care apără valorile noastre vor prezenta multe alte aspecte ale atacurilor la „fibra națională” și vor propune căi de contracarare.

3.4. Calitatea managementului politic și administrativ

În cei 28 de ani de „democrație originală” decidenții politici și cei din administrațiile centrale și locale au creat un ocean de frustrări și nemulțumiri pentru cetățenii români. Să identificăm doar câteva fenomene:

- **Parlamentul** și parlamentarii au intrat în topul corupției, incompetenței și neîncrederii (doar 12% dintre români mai au încredere în această instituție); Fac eforturi zilnice să se mențină la acest nivel;

- **Guvernele și toți miniștrii** de după decembrie 1989 au acționat fără viziune, adesea emoțional și conjunctural, contribuind, din plin, la distrugerea patrimoniului industrial, la îndatorarea țării, la distrugerea coeziunii sociale și la sărăcirea populației, concomitent cu încurajarea furtului din averea publică și expansiunea corupției, la toate nivelurile și în toate instituțiile și agențiile statului. Principala preocupare a guvernanților actuali, este salvarea corupților din politică și administrație.

⁶ Ibidem.

- **Partidele**, în marea lor majoritate sunt, de fapt, grupuri de interese, adesea coterii penale, fără nici un interes să se reformeze și să se pună în slujba interesului public;

- **Extinderea** aparatului birocratic hidrocefal care doar consumă producând hârtii inutile și făcând viața grea românilor (peste 300 de agenții guvernamentale, comisii și comitete, cu sute de salariați fiecare). De fapt aceste structuri sunt menținute și create altele noi pentru clientela politică și rude;

- **Numiri iresponsabile** în posturi de miniștri, secretari de stat și directori a unor clienți politici și de altă natură, fără nici o pregătire în domeniul pe care au fost puși să-l conducă (exemple: secretară de școală generală la ministerul de Interne, contabil de CAP la sănătate, avocat cu probleme penale la transporturi, filosof la Apărare etc.). Aceste numiri ciudate au condamnat România la stagnare și sărăcie, deoarece acești „oameni” nu au nici pregătirea și nici dorința pentru o viziune pe termen lung în interes național.

La acest punct se pot scrie mii de pagini cu fapte și argumente care să ateste un management politic și administrativ, în cea mai mare măsură, dezastruos pentru România și cetățenii ei.

De aceea consider necesar să prezint câteva aprecieri dintr-un document oficial al statului român la capitolul „amenințări, riscuri, vulnerabilități” (ARV)⁷:

- **de natură socială** pe fondul unor tendințe precum: declinul demografic, emigrația populației active, acțiuni ce au ca efect degradarea factorilor de mediu, deficiențele din sistemele naționale de sănătate, educație și asistență socială, distorsiuni pe piața muncii, tendința de escaladare a fenomenului infracțional (proliferarea economiei subterane, evaziunea fiscală); gradul scăzut de rezistență fără de turbulențele majore de pe piețele externe, mai ales pe zona financiar-bancară;

- **corupția** – care afectează statul de drept și încrederea în actul de justiție și în instituțiile statului, generează prejudicii economiei și afectează potențialul de dezvoltare a țării, buna guvernare, decizia în folosul cetățenilor și comunităților; disfuncții în absorbția fondurilor europene, utilizarea banului public, în agricultură, energetic, protecția mediului, justiție, sănătate, educație și cercetare științifică; precaritatea infrastructurii critice; absența unei planificări bugetare multianuale reale, care să determine asumarea și respectarea unor programe investiționale, capacitatea limitată a administrației centrale și locale de a implementa politicile publice naționale și europene; deficiența care afectează capacitatea instituțiilor

⁷ Ghidul Strategiei Naționale de Apărare a țării pentru perioada 2015-2019, document aprobat prin Hotărârea CSAT nr. 128, din 10.12.2015.

statului de a evolua și diminua impactul riscurilor și amenințărilor asupra acestor sisteme; precaritatea resurselor și incoerența în gestionarea diverselor tipuri de riscuri.

Și o altă apreciere⁸:

• „**Statul român actual este un stat slab.** Acționează conform unor mituri și prejudecăți, ia decizii importante pe bază de wishful thinking (gândirea deziderativă ce distorsionează realitatea în funcție de propriile dorințe). Societatea românească diferă de economiile mature din Europa, în sensul că, dacă în Europa se schimbă un guvern, nu se întâmplă nimic grav, economia merge înainte, structura instituțională funcționează. Pe când **în România nu avem management performant**, iar managementul înseamnă viziune și perspectivă. Statul român actual nu mai există pentru că nu mai funcționează instituțional”. Nici nu are cum în condițiile schimbării și a promovării unor indivizi fără nici o legătură cu domeniul pe care îl vor conduce de 2-3 ori pe an a guvernelor și miniștrilor.

Ce se mai poate spune despre „managementul” politic și administrativ din România!? Desigur multe, dar 90% aspecte negative.

3.5. Dezvoltarea durabilă între realitate și necesitate

Pe acest subiect complex și adesea controversat s-au scris tone de cărți, studii, articole și proiecte. Încă din 1992 am auzit și citit cum politicieni de vârf perorau, fără să clipească, cât de bine înțeleg ei dezvoltarea durabilă și cum vor face în timpul cel mai scurt, o Românie sustenabilă din punct de vedere economic, demografic și de mediu. Absolut nimic din aceste promisiuni nu s-au produs până astăzi. Nici măcar nu au avut bunul simț să își ceară scuze.

S-au produs în schimb efectele inverse, perverse, ale dezvoltării durabile:

- **dezindustrializarea** masivă;
- **vânzarea** activelor strategice unor companii străine (cu acționariat adesea necunoscut) așa cum este cazul petrolului, gazelor naturale, aluminiului, altor resurse naturale importante;
- **poluarea** masivă a mediului înconjurător datorată neintervenției instituțiilor abilitate și corupției;
- **despăduriri** masive, cu caracter clar criminal și antinațional, girate de politicieni corupți, aceste fapte penale continuă și în 2018;
- **accentuarea declinului demografic** (-2% pe an) astfel încât în 2040, în varianta optimistă vor fi numai 16 milioane de români (inclusiv cei plecați în străinătate la muncă);

⁸ Dr. Călin Georgescu, Interviu, Ziarul „Formula AS”, Miercuri, 05 Martie 2014.

- **sabotarea și pedepsirea** micului producător agricol autohton, prin lipsa de sprijin financiar, taxe, achiziția producției la prețuri de nimic (exemplu: 50 bani litrul de lapte?!);

- **distrugerea** planificată a sistemelor de irigații și lipsa oricărui efort de a fi refăcute.

România deține încă din 2008 „Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă”, dar potrivit autorului principal – nu s-a pus în practică nici o propoziție din acest document.

Ce s-ar mai putea face, cu măcar o minimă voință politică și bună credință:

- Întărirea legislativă și constituțională a statului. Legi administrate eficient de funcționari în a căror autoritate și competență populația să aibă încredere. Abandonarea luptei politicienilor corupți împotriva justiției.

- Lansarea cercetării și dezvoltării cu implicarea Academiei Române, a universităților și a celorlalte instituții și structuri de cercetare.

- Politici monetare și fiscale ferme. Nivelul taxelor să fie scăzut. Să fie păstrată moneda națională, până când Statul Român va fi capabil să se integreze politic și economic în Zona Euro.

- Dezvoltarea căilor de transport.

- O politică externă regională și globală de promovare a concilierii.

- Transformarea unui handicap în avantaj de nișă economică: agricultura românească.

- Protecția pădurilor și conservarea mediului.

- Dezvoltarea durabilă – concept național.

- Securitatea persoanei: strategia de sănătate bazată pe prevenție, hrană sănătoasă, educație prin mișcare, politică demografică stabilă.

Aceste acțiuni necesită planuri concrete, pe termen lung, care să tranșeze interesele clientelare și de grup ale guvernelor care se succed, după cum se observă, din ce în ce mai des.

4. Apărarea națională între teorie și practică

Pentru România întărirea structurilor de apărare (în primul rând Armata, dar și celelalte componente ale Sistemului Național de Apărare, Securitate și Ordine Publică) reprezintă o condiție **vitală** a statalității, a menținerii suveranității și integrității naționale.

O analiză sumară a evenimentelor petrecute în ultimii ani, la nivel global, regional și zonal arată o creștere îngrijorătoare a riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților, inclusiv în zona noastră geografică, fapte care pun în pericol pacea și proiectele de dezvoltare durabilă.

România este situată în apropierea unor zone turbulente, inclusiv din punct de vedere militar (Ucraina-Rusia, Turcia-Rusia, Balcanii de Vest și orientul Mijlociu).

Ar fi fost de așteptat din partea structurilor de putere de la noi (Președinte, Parlament, Guvern, Ministere, autorități centrale și locale) să conștientizeze în cei 28 de ani rolul apărării și al Armatei pentru menținerea în picioare a statului român. Din contră – acțiunile actualei puteri politice sunt ferm direcționate spre distrugerea micuței Armate care a mai rămas.

În loc de acest curs logic, în interes național, s-au produs fenomene grave, cu consecințe negative pe termen scurt, mediu și lung:

- Așa-zisa reformă a Armatei s-a rezumat la o singură dimensiune – distrugerea multor unități militare și reducerea masivă a efectivelor;

- Aceste reduceri iresponsabile nu au fost compensate, așa cum s-a promis, cu echipamente și sisteme de arme moderne;

- Bugetele anuale ale M.Ap.N. au fost, pe hârtie, între 1,2 - 1,4% din PIB, dar în realitate, prin manevre perverse nu au fost mai mari de 0,9 - 1,1% din PIB (în condițiile în care prin Tratatul de Aderare la NATO (2004) România s-a obligat la cheltuieli de apărare de 2,28% din PIB); Actuala guvernare a atins „performanța” de 0,7% din PIB, în 2017, în loc de 2% asumat politic și va reuși, cu greu, 1,81% în 2018.

- Militarii activi și în rezervă sunt atacați și insultați începând cu 2010, tonul fiind dat de Președinte, primul-ministru și alți „politicieni”. Din acest motiv moralul acestora a scăzut dramatic, cu consecințe pe măsură, în eventualitatea unui conflict militar (poate chiar asta s-a dorit și se dorește încă). Nu cunosc nici un caz dintr-o țară din Emisfera Nordică în care politicienii din fruntea statului să procedeze în acest mod incalificabil;

- În funcțiile militare de vârf din Armată (dar și din alte instituții) se promovează, din ce în ce mai agresiv, persoane obediente și cu sprijin politic, în locul profesioniștilor și celor care mai cred în patriotism și valori morale;

- Se repetă obsesiv încă din 2002, că nu mai avem nevoie de cine știe ce armată că ne apără NATO. Este o mare prostie, NATO ne poate apăra dacă suntem capabili să ne apărăm și singuri. De fapt mulți analiști străini ne spus asta de la obraz (a se vedea declarațiile fondatorului STRATFOR – George Friedman);

- Sistemele de arme și echipamentele mai vechi sau mai noi sunt lipsite de lucrările normale de mentenanță și reparații curente (un exemplu – rețeaua militară de comunicații RTP/RMNC este abandonată din anul 2008 și până astăzi, ajungându-se la peste 4.000 de repere și subansamble cu nevoi de reparații și apropiindu-se rapid de colapsul total, sub privirile blând-contemplative ale celor „responsabili”);

- Prevederile principale din „**Strategia Națională de Apărare a Țării**”⁹ nu sunt urmărite sistematic cu pixul în mână, pentru a se vedea ce s-a realizat și ce nu (și cine sunt responsabilii politici și militari, care consideră documentul o simplă hârtie). De fapt, aceștia sunt bine cunoscuți: liderii partidelor de la guvernare, Primii-miniștri și numeroșii miniștri al „Apărării”;

- Un alt document important „**Ghidul Strategiei Naționale de Apărare a țării pentru perioada 2015-2019**”¹⁰, face o analiză cuprinzătoare și corectă a amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților interne și externe la adresa României și propune mai multe obiective naționale de securitate. Însă îndeplinirea acestora necesită voința politică, importante resurse umane, materiale și financiare. Sunt dispuși guvernanții actuali și viitori să le acorde!? Până acum (septembrie 2018) răspunsul este categoric NU;

- Planurile de înzestrare multianuale sunt un mit, o legendă și nu au funcționat niciodată. Fiecare Guvern și fiecare ministru al apărării schimbă tot și o ia de la zero. Ori se știe că un sistem complex de arme sau echipamente nu se poate realiza într-un singur an. Pentru unele sunt necesari 10-15 ani, cu alocări bugetare ritmice, la nivelul solicitat de planuri și proiecte. Dar cine poate înțelege fenomenul!? Până acum nu a înțeles sau nu a vrut să înțeleagă nici un guvernant;

- A avut loc și are loc în continuare distrugerea planificată a capacităților de producție autohtone, în domeniul apărării (atât a întreprinderilor cu capital de stat, cât și a firmelor românești cu capital privat). Despre acest fenomen se poate scrie o carte și poate cineva o va scrie;

- Armata Română stă cât se poate de prost la capitole importante pentru capacitatea de descurajarea și de ripostă, de exemplu: avioane de luptă moderne multirol, elicoptere de atac, mijloace antitanc, tancuri și transportoare blindate cu capacități sporite de lovire și supraviețuire în luptă etc.;

- Echiparea luptătorului este încă învechită și departe de standardele moderne. Probabil se consideră că dacă soldatul moare nu este nici o problemă, va fi o pensie „nesimțită” în minus. Niciodată nu vom vedea politicieni sau fii de politicieni care să lupte cu arma în mână, dacă va fi nevoie. Vor fi de găsit în paradisurile fiscale și în alte locuri exotice unde și-au asigurat averile.

Cred că la acest punct trebuie să zăbovim mai mult asupra componentei demomilitare a apărării României, importantă în contextul geopolitic actual:

⁹ Strategia Națională de Apărare a țării (09 iunie 2015); Hotărârea Parlamentului nr. 33, din 23 iunie 2015, Monitorul oficial, partea I, nr. 450, 23.06.2015.

¹⁰ Ghidul Strategiei Naționale de Apărare a Țării, pentru perioada 2015-2019, Aprobat prin hotărârea C.S.A.T. din 10.12.2015.

Populația României	Cetățeni apți de efort militar	Militari activi la pace	%	Militari rezerviști	%
În anul 1989 22.800.000	6.840.000	340.000	1,48	820.000	3,6
În anul 2017 21.462.000	6.438.600	70.000	0,33	80.000	0,37

Observăm o reducere drastică de 4,5 ori a militarilor la pace și de 9,75 ori a rezerviștilor mobilizați în unități care își măresc efectivele la război și în cele noi care iau ființă. Cifrele prezentate demonstrează o crasă iresponsabilitate a tuturor celor care au decis, în problema apărării, în ultimii 28 de ani.

În primul rând suntem țară de frontieră a NATO și a UE, apoi ne situăm într-o zonă cu multe riscuri și amenințări, iar dispozitivele NATO de apărare se mișcă „cu timiditate” spre est, ca să nu se supere Rusia. Numai că Rusia oricum este supărată pe noi de 300 de ani, în cele 13 ocupații pe care ni le-a administrat, indiferent dacă au fost aliați sau adversari.

Având în vedere realitățile de mai sus și faptul că la capitolul arme moderne suntem aproape de zero, ar fi fost necesar să avem o armată de pace între 120.000 – 140.000 de militari (luptători, nu clienți politici civili plantați, din belșug, în structurile centrale ale M.Ap.N.), iar cifra mobilizabililor, în prima fază, să fie de minimum 400.000 de oameni. Ar fi fost un efort, dar apărarea statului și statalității costă peste tot în lume. Ținând seama că un tânăr apt pentru serviciul militar, șomer fiind, consumă resurse, s-ar mai fi adăugat ceva până la salariul de 1.400 lei a unui soldat profesionist și s-ar fi rezolvat două probleme, una socială și alta militară și de apărare.

La neajunsuri se adaugă și faptul că **4,5 milioane de români sunt plecați**, pe termen lung, în străinătate. **Cel puțin un milion dintre aceștia** sunt apți pentru serviciul militar la război. Dar nu mai ai de unde să-i iei și, după cum declară unii public, nu vor să moară pentru a apăra averile corupților din România.

În concluzie la acest capitol, constatăm pe date și informații din surse publice că apărarea țării a fost lăsată, cu bună știință, de izbeliște în cei 28 de ani. Din păcate nu sunt semne că situația s-ar putea îmbunătăți, pe termen scurt și mediu, în pofida elaborării unor documente de planificare a apărării și a unor legi. **Atunci când Prim-Ministrul tot în funcție declară cu seninătate, în 12 septembrie 2017 că M.Ap.N. nu a realizat până la această dată, decât 8,5% din Planul de Înzestrare pe 2017 nu mai rămâne nimic de comentat.**

5. Câteva concluzii

Nu-mi imaginez nici un moment că actualii politicieni și militari în funcțiile de vârf vor fi cumva impresionați de ce gândește și scrie un general în rezervă. Aceștia ar putea, totuși, lua act că foarte mulți ofițeri activi, în rezervă și retragere gândesc la fel și sunt exasperați de modul cum sunt tratate **Armata și Apărarea**. Există indicii temeinice că se acționează, după plan, pentru distrugerea lor.

Se impun câteva concluzii:

- **Societatea românească**, în întregul ei, este bulversată și debusolată de politicile haotice, fără viziune, în toate domeniile de activitate;
- **Cetățenii** nu înțeleg de ce mafia politico-economică continuă nestingherită să fure, zilnic apărând în media noi cazuri.
- **România** trăiește pe datorie, în contul generațiilor viitoare care, posibil, nu vor mai trăi în România.
- **Dezindustrializarea** și distrugerea micilor producători agricoli continuă în ritm tot mai alert;
- **Securitatea cetățeanului** este tot mai amenințată de tot felul de clanuri de interlopi aflate în cârdășie cu cei care ar trebui, prin atribuții, să-i stârpească;
- **Se accentuează** degradarea morală a tineretului prin consumul de droguri, prin dependența de emisiunile TV care propagă violența, modul de viață ușuratic, cu accente din ce în ce mai groțști;
- **Educația** continuă să fie scena unor experimente nefericite, cu un pronunțat caracter antinațional;
- **Sănătatea** este în atenție, doar pe hârtie, în planuri și strategii, niciodată aplicate;
- **Apărarea este o floare care se pune la butonieră doar de 1 decembrie. În rest fiecare cu afacerile lui.**

În aceste condiții și realități greu de contestat, prezentate mai sus, cum mai putem vorbi de o Dezvoltare Durabilă a României.

BIBLIOGRAFIE

- *** *Ghidul Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019*, Hotărârea CSAT nr. 128, din 10.12.2015.
- *** *Strategia Națională de Apărare a țării (09 iunie 2015)*; Hotărârea nr. 33 a Parlamentului, din 23 iunie 2015, Monitorul oficial, partea I, nr. 450, 23.06.2015.

Documentar privind capacitățile demografice și de apărare ale unor state. Sursa: Grupul „GLOBAL FIRE POWER”.

Documente din surse publice de pe site-urile Președinției, Guvernului, Ministerul Apărării Naționale și ale altor instituții din țară și străinătate.

FRUNZETI T., Zodian V., *Lumea 2013 – Enciclopedie politică și militară*, Editura RAO, București, 2013.

GEORGESCU C., fost director executiv al Centrului Național pentru Dezvoltare Durabilă din România (1997-2013), iar din anul 2013 președintele Centrului European de Cercetare de la Viena (Clubul de la Roma).
Interviu publicat în ziarul „Formula AS”, miercuri, 05 Martie 2014.

Circa 1.000 de titluri privind Dezvoltarea Durabilă obținute cu motorul de căutare pe Google.

Revista de Științe Militare, nr. 1-4/2015.

SCHIMBĂRI GEOSTRATEGICE ÎN ASIA DE SUD-EST ȘI PACIFIC

GEOSTRATEGIC CHANGES IN SOUTH EAST ASIA AND PACIFIC

General (r.) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU*

Inspector principal de poliție dr. Valentin DULGHERU**

Rezumat

Chiar dacă bugetul militar al SUA se apropie de suma astronomică de 1000 miliarde de dolari, SUA consideră că amenințarea cea mai mare nu este terorismul, ci Rusia și China, îngrijorată, mai cu seamă, de ascensiunea în știință și tehnologie a Chinei.

Polii de putere s-ar putea muta în timp spre Asia de Est și Sud-Est.

Noul context geopolitic presupune așadar cine va domina spațiul imens din partea de Sud-Est a Asiei, cu influențe imense asupra lumii.

Cuvinte cheie: *diplomație, geostrategie, rute strategice, energie, resurse minerale, rivalități, securitate, putere militară și economică.*

Abstract

Although the US military budget is close to the astronomical amount of 1,000 billion USD, the US considers that the biggest threat is not terrorism, but actually Russia and China – worried especially by the scientific and technological ascension of China.

The power poles could move to East Asia and South East Asia.

Therefore, the new geopolitical context prompts the idea that whoever dominates the vast space of South East Asia will have a strong worldwide influence.

Keywords: *diplomacy, geostrategy, strategic routes, energy, mineral resources, rivalry, security, military and economic power.*

În *Marea tablă de șah...*, Zbigniew Brzezinski (1997) era de părere că SUA trebuie să controleze Eurasia pentru a-și menține puterea timp îndelungat. El afirmă că Washingtonul va avea nevoie de „un nou Pearl Harbour” ca populația să accepte

* General (Chestor de Poliție în rezervă), membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, E-mail: anghel.andreescu@gmail.com

** doctorand la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, E-mail: vali.dulgheru@yahoo.com

o superputere militară americană. Această superioritate ar fi esențială pentru pacea și dezvoltarea lumii.

De aceea Brzezinski era adeptul unei comunități euroatlantice strânse, adică SUA – UE, deoarece Federația Rusă și China sunt principalii adversari ai SUA.¹¹

O Europă stabilă și prosperă este o condiție esențială pentru realizarea unei Eurasii democratice și cooperante.

Între timp au apărut schimbări geopolitice în Asia de Sud-Est și Oceanul Pacific în condițiile confruntărilor „reproșurilor tot mai dese între SUA și UE.

Această stare de fapt care se perpetuează de mai multe luni a determinat UE să se orienteze deja spre alți parteneri după neînțelegerile acute între UE și SUA, respectiv un acord UE – Japonia, deci crearea unei zone de liber schimb (foarte important), ceea ce înseamnă peste 30% din PIB-ul Mondial și considerată o zi istorică, cu multiple schimbări în politica mondială, dar mai ales zona Asia de Sud-Est și Pacific.

La nivelul global, SUA controlează principalele artere navale, având grupări militare operative în Oceanul Pacific, Arctic, Atlantic etc., însă rutele comerciale sunt tot mai disputate.

Rusia încearcă să domine rutele strategice de aprovizionare cu hidrocarburi, ale: UE, Chinei și Japoniei în condițiile în care Rusia este cea mai bogată țară din lume, deținând 60% din resursele lumii.

În Asia de Sud-Est se concurează: China, Japonia, Rusia, SUA, India etc.

Beijingul încearcă să stăpânească Mările Chinei de Est și de Sud, construindu-și deja două grupări navale importante și este în lucru a treia grupare navală din cele patru în final.

Se impune și o analiză amănunțită a grupărilor de forțe în cea mai aglomerată zonă a lumii din punct de vedere al populației, al resurselor minerale tot mai căutate, al alianțelor actuale.

Astfel apropierea Chinei de Federația Rusă, impusă și de criza ucraineană, sancțiunile economice, comerciale, financiare impuse de SUA și UE, Rusiei, plus o cerere nemaipomenită de energie din partea Chinei în mod deosebit a dus la o apropiere a celor două state importante, Rusia și China.

Cele două state de mai sus au semnat „Tratatul de bună vecinătate, prietenie și cooperare între ele”, cu urmări deosebite pe plan mondial.

De remarcat:

- frontiera comună de 4300 km să fie sigură;
- China se află pe primul loc în lume, cu un PIB de 20.890.740 miliarde de dolari, iar SUA pe locul doi cu un PIB de 18.740.200 miliarde de dolari;

¹¹ Colectiv, *Istorie și diplomatie secretă*, Editura Top Form, București, 2017, p. 10

- ritmul alert și constant de creștere economică plus factorul demografic de aproape 1,4 miliarde locuitori și prima putere economică a lumii, cel mai mare importator de energie din lume, deci o nevoie acută de materii prime, mai ales din Rusia cea mai bogată din lume;

- apropierea celor două state este o nevoie firească, de complementaritate, inclusiv de a se opune SUA;

- de remarcat faptul că China nu a umilit-o pe Rusia după 1991 când s-a destrămat URSS;

- Organizația de Cooperare Shanghai cuprinde opt state, printre care: Rusia, China, India, Pakistan etc., cu mai mult de jumătate din populația lumii.

Convergența obiectivelor celor două mari puteri regionale China și Rusia este benefică și poate combate mai ușor hegemonia SUA.

De remarcat ambițiile Chinei de dezvoltare multilaterală începând cu epoca Deng, respectiv nu numai în economie, dar mai ales cu proiecte ambițioase în știință și tehnologie, urmărind să fie lider mondial, cu un învățământ de înaltă clasă.

Începând cu 1992, Rusia este cel mai mare exportator de armament în China, armament, din toate categoriile.

Desigur China dorește, cu ajutorul Rusiei să poată deveni membru deplin în zona arctică, în prezent având doar statut de observator, față de cele opt state arctice: Rusia, SUA, Canada, Danemarca, Norvegia, Islanda, Suedia, Finlanda.

China vrea să fie membru deplin, avându-se în vedere interesele politice, economice ale Rusiei în Arctica: baze strategice de resurse minerale, rută maritimă mai scurtă, bogățiile imense din zonă, mai ales petrol și gaze etc.

De precizat că alianța celor două puteri regionale: China și Rusia este importantă mai ales în domeniul energiei, a resurselor minerale și de ce nu o confruntare multipolară în scurt timp.

Analiza rivalităților existente, a conflictelor care mocnesc, înarmarea excesivă, inclusiv cu arme de distrugere în masă precum: China, India, Pakistan, Rusia, Coreea de Nord, recurgerea la amenințări cu folosirea acestora, creează o stare de nesiguranță în cea mai populată zonă din lume.

Situația din extremul Orient al Rusiei trebuie analizată și în contextul scăderii continue a populației ruse din această zonă bogată în resurse, la numai 6-7 milioane de ruși, în condițiile prezenței în apropierea Amurului a peste 120 de milioane de chinezi și alte 6-8 milioane care muncesc în zonă.

De fapt în China există câteva milioane de șomeri care trec dintr-o provincie în alta în căutarea unui loc de muncă.

În această parte a Asiei, imensă ca întindere și populație dezvoltarea poate influența pozitiv totul.

Relația multiplă China – Japonia, China – Rusia, China – India, poate juca un rol deosebit în zonă și chiar în lume, la care se adaugă creșterea demografică a Indiei ce va depăși China, dar și o creștere economică apreciabilă.

Zona de Sud-Est a Asiei poate fi influențată mult de relația China – Rusia, două state, puteri regionale, Rusia asumându-și rolul de superputere fiind în același timp cea mai bogată țară în resurse minerale din lume.

China cu PIB-ul cel mai mare din lume, cu datorii de peste trei trilioane de dolari (de încasat de la SUA) are un cuvânt greu de spus în diplomația zonei și a lumii.

Desigur și China se confruntă cu multe greutăți: necesitățile tot mai mari în resurse energetice, peste 60% din Orientul Mijlociu și Rusia, probleme mari privind degradarea mediului, inegalitatea regională etc.

China este totuși furnizoare de securitate regională și mondială, cu o dezvoltare inclusiv militară.

Japonia are un PIB ce o clasează pe locul trei după China și India, cu un grad foarte ridicat de dezvoltare, cu resurse limitate, cu învățământ de excepție.

China și Pakistan, sunt în relații de ostilitate, dar și cu India, putere nucleară și cu o creștere demografică deosebită.

Coreea de Sud este dezvoltată economic și situată între state mari, puternice, fiind în prezent aliată cu SUA și în relații acceptabile cu Coreea de Nord.

Se poate aprecia că o relație mai apropiată SUA – China, ar putea rezolva multe din problemele zonei menționate.

Totuși, China, fiind cea mai mare putere economică mondială și putere regională, emite destule pretenții, care determină factori de tensiune în relațiile cu SUA.

Statele eșuate din Asia de Est pot fi factori de risc la adresa securității regionale sau chiar mondiale, începând cu Coreea de Nord, Bangladesh, Timor etc.

În plus, există diferențe în zona amintită între China și Japonia, China și Taiwan.

Zona în discuție, prin dimensiunea teritorială, economică și a resurselor naturale face parte din acest spațiu asiatic destul de fragil privind securitatea lumii.

Așadar, ascensiunea economică a Chinei și Indiei, inclusiv din punct de vedere militar, la care se adaugă Federația Rusă, în calitate de superputere militară, complică situația geopolitică din zonă. Interesele dintotdeauna ale SUA în această zonă întregesc peisajul geopolitic complex din zonă.

De menționat despre China că și-a propus să devină în 30 de ani liderul mondial și în știință și inovare.

La fel și Rusia, a distribuit sume consistente din bugetul Academiei la alte instituții de cercetare, universități, inclusiv pentru modernizarea învățământului,

încurajând din anul 2017 pe tineri să studieze și în străinătate la universități de top în: SUA, Germania, Cehia, Marea Britanie etc.

De remarcat că începând cu anul 2016, numărul publicațiilor din China, ocupă locul doi în lume după SUA.

În același timp bugetul militar al SUA se apropie de 1000 miliarde de dolari considerând că amenințarea cea mai mare nu mai este terorismul, ci Rusia și China, îngrijorată de ascensiunea economică științifică și tehnologică a Chinei.

„Polii de putere s-ar putea muta în timp spre Asia de Est și Sud-Est. Chinei îi este deja recunoscută puterea regională, iar Federația Rusă speră să detașeze Germania de SUA.”¹²

Strategia globală americană se bazează și pe ascendența sectorului financiar american asupra piețelor de afaceri.

Desigur SUA au pe mai departe resurse imense, o certă capacitate de a se adapta la lumea în schimbare, dominând tehnologia actuală, acoperind 20% din PIB-ul mondial, primatul în inovație, cercetare, învățământ și mai ales o putere militară de neegalat.

Chiar SUA aprecia: „adevărata amenințare o constituie nu ascensiunea Chinei, a islamului, ci slăbiciunea noastră de caracter și ignoranța noastră ce o alimentează.”¹³

Noul context geopolitic presupune că cine va domina spațiul imens din partea de Sud-Est a Asiei, va avea o influență imensă asupra lumii întregi.

Se poate considera că după Oceanul Atlantic în secolul XXI Oceanul Pacific va fi pe primul loc, iar China, putere regională din punct de vedere economic și militar a devenit lider mondial economic și a întrecut SUA.

La acestea se alătură India, Japonia și Coreea de Sud, prefigurând un secol asiatic, care probabil va domina lumea.

BIBLIOGRAFIE

*** Revista Geopolitica nr. 73 (1/2018)

ALVIN T., *Puterea în mișcare*, Editura Antet, București, 2007.

Colectiv, *Istorie și diplomatie secretă*, Editura Top Form, București, 2017.

KAPLAN R., *Războiul geografiei*, Editura Litera, București, 2015.

ZBIGNIEW B., *A domina sau a conduce*, Editura Scripta, București, 2005.

¹² Idem, pct. 1, p. 25

¹³ Idem, pct. 1, p. 27

ZBIGNIEW B., *Marea tablă de șah. Supremația americană și imperativele sale geopolitice*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2000.

TEORIA SECURITĂȚII ȘI INSECURITĂȚII (Partea a II-a)

THEORY OF SECURITY AND INSECURITY (Part 2)

Colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU*

Rezumat: Autorul prezintă stadiul cunoașterii conceptului de securitate, definițiile (cantitativă și calitativă) acestui concept în funcție de riscuri, amenințări și vulnerabilități. Totodată, demersul nostru este axat și pe cercetarea surselor de cunoaștere teoretică pentru înțelegerea posibilităților de optimizare a utilizării capacităților și capabilităților de securitate. De asemenea, am abordat într-o manieră sintetică structurarea articolului nostru într-o succesiune logică, firească și o abordare graduală pornind de la aspectele generale către cele specifice și practice, de reglementare, normare și de construcție instituțională, precum și cele referitoare la cultura de securitate. Ca urmare, lucrarea este structurată în câteva capitole, în funcție de cerințele de prezentare a teoriilor și ideilor abordate. Totuși, problematica nu este tratată exhaustiv pentru că numărul elementelor care admit aprofundarea cercetării e foarte mare.

Cuvinte cheie: securitate, insecuritate, riscuri, amenințări, vulnerabilități.

Abstract: The author presents the stage of acknowledging the security concept, the definitions (quantitative and qualitative) given to this concept according to risks, threats, and vulnerabilities. At the same time, our endeavor is also aimed at searching the sources of theoretical knowledge in order to understand the possibilities of making optimal use of the security capacities and capabilities. Furthermore, we decided to build our article following a synthetic structure, a natural logical sequence and a gradual approach, starting from general aspects and going through specific and practical aspects regarding institutional norms, rules and regulations as well as security culture. As a result, the paper is structured in a few chapters according to the necessity of presenting the theories and ideas approached. Yet, it could not attempt to exhaust the topic because of the huge number of elements involved in a profound acknowledgement of the topic.

Keywords: security, insecurity, risks, threats, vulnerabilities.

* Prof. univ. dr., membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România, E-mail: esiteanu@yahoo.com

Introducere

Securitatea reprezintă o problemă esențială a omenirii, a gândirii filosofice, politice, militare, sociologice etc. deoarece omenirea/oamenii nu este/sunt capabilă/capabili să trăiască în armonie fiind în general conflictuală/conflictuali. Definirea securității se fundamentează pe amenințări, riscuri și vulnerabilități care o determină/influentează, dar încă nu s-a acceptat prin consens o definiție general valabilă. Tratatelor și acordurile internaționale consfințesc dreptul la securitate, dar evoluția umanității impune o redefinire și reconstruire pe noi baze a dreptului la securitate individuală, națională, colectivă și internațională pentru că normativele/reglementările vechi nu mai sunt acceptate azi, fiind chiar nepotrivite noului mediu de securitate.

1. Riscuri, amenințări și vulnerabilități

Investigarea problematicii securității, care are un câmp de acțiune imens, trebuie să se focalizeze pe dimensiunea umană a securității deoarece omul/oamenii este/sunt beneficiarul/beneficiarii securității, dar și principalul/principali factori perturbator(i) și agresor(i) al(ai) ordinii naturale și resurselor Planetei Albastre. Comunitățile, națiunile și organizațiile trebuie să coopereze pentru a pune în aplicare măsuri de prevenire și reducere a amenințărilor, vulnerabilităților și riscurilor și de găsire a unor soluții cât mai viabile la problemele securității. Amenințările naturale și cele antropice/antropogene¹⁴ sunt de o mare diversitate reflectând aspecte specifice și complexități diferite în domenii precum cultura, educația, tradițiile/obiceiurile, politic, social, militar, organizării statale etc. Din această perspectivă, nivelul de pregătire a organizațiilor, națiunilor, comunităților etc. pentru a-și asigura securitatea în fața dezastrelor și altor forme/categorii de amenințări și riscuri este extrem de diferit mai ales că lumea este într-o continuă transformare. Capacitatea și capabilitatea de contracarare a acestor amenințări sunt evident perfectibile pentru a crește puterea de reacție împotriva amenințărilor și agresiunilor. În acest context și România s-a angajat în procesul de identificare a vulnerabilităților și riscurilor la adresa securității naționale și gestionarea/managementul riscurilor cât mai eficient cu putință astfel încât să fie nu numai un consumator, ci și un furnizor de securitate pentru UE și pentru NATO, dar nu numai pentru acestea. Analizând specificul mediului de securitate în spațiul/zona de interes geografic(ă) și geostrategic(ă) românesc/românească constatăm amplificarea riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale și apariția unor

¹⁴ Fenomene datorate acțiunilor omului/oamenilor cu urmări grave îndeosebi asupra evoluției reliefului, învelișului/regnului vegetal și animal, climei etc.

vulnerabilități noi care se adaugă la cele vechi și care fără o strategie de securitate adecvată/viabilă ar putea amenința grav securitatea națională și pune în pericol existența statului național unitar, a statului de drept și a vieții cetățenilor săi.

Atacurile teroriste din SUA, UE, Rusia și alte state, de la începutul secolului XXI au demonstrat că în fața COT¹⁵ și terorismului nu există țări invulnerabile, cum de altfel nu există state invulnerabile nici în fața dezastrelor naturale (cutremure, tsunami, vulcani etc.), ceea ce demonstrează că amenințările și riscurile s-au internaționalizat, iar consecințele s-au globalizat. Omenirea trebuie să răspundă acestor amenințări prin întărirea cooperării între state, între organizații în scopul gestionării eficace și eficiente a tuturor crizelor, dar și prevenirii lor respectând întotdeauna normele dreptului internațional public și dezvoltându-l în conformitate cu necesitățile omenirii. În scopul menținerii și reinstaurării unei stări globale de normalitate s-a înființat marea coaliție internațională împotriva terorismului, dar aceasta, în opinia noastră, trebuie lărgită și îndreptată nu numai împotriva terorismului, ci și împotriva COT. Starea de securitate nu se poate instaura/ menține fără punerea în aplicare a managementului riscurilor, vulnerabilităților și amenințărilor la adresa securității naționale, regionale, zonale și mondiale. De aceea și România trebuie să facă uz de acest management în scopul asigurării stabilității și dezvoltării statului de drept prin participarea tuturor forțelor politice și sociale care să se unească în vederea reducerii amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților, pe baza unei culturi de securitate menite să îmbunătățească mentalul social.¹⁶ Această problemă este complexă, de mare întindere și insuficient elucidată având în vedere numărul din ce în ce mai mare de amenințări, riscuri și vulnerabilități și necesitatea imperioasă a găsirii celor mai adecvate soluții pentru reducerea și contracararea lor.

Problematika acestei lucrări am analizat-o/studiat-o prin intermediul instrumentelor cunoscute de investigație științifică punând accentul pe zonele mai puțin cercetate. Am optat pentru cercetarea problematicei securității cu accentul pus pe amenințări, vulnerabilități și riscuri generate atât de fenomenele naturale, cât și de cele antropice, precum și pe acele elemente pe care le-am apreciat relevante pentru perceperea cauzelor riscurilor și vulnerabilităților la adresa individului și securității naționale, zonele, regionale și internaționale și a dificultăților de prevenire și contracarare a acestora.

În consecință, definițiile securității, prezentate în articolul „*Teoria securității și insecurității*” (partea I), din *Revista de Științe Militare* nr. 4(49), anul XVII,

¹⁵ Crimei organizate transfrontaliere / transnaționale

¹⁶ ZAMFIR C-tin., *Securitatea civilă și globalizarea*, FED Print S.A. București, 2009, pp. 15-16.

2017, trebuie modificate în funcție de elementele menționate mai sus, adică în funcție de riscuri, amenințări și vulnerabilități.

Securitatea națională este probabilitatea ca instituțiile statului și societatea (cu toate domeniile/componentele ei) să funcționeze la parametrii normali, să nu fie vulnerabile la amenințările și riscurile naturale și antropice pe care să le contracareze printr-un management eficace și eficient al riscurilor, pe baza unor facilități de fiabilitate și viabilitate, de atenuare a efectelor amenințărilor și de remodelare funcțională în cazul pericolelor iminente astfel încât să se asigure reproducerea națiunii. Aceasta este, evident, o definiție cantitativă a securității naționale deoarece probabilitatea este o mărime ce se poate măsura. Spre deosebire de aceasta se poate da și o definiție calitativă a securității naționale: aptitudinea (calitatea) unui stat și unei națiuni de a-și îndeplini funcțiile specificate în condițiile riscurilor și amenințărilor actuale și viitoare și a unor pericole iminente astfel încât să se asigure reproducerea națiunii în condițiile dezvoltării durabile.

Din prima definiție rezultă că securitatea națională este caracterizată de probabilitatea de bună funcționare a instituțiilor statului și a societății românești (a tuturor domeniilor: economic, social, politic, cultural, de mediu etc.) în condițiile amenințărilor și riscurilor actuale și viitoare, probabilitate care are valoarea, de exemplu, egală cu 0,75 (75%) pentru o perioadă calculată de 200 de luni, de pildă, ceea ce înseamnă că instituțiile statului și societatea vor funcționa pe baza contracarării amenințărilor și riscurilor un timp de $T=200 \cdot 0,75=150$ luni, adică 12 ani și 6 luni în condițiile conservării performanțelor de funcționare ale instituțiilor și societății și în regimul prescris de funcționare, cunoscut în prealabil din punct de vedere al solicitărilor naționale (interne) cât și al celor externe (factori externi sau de mediu de securitate). În situația unor condiții mai severe de funcționare (amenințări mai mari decât cele luate în calcul) concluziile nu mai sunt aceleași, ci se modifică rezultând un timp mai mic decât cel calculat, adică mai mic de 12 ani.

De aici reiese că proprietatea instituțiilor/societății de a funcționa sigur în anumite condiții de riscuri, amenințări și vulnerabilități reprezintă securitatea acestora, ceea ce înseamnă că întotdeauna, fie că este vorba de securitatea națională, zonală, regională sau internațională, conceptul de securitate are la bază calitatea oamenilor și a infrastructurilor/produselor tehnice ale instituțiilor și societății și condițiile de utilizare în funcție de amenințări, riscuri și vulnerabilități.

Având în vedere cele menționate se poate spune că securitatea reprezintă probabilitatea ca o instituție, o organizație, o națiune, un stat etc să funcționeze în mod corect într-o perioadă de timp dată și în condițiile unui set precizat de riscuri, amenințări și vulnerabilități astfel încât să se poată reproduce. Aceasta înseamnă că pentru a măsura securitatea unei organizații, națiuni sau unui stat este necesară determinarea frecvenței de producere a evenimentelor insecuritare (producerea de

decese, răni, îmbolnăviri, deteriorări/defectări ale infrastructurilor/produselor tehnice), pentru a aprecia, în primul rând, aptitudinea de securitate.

Calitatea unei instituții este „virtutea/aptitudinea statică”, adică la un anumit moment t_0 , iar „virtutea dinamică” – securitatea acesteia, exprimă sintetic menținerea permanentă a performanțelor instituției respective pe o perioadă de timp T și în condiții precizate de amenințări, riscuri și vulnerabilități.

Menținerea nivelului de securitate impus unei instituții prin prevederea unor rezerve sau unor elemente de rezervă se numește redundanța securității.

Managementul securității trebuie să fie structurat pentru a realiza protecția, cu riscuri raționale/rezonabile, a tuturor valorilor naționale (a infrastructurilor critice, a persoanelor, a bunurilor materiale și imateriale, a informațiilor, a instituțiilor etc.) și prevenirea/preîntâmpinarea, anihilarea sau reducerea pericolelor/amenințărilor (actelor criminale, accidentelor, dezastrelor etc.), precum și realizarea condițiilor de reluare în timp cât mai scurt a activității/lor după producerea acelor evenimente.

2. Mediul actual de securitate

Mediul actual de securitate este complex și fluid și afectează pe termen scurt, mediu și lung individul, comunitățile, statele și organizațiile.

În condițiile creșterii continue a consumului energetic mediul și viața oamenilor de pe planetă sunt grav afectate. Din cauza schimbărilor climatice, până în anul 2030, va crește nivelul apelor și oceanelor, iar părți mari ale unor orașe (Veneția, Amsterdam, Barcelona, Lisabona, New York, Londra, Stockholm etc.) vor fi inundate. Rezervele de apă potabilă în diverse părți ale globului vor scădea dramatic, iar suprafețe întinse de teren se vor deșertifica. Lipsa de apă și de hrană (produse agricole) vor determina migrarea anuală a unor milioane și zeci de milioane de oameni. Deci securitatea energetică are legătură cu securitatea apei și securitatea alimentară și în mod asemănător, toate dimensiunile/componentele securității se intercondiționează între ele.

Atât în România, cât și pe plan internațional s-au elaborat numeroase studii de securitate privind dezvoltările calitative ale conceptelor de securitate și analiza evoluției acestor concepte la sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI pe baza noilor fenomene din societatea actuală care au influențat transformarea continuă a securității. Ca urmare au fost luate în considerație noile dimensiuni/componente ale securității și noile sale înțelesuri/percepții. La amenințările militare au fost adăugate noi riscuri politice, economice, societale, ecologice etc., iar securitatea națională a fost extinsă (devenind un domeniu largit), fiind dominată de dimensiunile civile și căpătând înțelesul de securitate în condiții de risc, ceea ce reprezintă o schimbare de paradigmă a securității militare și a securității în general.

În unele sesiuni de comunicări științifice naționale și internaționale, din țară sau din străinătate s-au dezbătut aspecte inedite privind modalitatea gestionării crizelor din diferite domenii ale securității. Exemple în acest sens sunt numeroase: sesiunile științifice ale Academiei Oamenilor de Știință din România, Centrului de Studii pentru Securitatea Regională din Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Centrului de Studii Strategice de Apărare și Securitate din UNAp „Carol I”, Asociației de Geopolitică „Ion Conea”, Universității București, Oxford University, Cursului NATO/PfP „Relații de Cooperare Civili-Militari” Constanța, alte exerciții internaționale NATO/PfP, Cambridge University, Columbia University, Duke University North Carolina, University of Chicago etc. De asemenea, studiile de securitate analizează vulnerabilitățile statelor, organizațiilor, comunităților, națiunilor, infrastructurilor critice, cetățenilor etc. și riscurile la care sunt supuși/supuse aceștia/acestea.

Din analiza securității cetățeanului și organizațiilor și a calității vieții indivizilor din societatea actuală se desprinde și necesitatea formării unei culturi solide de securitate pentru participarea tuturor cetățenilor la asigurarea securității lor. Pentru că din analiza crizelor și situațiilor de urgență a rezultat că intervențiile și inițiativele cetățenilor sunt de mare importanță pentru sprijinirea acțiunilor autorităților.

În ceea ce privește securitatea energetică, aceasta se poate îmbunătăți prin utilizarea noilor tehnologii cum ar fi, de exemplu, dronele care ar putea supraveghea conductele de petrol și gaze pe distanțe de sute și chiar mii de km împotriva atacurilor teroriste sau ale COT. Astăzi, pentru asigurarea securității maritime trebuie mobilizate forțele armate care să lupte împotriva piraților care atacă tot felul de nave, cum ar fi, de pildă, în apropierea coastelor (litoralului) somaleze (Cornului Africii). Statele lumii nu reușesc întotdeauna să contracareze cu succes aceste noi amenințări/riscuri și de aceea ele caută noi soluții, noi parteneri inclusiv din mediul privat, sau din mediul academic, sau chiar sprijinul unor ONG-uri.

Printre noile riscuri, amenințări și vulnerabilități se numără și cele cibernetice pentru că atacurile cibernetice în diverse domenii, inclusiv al infrastructurilor critice și strategice sunt astăzi executate și de către guvernele unor țări, precum și de către organizațiile teroriste sau COT. Unele state au apărători cibernetici mai mulți sau mai puțini; așa de pildă Germania și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord au de cinci ori mai mulți apărători cibernetici decât Franța. România poate că are de zece ori mai puțini sau poate că nu.

În consecință, infrastructurile critice devin din ce în ce mai vulnerabile și nici un stat din lume nu mai este capabil să contracareze unele dezastre naturale sau antropice de mari proporții, inclusiv unele acțiuni teroriste sau ale COT. Sunt deci

necesare noi standarde în domeniul securității societale, naționale, zonale, regionale și internaționale în care să fie fundamentate științific proceduri (optime) care să asigure continuitatea funcționării instituțiilor, organizațiilor, statelor, firmelor etc. în diverse situații de urgență și crize/conflicte. Crizele sunt azi considerate ca factori perturbatori și chiar ca niște abateri de la situația/starea de normalitate care trebuie gestionate eficient pentru a nu avea consecințe grave pentru societate.

3. Suveranitatea politică și juridică și securitatea

Din definiția suveranității oferite de Dicționarul de Politică Oxford, Enciclopedia de Filosofie Stanford (Stanford Encyclopedia of Philosophy), reiese că sunt trei elemente principale care trebuie avute în vedere:

1. Suveranitatea e pretenția statului de a fi ultima/exclusivă autoritate politică;
2. Autoritatea statului se exercită pe un teritoriu delimitat (teritorialitatea suveranității);
3. Fundamentul sistemului internațional este reprezentat de principiul suveranității reciproc recunoscută a statelor.

Aceste trei elemente pot să clarifice definiția globalizării politice prin reinterpretarea celor 3 elemente astfel:

1. Suveranitatea absolută a statelor este drastic limitată către o suveranitate relativă;
2. Teritorialitatea statelor devine din ce în ce mai independentă de frontierele statelor;
3. Sistemul internațional se sprijină mai puțin pe suveranitate și mai mult pe păstrarea păcii, pe drepturile omului și pe dezvoltarea durabilă.

După războiul de 30 de ani s-a încheiat Pacea de la Westfalia (1648) care a pus bazele Sistemului internațional contemporan (Tratatul de la Westfalia) și ale principiului suveranității statului-națiune.

În 1945 s-a înființat ONU prin semnarea cartei Națiunilor Unite de către 51 de state (la San Francisco) care au consfințit principiul: „*ONU este bazată pe principiul egalității suverane a tuturor membrilor săi*”¹⁷. Acest principiu a fost adoptat și de OSCE prin Actul Final de la Helsinki (1975) fiind prevăzut în decalogul de la Helsinki. Tot în Carta ONU există și o serie de articole care limitează suveranitatea națiunii începând cu art. 2 (statele sunt obligate să-și rezolve pașnic disputele/diferendele și să nu atenteze la teritoriile altor state) și următoarele prin care statele sunt obligate să susțină toate acțiunile și principiile

¹⁷ Principiul nr. 1 al Cartei Națiunilor Unite, San Francisco, 1945.

ONU. Prin urmare statele ONU au renunțat la dreptul lor suveran de a declara sau purta un război.

Conform capitolului al VII-lea, Măsuri cu privire la amenințări la adresa păcii, încălcări ale păcii și acte de agresiune, este reglementată intervenția (inclusiv cea militară) a forțelor ONU împotriva unor state care încalcă principiile ONU punând în pericol pacea: „*Consiliul de Securitate ... poate lua măsuri care sunt necesare pentru a menține sau reinstaura pacea și securitatea la nivel internațional, utilizând forțele aeriene, navale sau terestre. Astfel de măsuri pot include demonstrații, blocade sau alte operațiuni ale forțelor membrilor națiunilor Unite*”¹⁸. Deci, statele nu numai că nu au dreptul de a declara/purta război, dar nici de a adopta/desfășura politicile interne și externe pe care le vor/doresc.

Astfel, ONU a aprobat declanșarea primului război împotriva Irakului deoarece Irakul a atentat la independența și integritatea teritorială a Kuweitului, precum și războiul împotriva Serbiei (care a încălcat principiul drepturilor omului din Carta Națiunilor Unite). Așadar, ONU a preluat de la toate statele membre o parte din suveranitatea acestora referitoare la politica lor externă (folosirea forțelor în relațiile internaționale) cât și la politica internă a lor (de exemplu, respectarea drepturilor omului). De asemenea, statele au acceptat ca problemele păcii și securitatea internațională, care sunt de importanță globală, să fie rezolvate de ONU.

Globalizarea politică a condus la procedeul de restrângere a suveranității statelor început de Carta Națiunilor Unite, de acordul încheiat la Bretton Woods, de Declarația Universală a Drepturilor Omului, de Tratatul Anti-Ballistic Missile Traty (ABM) din 1972 și de Convenția Împotriva Torturii (1987).

A doua etapă a relativizării suveranității statelor s-a declanșat după încheierea Războiului Rece (1990) prin atacarea deschisă a suveranității statului-națiune având ca argumente proliferarea ANM, terorismului, COT, poluării, drepturilor Omului. După dispariția URSS și echilibrului de putere, singura superputere a rămas SUA care au început să i-a decizii unilaterale, iar ONU a intrat într-o fază de declin, în timp ce se ridicau actorii regionali (alianțele economice și cele militare).

Problema principală pentru dimensiunea suveranității politice și juridice în UE este: câtă influență și control intern și extern mai deține statul și ce puteri le-a delegat instituțiilor supranaționale (Uniunii Europene - Comisiei, Consiliului de Miniștri, Curții de Justiție, Băncii Centrale sau Parlamentului) sau administrațiilor locale și regionale. Statul a „*reinterpretat creativ*” diminuarea suveranității sale economice și și-a menținut poziția strategică privind plata.

¹⁸ Ibidem, p. 42.

După Războiul Rece s-a revenit asupra concepției etnice privind națiunea, ceea ce a condus la destrămarea statelor federale din Centrul, Sud-Estul și Estul Europei și la amenințarea statelor-națiune¹⁹.

Cu toate că această concepție era legitimată până când s-au creat statele naționale moderne, continuarea aplicării ei în secolul al XXI-lea ar fi o erodare nepermisă adusă suveranității statelor²⁰.

Așa, de pildă adoptarea Legii cu privire la statutul cetățenilor maghiari din statele limitrofe Ungariei²¹ (19 iunie 2001), are ca obiectiv central promovarea noului concept de „națiune ungară ca întreg”, în scopul „reparării prejudiciilor suferite de etnicii maghiari care și-au pierdut cetățenia ungară în alte moduri decât prin propria lor voință”²². Prin separarea minorității etnice maghiare (ungare) și crearea unei legături directe între statul vecin și această minoritate, numai pe temeiul etnicității se încearcă, destabilizarea autorității de stat și atacarea „suveranității statului prin deteritorializarea exercițiului suveranității”²³.

Statul național își păstrează monopolul asupra instrumentelor esențiale, cum ar fi cele legislative, monetare, militare și politică externă, pentru a putea interveni când piața evoluează pe o pantă periculoasă deoarece statul trebuie să își impună unele măsuri pentru a se adapta la o nouă situație. Teoretic, statul ar putea interveni pentru a controla diversele piețe, dar această politică ar fi prea costisitoare și ar conduce, în condițiile de azi, la o izolare a acelui stat și chiar la un veritabil boicot din partea celorlalte țări sau a marilor companii (investitori). În mod similar și politicile de bunăstare a cetățenilor români, de redistribuire la scară mare a veniturilor și beneficiilor sunt astăzi utopice. Având la bază o impozitare progresivă, aceste politici pot alunga investitorii și provoca o hemoragie de capital (de locuri de muncă). Din motive de eficiență statele, sunt supuse la o slăbire voluntară, și uneori sunt puse în situația imposibilă de a nu putea reacționa, chiar și atunci când evoluțiile din societate sau din economie conduc la crize. Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, de exemplu, nu a putut să împiedice, în anul 1992, căderea lirei sterline în urma atacurilor speculative care au depășit capacitatea de intervenție a băncii centrale.

ONU, Organizația Mondială a Comerțului, FMI, Banca Mondială și Tribunalul Penal Internațional pentru crimele împotriva umanității, precum și

¹⁹ Constantin Zamfir, *op. cit.*, p. 61.

²⁰ Cezar A., Radu R., Lupu A., *Evoluția conținutului conceptului de suveranitate*, în „Revista de Studii Socio-umane”, nr. 4-5/2004, p. 101.

²¹ Bogdan Aureescu, *Noua suveranitate*, București, Editura All Beck, 2003, p. 85.

²² Constantin Zamfir, *op. cit.*, p. 61.

²³ Idem.

Interpol-ul (și alte organizații) au încercat să rezolve unele probleme care au depășit forțele majorității statelor.

Se știe că Suveranitatea juridică funcționează precum un ansamblu de norme de drept intern și internațional care sunt preluate și de constituțiile statelor și de tratatele internaționale sau de Carta Națiunilor Unite. Conform dreptului internațional, statul este deocamdată cel mai important subiect de drept și are: competențe teritoriale (putere deplină asupra teritoriului național), politico-economice (ordine internă, organizare politică, economică și socială), formale (elaborarea și menținerea jurisdicției) și cetățenești (regimul cetățeniei, protecția cetățenilor în străinătate). Totodată, statele au dreptul de autoapărare și, conform Cartei Națiunilor Unite, beneficiază de egalitate suverană.

Totuși, suveranitatea juridică a început să fie drastic limitată prin intervențiile militare asupra unor state suverane - unele chiar cu acordul ONU (cea din Irak de la începutul anilor '90, cea din Kosovo sau cea din Afganistan), iar altele realizate unilateral (a doua intervenție americană din Irak). După intervenția coaliției în Kosovo, aprobată prin Rezoluția nr. 1244 a ONU, fostul diplomat american Edward Marks a afirmat că s-a trecut „de la sistemul westfalian care a dominat scenă mondială până după Războiul Rece, la unul „post-westfalian” (Marks, *American Diplomacy*)”²⁴.

Ca o concluzie pentru acest model, considerăm că putem lua în considerație afirmația lui Marks despre Intervenția din Kosovo: „Dar care sunt implicațiile pe termen lung ale intervenției din Kosovo? Probabil că este exagerat să spunem că ea vestește începutul unei guvernări mondiale, dar s-ar putea să nu fie greșit dacă spunem că ea constituie un pas important către o comunitate politică integrată.” (globală – n.a.)²⁵

4. Războiul economic

Abordarea clasică a dimensiunilor/componentelor securității cuprinde: dimensiunea economică, politică, militară, ecologică și socială la care noi adăugăm securitatea civilă, iar recent, după redefinirea conceptului de securitate există și o nouă abordare a acestor dimensiuni/ componente: securitatea societală, societatea riscului și dimensiunea umană a securității și în plus apare o nouă paradigmă – războiul economic purtat de marile corporații/companii transnaționale împotriva statelor naționale.

În Legea 481/08.11.2004 republicată în Monitorul Oficial nr. 554/22.07.2008 la art. 1 se prevede că Protecția civilă este o componentă a

²⁴ Constantin Zamfir, *op. cit.*, p. 62.

²⁵ Marks, G., *Multi-level Governance and European Integration*, (Rowman & Littlefield: Boulder, Colorado). 2001.

Sistemului Securității Naționale și reprezintă un ansamblu de activități, măsuri și sarcini ... „în scopul prevenirii și reducerii Riscurilor de producere a dezastrelor”.

La articolul 9 se precizează: Dezastrele au cauze naturale și altele provocate de om.

Situația de protecție civilă cuprinde atât dezastre cât și conflicte armate.

Asistăm azi la intensificarea tipurilor de riscuri și a frecvenței și răspândirii acestora, ce reprezintă un pericol și o amenințare la viața și sănătatea oamenilor, la mediul ambiant și la bunurile publice și private. Activitatea de prevenire a situațiilor de urgență este reglementată prin acte normative naționale și ale UE, dar nu sunt reglementate toate situațiile care ar putea pune în pericol securitatea individului sau comunităților/națiunilor. Oricum, cetățenii trebuie să conștientizeze măcar riscurile din zona în care locuiesc și să se informeze cu privire la măsurile de prevenire și reducere a riscurilor în diverse situații de protecție civilă (securitate). O parte din efectele unor situații de protecție civilă (de urgență) ar putea să fie limitate sau chiar eliminate printr-o gândire rațională, profundă și o acțiune oportună și o intervenție corectă în spiritul legii.

În consecință, este necesară o informare asupra pericolelor, riscurilor și amenințărilor cu care ne putem confrunta, să ne însușim măsurile și regulile de prevenire a situațiilor de urgență/protecție civilă și să participăm la exerciții și simulări organizate de autorități sau de diverse fundații/ONG-uri etc. deoarece printr-un comportament preventiv ne putem salva viața/sănătatea și bunurile. În acest sens sunt foarte importante lecțiile învățate de la supraviețuitorii unor dezastre, unor conflicte armate etc.

După căderea sistemului comunist /socialist (după 1989) unele corporații/companii și-au propus ca obiectiv dominarea lumii prin orice mijloace. Tranziția de la economia comunistă/socialistă centralizată la economia de piață (capitalistă) a însemnat de fapt o perioadă de extensie a războiului economic. Totuși există și economia de piață mixtă (de exemplu în China) prin combinarea întreprinderilor/companiilor private cu un control centralizat al economiei (anumite politici fiscale și monetare asupra sectoarelor strategice din economia națională controlate de stat). Dacă există așa ceva în China trebuie să nu uităm că în marea majoritate a statelor capitaliste industrializate există economia de piață mixtă (o combinație între o economie privată și o economie de stat). În literatura de specialitate sunt prezentate trei modele de economie reușită: 1. Economia de piață socială; 2. Economia de piață „direcționată de consum” și 3 economia de piață „ghidată administrativ”²⁶.

²⁶ Constantin Zamfir, *op. cit.*, p. 247.

Economistul M. Albert propune însă numai două modele: cel neoamerican și cel renan (german)²⁷.

Modelul neoamerican înseamnă existența unui sector economic public neglijabil (statul nu se implică prea mult în economie) și unei piețe cu rol determinant, fiscalitatea fiind redusă. În modelul renan statul intervine pentru apărarea protecției sociale și a negocierilor libere între patroni și sindicate și stat printr-o fiscalitate mai ridicată și o redistribuire a veniturilor.

În războiul economic actual cea mai folosită armă economică este arma psihologică (psihologie națională) care urmărește să schimbe mentalitățile prin manipulare, prin reclame pentru a dezvolta spiritul de consum exploatând orice: instinctele, orgoliile, naivitatea unora, superficialitatea altora și alte trăsături negative ale oamenilor. Prin agresiunea economică se alege ca țintă omul sau națiunea respectivă pentru a dezvolta în aceste ținte unele cerințe/nevoi artificiale ca să le ia (omului-țintă sau națiunii țintă) toți banii, să-i falimenteze și să-i aducă într-o stare dependentă de împrumuturi oferite, evident, de cel care-i manipulează. În acest război economic abil condus de agresor acesta are ca scop/obiectiv să-și creeze sclavi economici (oameni și state). Nu cumva și România a fost transformat într-un sclav economic? O scurtă și serioasă analiză ne conduce la concluzia că România și românii consumă tot mai multe produse din import și fac tot mai multe împrumuturi din bănci străine care le oferă „cu generozitate” credite cât mai mari și pe perioade cât mai lungi de timp, adică niște credite „cât mai avantajoase”. Agresorii economici au și alte direcții de acțiune: abaterea atenției consumatorilor de la sectorul productiv către cel neproductiv sau nociv; crearea în conștiința țărilor a unor false valori umane și tehnice/tehnologice pentru a substitui adevăratele valori tradiționale/naționale; distrugerea imaginii unor lideri/demnitari, care urmăresc să acționeze pentru dezvoltarea – economică a țării lor, intoxicând cetățenii cu informații false despre acei lideri etc.²⁸

În fond războiul economic reprezintă o fază economică denumită post-concurențială, adică depășirea pragului de transformare a concurenței în criză (provocată de agresorul economic) și a crizei în conflict. Este exact ceea ce se produce în România după rețeta menționată în rândurile precedente. Așadar, conflictele nu mai sunt azi neapărat militare, ci mai ales economice, iar bătăliile sunt comerciale.

Acest concept de război economic nu e nou și este cunoscut încă din secolul trecut când Herzog prezenta într-o lucrare cum se poate duce un război economic pe timp de pace. De asemenea și Hausser, tot un german, își prezenta încă din anul

²⁷ Idem.

²⁸ Ibidem, p. 248.

1917 metodele de expansiune economice ale Germaniei. Deși specialiștii în relații internaționale aproape în unanimitate, când se referă la război se gândesc la unul neapărat militar, după cum este și definiția războiului în dicționarul Larousse, de exemplu. Dacă războiul prin definiție înseamnă a-i impune adversarului propria ta voință înseamnă că dacă prin mijloace economice se urmărește același scop, tot de război este vorba, dar de data aceasta de război economic. Acest război se va duce însă, la fel ca orice tip de război, prin utilizarea informațiilor și nu prin forța armată. Prin informații se poate neutraliza capacitatea de comunicare a adversarului (economic).

Din informațiile pe care le-a colectat și prelucrat, prin metode de intelligence, China a perceput corect că modelul liberal/neoliberal de comerț internațional reprezintă o mare amenințare la identitatea ei, un pericol iminent la această identitate și a concluzionat: „*Securitatea economică este baza, iar securitatea politică – principiul, securitatea militară – garanția, iar securitatea tehnologică – cheia, securitatea culturală este salvarea*”²⁹.

Prin război economic se pot afecta (negativ) relațiile economice ale țării țintă cu alte țări sau cu unele firme/companii economice din diverse zone/regiuni de pe mapamond. În acest scop se utilizează diferite metode: 1) ideologizare economică (prin manipulare se induce ideea că nu se pot face afaceri bune decât cu un anumit stat ori tabără care are ideologia „bună”); 2) se promovează amatorismul liderilor economici; 3) se denigrează produsele țării – țintă folosind mijloace psihologice (prin propagandă, zvonuri, bancuri, informații false propagate prin mass-media).

Evident, toți invadatorii (asasinii) economici au afaceri în lumea întreagă fără a ține seama de ideologie, religie etc. pentru că în războiul economic există o singură ideologie-avantajul economic. Pentru culegerea de informații economice se utilizează spionajul economic despre piețe de desfacere, resurse, produse, tehnologii și servicii competitive ceea ce aduce avantaje economice țării respective.

5. Complexitatea și diversitatea securității

Cele două probleme esențiale ale oricărei ființe sunt securitatea și reproducerea speciei. Prima dintre ele este de o mare complexitate și diversitate deoarece securitatea există în orice domeniu cum ar fi de exemplu: securitatea și sănătatea în muncă (aceasta, la rândul ei fiind specifică unei mulțimi de profesii); securitatea și sănătatea familiei; securitatea și sănătatea individului; securitatea în Transporturi (aeriene, navale, aerospațiale/cosmice, rutiere, feroviare etc); securitatea grupurilor/comunităților; securitatea națiunilor, securitatea zonală, regională și

²⁹ Ibidem, p. 254.

internațională; securitate civilă (protecție sau apărare civilă); securitatea societală; securitatea alimentară; securitatea energetică; securitate ecologică; Homeland security; securitate juridică; securitate societății; securitatea statului; securitate în condiții de risc etc.

În fiecare domeniu sunt necesare strategii științifice, dar strategiile sunt elaborate și aprobate de managerii generali, de conducătorii statelor, corporațiilor și organizațiilor de securitate, care de cele mai multe ori nu țin cont de părerile oamenilor de știință.

În secolul XXI constatăm că dezastrele naturale și antropice, respectiv tehnologice și sociale, s-au extins la nivel global (pe întreg mapamondul). Dezastrele se pot analiza de diverși autori prin prisma a patru tendințe ce se manifestă la nivel internațional³⁰. Aceste dezastre sunt interpretate azi mai ales prin intermediul simbolismului utilizat de mass-media internațională, ceea ce permite un punct de vedere superficial (neștiințific) asupra istoriei și deci asupra cauzalității dezastrelor.

Știința schimbărilor climatice nu este pusă în practică prin strategii viabile de statele lumii, de corporații, de organizații internaționale și de aceea încălzirea globală va continua, cu peste 2°C fața de nivelul preindustrial, ceea ce va conduce la scenarii apocaliptice prin schimbări climatice accelerate, ireversibile.

De aceea se impune aplicarea urgentă a unei politici de securitate preventive³¹, în caz contrar schimbările climatice vor deteriora catastrofal mediul natural și toate sectoarele societății omenești, în primul rând cel economic.

Fiecare om trebuie să fie pregătit permanent pentru dezastre naturale și antropice și pentru a se confrunța cu acțiuni teroriste, acțiuni ale COT/CO³² sau cu atacurile unor criminali/tâlhari împotriva cărora trebuie să știe și să fie antrenat pentru a reacționa eficient și pentru a-și salva viața sa și a familiei sale. În acest scop orice individ trebuie să se informeze temeinic asupra modului de comportare și reacție în situațiile producerii unor dezastre sau asupra unor documente informative ale autorităților statului, să se instruiască pentru aceste situații de urgență, să aibă pregătite diverse materiale/produse pentru apărare, atac și pentru supraviețuire și să aibă o strategie sau un plan pentru a se confrunța și a supraviețui în asemenea situații de urgență. Așa, de exemplu, în caz de cutremur orice persoană poate să fie surprinsă într-una din cele două cazuri principale:

1. în interiorul unei clădiri (caz în care trebuie să se adăpostească fie sub o masă, fie sub o grindă de rezistență, fie într-un colț al încăperii);

³⁰ Constantin Zamfir, *op. cit.*, p. 258

³¹ *Ibidem*, p. 259

³² Crimele organizate transfrontaliere/crimele organizate

2. într-un spațiu deschis (caz în care trebuie să se îndepărteze de clădiri, stâlpi sau fire de electricitate etc.)

În timpul cutremurului se interzice utilizarea scărilor sau lifturilor, deci persoanele nu trebuie să fugă, ci să se adăpostească pe loc și numai după încetarea cutremurului să părăsească încăperile și clădirile, dar fără panică.

Când o persoană va fi prinsă sub dărâmături va bate într-un corp metalic (o țeavă, o conductă, o grindă etc) sau într-un perete pentru a atenționa echipele de intervenție la dezastre. Cine are posibilitatea să întrerupă alimentarea cu energie electrică și cu gaz metan să o facă neîntârziat pentru a nu produce incendii. În Ordonanța/Ordinul Ministerul de Interne nr. 557/03.08.2016 există o serie de reguli care trebuie respectate în situații de urgență, iar în Anexa nr. 1 sunt prezentate tipurile de risc, riscurile asociate, autoritățile responsabile și domeniile de acțiune pentru următoarele tipuri de riscuri: furtuni și viscole; inundații; căderi masive de zăpadă; tornade; secetă puternică; temperaturi extreme (foarte mari și foarte mici); incendii de vegetații; avalanșe; alunecări de teren; cutremure de pământ; accidente, avarii, explozii și incendii pe timpul transportului și depozitării produselor periculoase; accidente, avarii, explozii și incendii în activități de transporturi (terestre, aeriene, navale, tuneluri, metrou, pe cablu); accidente, avarii, explozii și incendii în activități nucleare sau radiologice; poluare de ape; prăbușiri de construcții, instalații sau amenajări; eșecul utilităților publice; căderi de obiecte din atmosferă și din cosmos; muniție neexplodată; epidemii; epizootii/zoonoze; risc radiologic; incendii; atacuri ale organismelor dăunătoare plantelor etc. În plus mai trebuie luate în considerație și tsunami, vulcani, ciocnirea Pământului cu asteroizi, atacuri teroriste, atacurile COT/CO, atacuri ale unor criminali/tălhari, ale unor dezaxați susținători ai unor echipe de fotbal etc.

În concluzie, abordarea securității trebuie să se bazeze pe dimensiunea umană a acesteia pentru că omul are o dubla ipostază: de beneficiar al securității, dar și de principal factor insecuritar/perturbator, de agresor al mediului ambiant, al ordinii firești și al resurselor Planetei Albastre cu efecte dezastruoase împotriva vieții, sănătății și a mediului. În dihotomia economico - ecologică, omul este într-o reală competiție irațională cu sine însuși (oamenii între ei înșiși) pentru a acapara cât mai multe resurse ale Planetei, dar și într-o colaborare/cooperare pentru a nu distruge Planeta și viața pe aceasta. Rezultată clar că fără o dezvoltare durabilă susținută de toți actorii lumii nu poate exista securitatea.

Este nevoie întotdeauna de echilibru și de apărare împotriva oamenilor care ne amenință securitatea și împotriva altor factori destabilizatori/agresivi din ce în ce mai numeroși, mai frecvenți și mai periculoși/devastatori, prin solicitarea sprijinului apropiat și continuu al înțelepților Planetei, adică al oamenilor de știință fără de care nu se mai poate asigura securitatea globală (internațională).

BIBLIOGRAFIE

*** *Cartei Națiunilor Unite*, San Francisco, 1945.

AURESCU B., *Noua suveranitate*, București, Editura All Beck, 2003.

CEZAR A., RADU R., LUPU A., *Evoluția conținutului conceptului de suveranitate*, în „Revista de Studii Socio-umane”, nr. 4-5/2004.

MARKS, G., *Multi-level Governance and European Integration*, (Rowman & Littlefield: Boulder, Colorado). 2001.

ZAMFIR C-tin., *Securitatea civilă și globalizarea*, FED Print S.A. București, 2009.

PERICOLUL SECESIUNII STATULUI ROMÂN PENTRU BĂTRÂNUL CONTINENT ȘI NU NUMAI

THE DANGER OF THE ROMANIAN STATE SECESSION ON THE OLD CONTINENT AND BEYOND

General (r.) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU*

Rezumat: După nereușita acțiunilor întreprinse de Ungaria din decembrie 1989 și martie 1990, „când s-au concentrat trupe sovietice și maghiare la granița cu România,”³³ și „Ungaria a promovat în rândurile opiniei publice internaționale transferul de suveranitate asupra Transilvaniei sau a unei părți din aceasta”³⁴, maghiarii au adoptat tactica „pașilor mărunți” cu revendicări și obținerea treptată de privilegii în toate domeniile.

În ultimii ani s-a trecut la acțiuni, scoțând în față „Mișcarea de Tineret 64 de Comitate (HVIM), una dintre cele mai active organizații revizioniste, iredentiste, xenofobe, antisemite și antiromânești, care acționează la nivelul Bazinului Carpatic, fondată în aprilie 2001 de Toroczkai Laszlo în orașul Szeged din Ungaria.

HVIM acționează în special în cele trei județe: Harghita, Covasna și Mureș, având ca preocupare, selectarea, recrutarea și pregătirea militară specifică, respectiv: sabotaje de tot felul, pregătirea terorista a tinerilor maghiari din zonă, etc., conform rechizitoriului procurorilor DIICOT la cei doi inculpați din Covasna.

Toate acestea au culminat cu depunerea proiectului de autonomie a Ținutului Secuiesc la 22.12.2017, având: parlament, guvern, președinte, sub privirile îngăduitoare ale factorilor politici din România.

Cuvinte cheie: secesiune, integrare, securitate, garanții, crize, reîmpărșirea lumii, grupări secesioniste și autonomiste, minorități, separatism religios și etnic, Mișcarea de Tineret 64 de Comitete (HVIM).

Abstract: Following the failure of the actions taken by Hungary in 1989 and March 1990, „when Soviet and Hungarian troops were concentrated at the border with Romania” and “Hungary promoted within the international public opinion the transfer of sovereignty over Transylvania or a part of Transylvania”, the Hungarians adopted the tactics of “small steps” regarding their claims and acquiring gradual benefits and privileges in all areas.

During the last years, action was taken promoting „The Youth Movement of 64 Shires (HVIM). It is one of the most active, revisionist, irredentist, xenophobic, anti-Semitic

* General (Chestor de Poliție în rezervă), membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, E-mail: anghel.andreescu@gmail.com

³³ Larry Watts, *Cei dintâi vor fi cei din urmă*, Editura Rao, București, 2013, p. 674.

³⁴ Larry Watts, *Oaia albă în turma neagră*, Editura Rao, București, 2013, p. 375.

and anti-Romanian organizations that act within the Carpathian area. The organization was founded in April 2001 by Laszlo Toroczkai in Szeged, Hungary.

HVIM is particularly active in Harghita, Covasna and Mures districts, having as its main goal the selection, recruiting and specific military training of young people. According to the DIICOT prosecutors' indictments, the organization promotes sabotage of all sorts as well as terrorist training of the young Hungarians in the area.

All these actions culminated with submitting the autonomy project of the Hungarian Area in Romania on 22nd of December 2017 – regarding a parliament, a government and a president – under the permissive eyes of the Romanian political factors.

Keywords: secession, integration, security, warranties, crises, world redeployment, secessionist and autonomist groups, minorities, religious and ethnic separatism, The Youth Movement of 64 Shires (HVIM).

Problema unității continentului european a devenit o prioritate conturându-se în acest sens două tendințe în Europa, cea de integrare, care domină în general Vestul și cea de secesiune caracteristică mai ales Europei Centrale și de Est.

Cauzele războaielor de secesiune, de tip iugoslav, ucrainean etc. sunt multiple și constituie o realitate a zilelor noastre.

Imperiile create artificial, precum statele federative, ori ca rezultate în urma tratatelor de pace, s-au scindat în state independente.

Factorii etnici și/sau religioși, au jucat și încă mai joacă un rol important în formarea și manifestarea ideilor secesioniste, iar criza comunicării, intoleranța contribuie la adâncirea prăpastiei între state și națiuni.

Secolul XXI va avea mai multe războaie decât secolul al XX-lea, iar SUA se vor confrunta cu gigantul numit China, care, din punct de vedere economic, le va depăși pe acestea, și cu Rusia, care deja și-a ocupat locul la masa tratatelor în Orientul Mijlociu lângă SUA.

Frontiera ruso-europeană devenise după prăbușirea URSS, una dintre faliile cu cele mai multe probleme, așa cum preciza Friedman, dar și politologul rus „Dughin, ideologul partidului lui Putin, Rusia Unită.”

George Friedman amintea de „Temerea Americii, nu de China sau Al Qaeda, ci de o posibilă cimentare a relației dintre Germania și Rusia. Aceasta poate subrezi nu doar proiectul euroatlantic, dar și statutul de lider mondial al SUA, deci un semnal de alarmă către liderii americani și europeni, orbiți de mirajul pacificator al proiectului UE și iluzia garanțiilor de securitate oferite de un NATO lipsit de substanță.”³⁵

³⁵ George Friedman, *Ținuturi de Frontieră*, Editura Rao, București, 2013, p. 10.

Rusia va căuta să revină la ceea ce a fost odinioară, la vechile frontiere ale URSS și ale Rusiei țariste și asta pentru că este mult mai puternică decât era cu ani în urmă,³⁶ iar Putin a așezat-o pe o poziție de top.

Ideologul partidului „Rusia Unită”, Aleksandr Dughin, aprecia că Rusia actuală nu reprezintă statul rus integral ci o formulă de tranziție, un proces amplu politic, geopolitic, dinamic și global.

Rusia este de neconceput fără imperiu.³⁷

Același politician susținea „reîmpărțirea lumii”, zădărnicierea organizării cordonului sanitar și al luptei împotriva rușilor.³⁸

„Ucraina de Est este predominant „rusificată”; Crimeea trebuie să treacă sub controlul Rusiei (deja realizat de 4 ani), iar existența actuală a Ucrainei reprezintă o lovitură monstruoasă la adresa Rusiei, cea mai serioasă problemă ce stă în fața Moscovei,³⁹ (problema s-a realizat parțial prin ocuparea părții de sud-est a Ucrainei).

Același autor concluzionează că integrarea României și a Moldovei este iminentă conform intereselor Moscovei sub noua ordine euroasiatică.”⁴⁰

În concluzie se poate aprecia că Rusia va definitiva: anexarea Crimeii și a părții de Sud-Est a Ucrainei, a Transnistriei, va modela politica externă, conform evoluției din Ucraina, influențată de etnicii ruși din estul și sud-estul regiunii, în ciuda sancțiunilor economice și de altă natură impuse de UE și celelalte state ale lumii.

Țelul suprem al Rusiei este transformarea în imperiu, într-o superputere care să participe la schimbarea finală a lumii.”⁴¹

În acest context geopolitic complex, renumitul politician german Hardy F. Schloer aprecia că: „Rusia va încerca să anexeze o parte din Republica Moldova, sudul Ucrainei și întreaga zona de la gurile Dunării, iar aderarea țărilor din Europa de Est la UE a fost o mare greșeală, aceste state din regiune trebuind să se concentreze pe producția alimentară, adevărata valoare a regiunii.”⁴²

România trebuie să-și stabilească propria poziție față de criza din Ucraina și să discute separat cu Rusia pentru că ea se află la granița unei probleme adevărate și nu Germania”, mai preciza Hardy Schloer.

³⁶ Idem pct. 2, p. 21.

³⁷ Aleksandr Dughin, *Bazele Geopoliticii Vol. I*, Editura Euroasiatică, 2011, p. 17.

³⁸ Idem pct. 3, p. 128.

³⁹ Idem pct. 4, p. 253.

⁴⁰ Idem pct. 4, p. 254.

⁴¹ Aleksandr Dughin, *A patra teorie politică. Rusia și ideile politice ale secolului XXI*, Editura Universitatea Populară, Chișinău 2014, p. 225.

⁴² Hardy F. Schloer, director general executiv, fondatorul Grupului de Consultanță Schloer Consulting Groop, 14.05.2015, Germania.

Europa este deja răscolită de grupări secesioniste, autonomiste sau regionaliste din nordul Italiei până în Spania, Ucraina, Marea Britanie, Franța, Belgia, Olanda etc.

O componentă importantă, adeseori a multor dispute teritoriale revizioniste irendentiste din Europa Centrală și de Est a fost cea etnică.

Procesul de secesiune, de apariție de noi state independente, aproape pe toate continentele, cunoaște o adâncire și o accelerare continuă și trebuie analizată în contextul frământărilor politice, economice și sociale ce caracterizează Europa.

Pe de altă parte există procese centrifuge manifestate la nivelul unor națiuni, cum este cea română, care din diferite motive istorice, nu a încheiat procesul de unificare statală, ceea ce dă o și mai mare diversitate problemelor ce trebuie rezolvate în contextul unificării europene.

Secesiunea a determinat în multe părți ale lumii, constituirea unor state mărunte cu viabilitate îndoielnică pusă sub semnul întrebării din toate punctele de vedere. Se apreciază că pe glob există 3500 de popoare, triburi sau grupări etnice, care se consideră națiuni și aspiră la independență. O asemenea „atomizare” a Terrei nu poate să ducă decât la proliferarea focarelor de conflicte, iar tendința este contrară față de procesul general al epocii noastre de integrare economică, politică, informațională etc.

Până în anul 2025, se întrevește ca numărul de state membre ONU să depășească 200 (în prezent sunt 193).

Multe state din lume sunt vizate a se diviza, precum: Armenia, Azerbaidjan, Africa de Sud, Bulgaria, Belgia, China, Canada, India, Italia, Etiopia, Republica Moldova, Marea Britanie, Olanda, Germania, Franța, Rusia, România, Somalia, Spania, Serbia, Ucraina etc.

Franța se confruntă cu separatiștii din Corsica, Bretania sau autonomii regionale, Alsacia și Lorena etc.

Marea Britanie se confruntă cu acțiunile separatiste din partea Scoției, regiune bogată în petrol, Țara Galilor, alte ținuturi precum Cornwall și Wessex, Irlanda de Nord. Spania este terorizată de Catania, separatiștii basci, iar Italia cu autonomia Teritoriului de Nord, Padania sau Liga de Nord, Sicilia etc.

Federația Rusă are zeci de componente, peste 60, pe care le stăpânește cu forța.

Serbia se confruntă cu autonomia, chiar secesiunea Voivodinei, după ce a pierdut Kosovo.

Belgia încearcă să țină unite cele două mari regiuni Flandra și Valonia și beneficiază de ajutorul Franței care nu dorește dezmembrarea Belgiei și nici alipirea Valoniei la Franța.

De precizat că în Belgia nu există noțiunea de minorități etnice, iar regiunea este un model în ce privește modul de conviețuire a trei comunități lingvistice într-un stat unitar.

Canada se confruntă cu probleme secesioniste din partea Quebec și nu numai. Noua Zeelandă, între sudul și nordul țării.

Australia are mari probleme cu partea de vest a țării care dorește autonomia deplină.

Chiar SUA au probleme secesioniste cu sud-estul Federației, cu California sau cu alipirea Texasului la Mexic.

Grecia dorește să rezolve în anul 2018 disputa numelui Republicii Iugoslave a Macedoniei, blocând încercările acesteia de aderare la UE.

Danemarca are probleme cu autonomia din Insula Bornhof și cu Insula Feroe.

Finlanda are divergențe cu suedezi din Aland.

Exemplele ar putea continua cu: Irlanda de Nord, Sudanul (deja secesionat), Etiopia, Somalia etc.

Alături de separatismul etnic, s-a remarcat și cel religios sau chiar împreună, precum: Pakistanul de India, apoi Bangladeshul, șiiții din India, grupuri islamice din Filipine, Thailanda, China, Tanzania, Rusia etc.

O problemă aparte o reprezintă minoritatea maghiară din România.

Lipsa de reacție a puterii din anul 1990 și în perioada următoare față de Recomandarea nr. 1201 a Consiliului Europei, referitoare la dispute pe tema bilingvismului, a indicatoarelor de localități, de circulație, etc., au determinat unele confuzii conceptuale.

Purtătorul de cuvânt al Departamentului de Stat al SUA Nicholas Burns, a explicat că SUA sprijină solicitările minorităților naționale din Europa Centrală, dar sub nicio formă Guvernul SUA „nu recunoaște conceptul de autonomie teritorială pe baze etnice, nici secesiunea din cadrul statului existent.”⁴³

Burns s-a referit, în special, la Declarația de la Budapesta din 05.06.1996, semnată de reprezentanții guvernului maghiar și ai organizațiilor maghiarilor de peste granițe.

Recomandarea 1201 nu a fost ratificată de toate statele membre ale Consiliului Europei, deci juridic, nu reprezintă izvor de drept, ci doar o recomandare, însă fiind anexă la cele două tratate încheiate cu Ucraina și Ungaria, produce unele efecte.

Atomizarea, autodeterminarea etc. au devenit cele mai importante obiective de acțiune ale revizionismului maghiar.

⁴³ Colectiv, *Acțiunile separatiste care vizează România*, Editura Rao, București, p. 30.

După nereușita acțiunilor violente ale Ungariei din decembrie 1989 și martie 1990, care au urmărit alipirea prin violență a Transilvaniei la Ungaria, maghiarii au schimbat tactica în cea a pașilor mărunți cu revendicări și obținerea treptată de privilegii în toate domeniile, chiar prin acțiuni provocatoare ani în șir, sub privirea îngăduitoare a factorilor politici de conducere din România.

Așa s-a ajuns la 10.05.1997, la prezentarea „*Cărții de autodeterminare a Ardealului*”, iar peste un an, la 12.09.1998, s-a instigat în Covasna, mulțimea la acțiuni secesioniste.

Chiar după înființarea UDMR, scopul principal al acestei formațiuni politice a fost și rămâne autonomia sau chiar mai mult, jucând rolul de victime așa cum a procedat pastorul Tokes, declarând că în „*România, în cazul unui conflict, noi vom juca rolul de victime.*”⁴⁴

Deci scenariul a fost demult pregătit pentru România în acest domeniu și foarte bine mediatizat în favoarea adversarilor.

Cum se explică, de altfel, acțiunile „Mișcării pentru Tineret 64 de Comitate” pe care liderii organizației le promovează de la activități propagandistice până la acțiuni teroriste.

A se vedea trimiterea în judecată de către procurorii DIICOT a celor doi infractori maghiari în dosarul privind dispozitivul exploziv artizanal în timpul manifestației de Ziua Națională a României, la Târgul Secuiesc.

Așadar Mișcarea de Tineret 64 de Comitate (HVIM) a trecut de la pancarte cu desene reprezentând „Ungaria Mare” până la recrutarea de luptători organizați în structuri paramilitare și cu planuri de atentate teroriste foarte bine puse la punct.

Nu întâmplător procurorii au cerut pedepse pentru cei doi infractori teroriști dar și pentru sancționarea organizației din care fac parte, inclusiv asociația paravan „Szent Laszlo Serege”, organizație cu caracter fascist.⁴⁵

Obiectivul declarat al HVIM îl reprezintă refacerea „Ungariei Mari”, așa cum exista înainte de încheierea Tratatului de la Trianon.

Pregătirea aderenților la această mișcare presupune o uniformă, pregătire militară și comportament pe măsură, practicarea unui jurământ, manuale de pregătire cu obiective specifice structurilor de elită, inclusiv pentru: acțiuni de sabotaj, rezistență pasivă, strângerea de arme și muniție plus ascunderea acestora, formarea de buni trăgători cu armamentul din dotare, pregătire fizică, orientare în teren, tehnici de supraviețuire și nu în ultimul rând propagandă în rândul tineretului maghiar de participare la asemenea acțiuni, de fapt un fel de propagandă neofascistă.

⁴⁴ Idem, pct. 11, p. 40.

⁴⁵ Dan – Silviu Boerescu, *Noua ordine europeană*, Editura Integral, București, 2018, p. 112.

S-a ajuns mult prea departe cu încălcarea Constituției României și a legilor de ordine publică din orice țară considerată civilizată, ca să nu mai amintim de bunul simț care lipsește cu desăvârșire.

Pe 15.01.2018, Mișcarea celor 64 de Comitate au acoperit stema României de pe clădirea Ambasadei țării noastre de la Budapesta cu un steag al așa-zisului Ținut Secuiesc, fără nicio urmărire pe plan diplomatic, Nu s-a întâmplat nimic întrucât România prin factorii politici, cel puțin ministrul de externe nu s-a sesizat, nu a protestat nici măcar formal, de complezență.

Pe site-ul UDMR a fost publicată la data de 08.01.2018, o rezoluție comună a organizațiilor politice maghiare din Transilvania privind alinierea conceptelor de autonomie, la 25 de ani de la Declarația de la Cluj-Napoca.

Cele trei partide maghiare din Transilvania cer: autonomia regională pentru maghiarii din Ținutul Secuiesc, autonomie administrativă pentru localitățile unde populația maghiară este majoritară și autonomie culturală pentru toți maghiarii din România, de fapt mai multe drepturi decât românii.

Ținutul Secuiesc presupune o regiune autonomă în limitele sale istorice, competențe legislative, executive regionale, în educație, cultură, economie, propriul aparat public etc.

Crearea statului special administrativ, bilingv al regiunii Partium unde se află 1/3 din maghiarii din Transilvania.

La 22.12.2017 s-a depus proiectul de autonomie teritorială, parlament, guvern propriu, limba oficială maghiară etc.

Regiunea autonomă ar cuprinde actualele județe: Covasna, Harghita și o parte din Mureș.

Regiunea ar avea poliție proprie (oricum cea locală este formată, deja, din maghiari), impozite, taxe stabilite de autoritățile locale pentru regiunea respectivă.

Declarația a fost semnată de președintele UDMR Kelemen Hunor, președintele PPMT, Szilagyi Zsolt și președintele Biro Zsolt.

De precizat că *Partium* înseamnă „părțile regatului Ungariei”.

Nici de această dată factorii politici responsabili nu au luat nicio atitudine (cel puțin formală), chiar dacă sunt obligați prin lege.

„Autodeterminarea proclamată de maghiari contravine art. 3 din Constituția României „Teritoriul României este inalienabil.”, ori prin autodeterminare se urmărește ruperea unei părți din teritoriul național.

Minoritatea maghiară din România nu este a doua națiune din această țară, iar statul român este național unitar.

Recensămintele din 1992 și 2012, desfășurate în România sunt probe indubitabile asupra compoziției populației față de UDMR.

La recensământul din 07.01.1992, conform datelor statistice obținute prin declarația fiecărei persoane, rezultatele erau:

- populația României – 22.760.499, din care: români 20.352.980;
- minoritatea maghiară în două județe este majoritară (Harghita și Covasna), în patru județe reprezintă între 20 și 41% din populație, în trei județe între 10 și 20%, în șapte județe între 2,2 și 10%, în alte șaisprezece județe între 0,1 și 1%, iar în noua județe sub 0,1%.

Recensământul din 1992 a constituit o grea lovitură dată extremiștilor maghiari care vehiculau chiar la Consiliul Europei cifre de 2,5 – 5 milioane de maghiari, 200 mii germani, 2,3 milioane romi etc., adică mai mult de un sfert din locuitorii României nu sunt români.

Conform recensământului din 1992, în România numai 10,6% din populație o reprezintă minoritățile și nu 26%.

De asemenea, privind structura populației după confesiuni se evidențiază preponderența netă a religiei creștin-ortodoxe, de 87%, deci o altă confirmare a caracterului unitar al României.

Nici măcar maghiarii nu au contestat acest recensământ din anul 1992.

O altă situație referitoare la România, ar fi numărul mare al românilor de peste 9 milioane, care trăiesc în afara granițelor românești, respectiv: Basarabia, Bucovina, Bulgaria, Serbia etc. la care se adaugă 4 – 5 milioane de români care muncesc în state din UE în mod deosebit.

Factorii politici din România trebuie să aibă în vedere scenariile, prognozele unor servicii de informații renumite, precum CIA, FBI, alte prognoze ale unor sociologi eminenți, precum: Antony Giddens, referitoare la perspectivele UE.

Astfel Anthony Giddens, sociologul cel mai citit și citat aprecia că „UE este cel mai reușit și original experiment de construcție politică instituțională de la sfârșitul celui de al Doilea Război Mondial.”⁴⁶

Der Spiegel⁴⁷ aprecia că cel mai pesimist scenariu ar fi „dezintegrarea UE și a ordinii mondiale și forțarea Germaniei într-o politică reactivă.

În același timp se discută despre o nouă strategie a Occidentului pentru Balcanii de Vest, pe linia extinderii UE și NATO în Balcani, avându-se în vedere scoaterea lor de sub influența Turciei și Rusiei, plus oprirea fluxurilor de migrație spre Europa, inclusiv a drogurilor din Afganistan și Pakistan, principala cale de aprovizionare a Europei.

Se poate aprecia că propaganda iredentistă a luat amploare în Transilvania, profitându-se de pasivitatea factorilor politici actuali, în condițiile când în lumea

⁴⁶ Anthony Giddens, *Europa în epoca globală*, Editura Ziua, București, 2007, p. 312.

⁴⁷ Der Spiegel, *Raport perspective Startegice 2040*, 2017.

civilizată nu există nicio țară care să acorde atâtea drepturi unei minorități alogene cum acordă România minorității maghiare, iar faptul că pretind autonomia teritorială în România este similară cu cea a catalanilor în Spania, neluând în considerare marea diferență, catalanii sunt băștinași în Spania, pe când maghiarii sunt alogeni asiatici în România.

De ce nu-și permit să ceară acest lucru și în Slovacia, Serbia, Ucraina etc.?

„La mijlocul anilor 1990, comisarul pentru minorități al Consiliului Europei Max van der Stoep și organizații independente occidentale au denumit România un model pentru tratarea relațiilor etnice.”⁴⁸

Aceasta în contradicție cu afirmațiile premierului Ungariei Orban „Budapesta trebuie să sprijine aspirațiile de autonomie ale minorităților maghiare din Transilvania ca și instituțiile adecvate acestei autonomii.”⁴⁹

În același document menționat mai sus, cercetătorul James Patterson, din SUA, menționează că minoritatea română în curs de dispariție din Ungaria scade de la 30000 la 12000, de fapt reduse la câteva clase pentru copii.

Idem în (fosta) Iugoslavia de la 120000 la 6000.

România nu a expulzat maghiarii după anul 1990, așa cum a procedat Cehoslovacia, nu a colonizat Transilvania, așa cum a procedat Ungaria cu mutilații de război și alți cetățeni maghiari din Ungaria, unde este pericolul pentru etnia maghiară atât de trâmbitat printr-o propagandă deșănțată?

Nu se poate uita nici uciderea a zece polițiști din Harghita în 1990 și alte acte de vandalism a locuințelor românilor, numărul de răniți (263) de la Târgu Mureș, a românului Cofariu rămas invalid, mediatizat în Vest că este maghiar, a miilor de români determinați să plece din Transilvania, deși buncii și străbuncii lor locuiau în zonă.

A se consulta în acest sens rapoartele comisiilor de cercetare a evenimentelor din 1989 din Parlamentul României din care au făcut parte și maghiarii din Transilvania.

„Gyula Horn, ministrul de externe al Ungariei a susținut la întrunirea Consiliului Europei din martie 1990, despre masacrul săvârșit de români”⁵⁰, când de fapt a fost săvârșit de maghiarii din Transilvania, mai ales din județele: Mureș, Harghita, Covasna etc.

Unul dintre cele mai complexe studii referitoare la psihologia poporului român a fost întreprins de Daniel David de la Universitatea Babeș Bolyai, recunoscut de marile universități ale SUA, Marea Britanie etc., menționează că

⁴⁸ Larry Watts, *Ferește-mă Doamne de prieteni*, Editura Rao, București, 2011, p. 54.

⁴⁹ Idem pct. 16, p. 53.

⁵⁰ Idem pct. 16, p. 25.

distanța percepută între minoritatea maghiară și cea majoritară din mai multe state europene, este cea mai mică în România.

Românii au de asemenea, ideea că toate religiile sunt la fel de morale. Aceasta generează o doză de toleranță din partea românilor față de alte naționalități și religii.⁵¹

Să rămânem cu speranța că „România nu este blocată de incapacitatea de a gândi și de a acționa în folosul național”⁵², până nu va fi prea târziu.

BIBLIOGRAFIE

- ANDREESCU A., BARDAȘ D., *Acțiunile separatiste care vizează România*, Editura Rao, București, 2016;
- BOERESCU D.S., *Noua ordine europeană. Teoria conspirației privind dezmembrarea României și reîmpărțirea Bătrânului continent*, Editura Integral, București, 2018;
- DAVID D., *Psihologia poporului român*, Editura Polirom, Iași, 2015;
- DAVIES N., *O istorie a Europei*, Editura Rao, București, 2015;
- GIDDENS A., *Europa în epoca globală*, Editura Ziua, București, 2007;
- SPIEGEL D., *Raport Perspective Strategice 2040*, Previziuni CIA 2017 (29.01.2017);
- UNGUREANU T., *Proștii Europei. Cum se sinucid civilizațiile*, Editura Humanitas, București, 2017;
- WATTS L., *Cei dintâi vor fi cei din urmă*, Editura Rao, București, 2013;
- WATTS L., *Oaia albă în turma neagră*, Editura Rao, București 2018.

⁵¹ Daniel David, *Psihologia poporului român*, Editura Polirom, Iași, 2015, p. 268

⁵² Traian Ungureanu, *Proștii Europei. Cum se sinucid civilizațiile*, Editura Humanitas, București, 2017, p. 8

SERVICIILE DE ETAPĂ ȘI TRANSPORTUL AUTO. MUTAȚII CALITATIVE ÎN LOGISTICA MILITARĂ ROMÂNEASCĂ SPECIFICĂ PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL

STAGE SERVICES AND AUTO TRASPORTATION. QUALITATIVE SHIFTS IN ROMANIAN MILITARY LOGISTICS SPECIFIC TO WORLD WAR ONE

Gl. bg. (r.) prof. univ. dr. Mircea UDRESCU*
Col. (r.) Benone ANDRONIC**

Rezumat: Autorii articolului, ca urmare a cercetării efectuate și a scrierilor specialiștilor din domeniul logistic, au analizat maniera în care s-a realizat sistemul modern de aprovizionare/reaprovizionare al Armatei României și a eforturilor deosebite făcute pentru organizarea și înzestrare acestuia, cu mijloace de transport de diverse mărci luate din mai multe state.

La intrarea țării în Războiul pentru Reîntregire Națională, sistemul de asigurare cu materiale al Armatei a necesitat eforturi deosebite, din partea organelor de planificare și execuție a aprovizionării/reaprovizionării, datorate eterogenității mijloacelor de transport din dotare, a faptului că aliații noștri nu și-au onorat ritmic angajamentele asumate față de România la intrarea ei în război, cât și din cauză că cererile armatelor ruse trebuiau rezolvate cu prioritate, aceasta comportându-se ca o armată de ocupație.

Cuvinte cheie: reorganizarea sistemului de aprovizionare; efort susținut de dotare; eterogenitatea mijloacelor mecanizate; infrastructură teritorială inadecvată.

Abstract: Following the extensive research undertaken and the writings of specialists in logistics, the authors of the present article analyzed the manner of ensuring the modern supply/resupply system of the Romanian Armed Forces and the great efforts made for its organization and endowment with transportation means of various brands purchased from various states.

When the country entered the War for National Reunification, the Army's system of providing material support necessitated special efforts made by the planning and execution agents of supply/resupply, due to the heterogeneity of the transportation means owned, our allies' constant failure to fulfill the commitments made to Romania upon joining them in war, as well as the fact that the requirements made by the Russian armies had to be met first and foremost, their behavior being similar to that of an occupying army.

Keywords: reorganization of the supply system; sustained endowment effort; heterogeneity of mechanized means; inadequate territorial infrastructure.

* Profesor universitar asociat la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, membru titular al Academiei Oamenilor de Științe din România, email: mirceaudrescu@yahoo.com

** Profesor universitar asociat la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, membru corespondent al Academiei Oamenilor de Științe din România, email: benoneandronic@yahoo.com

1. Reglementarea și consolidarea serviciilor de etapă

Necesitatea serviciilor de etapă. Războiul de Independență s-a sfârșit, dar, pe linia aprovizionării trupelor luptătoare cu cele necesare ducerii acțiunilor militare și traiului, concluziile reieșite trebuiau materializate atât sub aspect juridic, precum și organizatoric. În luptele de la sud de Dunăre, distanțele foarte mari dintre depozitele teritoriale din țară și aliniamentele forțelor luptătoare, schimbarea frecventă a direcțiilor de acțiune, existența obstacolelor naturale, consumul în creștere la muniții, precum și complicarea serviciilor de asistență sanitară, au pus în fața organelor militare și politice superioare necesitatea regândirii întregului sistem de aprovizionare al armatelor. Ideea centrală a fost următoarea: forțele luptătoare, prin formațiunile proprii, să se îngrijească de utilizarea rațională a stocurilor proprii și să se reprovizioneze la cerere, de la surse stabilite de eșaloanele centrale, iar eșaloanele centrale să deschidă de-a lungul itinerarelor de deplasare surse la care să fie alocate formațiunile proprii ale trupelor luptătoare. Se căuta astfel, realizarea unui sistem modern de aprovizionare/reprovizionare, care trebuia să armonizeze principiul general împinge-trage, în sensul că elementele centrale se obligau să împingă materialele spre trupe, până pe un aliniament bine stabilit, iar trupele, în deplină siguranță și pe proprie responsabilitate, să poată să tragă spre subunitățile luptătoare, materialele spre completare, folosind structurile proprii de servicii.

Conceperea sistemului etapelor. Prin studierea teritoriului național, cu o analiză strategică a apărării pe frontiera de stat, s-a concluzionat necesitatea identificării a trei zone implicate în sistemul de aprovizionări: o zonă a operațiilor, o zonă centrală și o zonă care să facă legătura între acestea, numită zonă a etapelor. Această concepție organizatorică și-a găsit materializarea în Decretul nr. 2498 din 15 iunie 1906, document de maximă importanță care a soluționat modul de implicare a tuturor componentelor politice, administrative, economice și militare în pregătirea și desfășurarea acțiunilor militare. Zona interioară cuprindea teritoriul național aflat sub autoritatea directă a Ministerului de Război, zona etapelor se afla sub autoritatea Comandamentului General al Etapelor, iar zona operațiilor cuprindea teritoriul în care se preconizau desfășurarea de acțiuni militare și se afla sub autoritatea militară a armatelor și eșaloanelor militare din compunerea acestora. În perioada de pregătire a acțiunilor militare, Ministerul de Război delimita printr-o linie zona interioară de zona etapelor, iar zona etapelor se întindea până la o linie ce se stabilea de către Ministerul de Război, cu consultarea comandanților de armate și se găsea undeva pe aliniamentul ultimelor formațiuni ale armatelor de operații.

În zona interioară se găseau principalele depozite centrale cu materiale de resortul alimentelor, muniției, echipamentului, materialelor de geniu etc., unele

depozite regionale, manutanța centrală și manutanțe regionale, atelierele centrale, unitățile economice ce se puneau la dispoziția armatei și unitățile sanitare teritoriale.⁵³

Elementele de bază ale zonei etapelor erau: liniile de etapă, punctele de etapă și capetele de etapă. Liniile de etapă erau date de comunicațiile orientate din interior spre front și intrau sub autoritate militară. Pe aceste linii de etapă se deplasau trupele și de-a lungul lor, ținându-se seama de capacitățile localităților, se organizau puncte de etapă, în cadrul cărora funcționau depozite de materiale, adăposturi de materiale și oameni, diferite tipuri de magazine, rezerve sanitare, dependințe de hrănirea și cazarea efectivelor ce tranzitau localitatea. Capetele de etapă erau punctele de etapă ce se găseau în localitățile cele mai apropiate de zona operațiilor, și făceau legătura între formațiunile de servicii ale armatelor și serviciile de etapă. În principiu, Comandamentul General al Etapelor se subordona nemijlocit Ministerului de Război, avea în compunere serviciile: intendență, artilerie, geniu, sanitar, căi ferate, tezaur, remontă, justiție, jandarmerie și după caz, serviciul marinei, fiind împuternicit să dispună funcționarea de comandamente de fiecare punct de etapă. Comandamentele de etapă conduceau serviciile de asigurare cu materiale în punctele de etapă, care se înființau prin ordin al Comandamentului General al Etapelor, atunci când trupele se îndepărtau mai mult de două zile de marș de depozitele centrale de aprovizionare și purtau numele localității de dislocare⁵⁴.

În sinteză, concepția generală de asigurare cu materiale a trupelor prin sistemul etapelor este prezentată în tabelul următor⁵⁵, astfel:

⁵³ Maior de administrație Anastasie Tomița Răzășul, *Gospodăria militară la români de la Dacia Traiană la România Reîntregită*, Tipografia Viața Literară, București, 1942, p. 248 - 249.

⁵⁴ Mircea Udrescu, Dumitru Popescu, *Sistematizări despre logistica militară*, Editura M.I., București, 1999, p. 99-100.

⁵⁵ Mircea Udrescu, *Sistematizări despre conducerea logisticii armatei*, Aditura Sylvi, București, 1997, p. 34-35.

Eșalon militar	Formațiuni componente	Sensul aprovizionărilor	
Companie de infanterie	Trenul de luptă , compus din: trăsura de bucătărie, sacaua, trăsura de muniții, trăsura de alimente, trăsura de furaje.		
Batalionul de infanterie	Trăsura popotei , compusă din trăsura de bucătărie, sacaua, trăsura de alimente. Infirmeria.		
Regiment	Trenul regimentului , compus din trăsura hrană de rezervă, trăsura alimente, trăsura furaje. Infirmeria umană. Infirmeria veterinară		
Divizie	Coloane de subzistențe (2 zile de hrană) Cireada de vite (2 zile de hrană) Divizionul coloană de muniții Ambulanța divizionară.		
Corp de armată	Trăsuri de aprovizionare Trenuri regimentare Coloane de subzistențe (4 zile de fiecare companie) Parcul de vite (5 zile de hrană)		
Armată	Depozitul de subzistențe Brutăria de campanie Parcul de vite Depozitul de echipament Atelierul de reparat echipament		
Comandamentul General al Etapelor	Depozite mobile (câte unul de fiecare corp) Depozite de subzistențe Brutării de campanie Parcuri de vite Depozite de etapă Depozitul central de etapă		

Zona interioară	Depozite centrale de subzistență Depozite regionale Manutanța centrală a armatei Manutanțe de garnizoană Depozitul central de echipament Atelierul central de confecții		
-----------------	--	---	---

Sistemul de asigurare cu materiale al armatelor, în conformitate cu organizarea etapelor, a fost pus în aplicare o dată cu declanșarea ostilităților militare specifice primului război mondial, dar nu a avut relevanță din cauza desfășurării nefavorabile a campaniei militare din 1916. Pentru 1917, sistemul etapelor specific armatei române a trebuit să satisfacă și cereri venite de la armatele rusești care, deși prietene, se comportau asemănător unor cuceritori, din moment ce aveau prioritate în asigurarea cu cele necesare traiului de pe teritoriul românesc, atâta cât mai era la dispoziția autorităților române. În bună parte acest sistem a demonstrat că era viabil, din moment ce stabilea cu claritate responsabilitățile în plan logistic ce revenea tuturor organismelor de stat implicate.

2. Apariția și impunerea automobilului în transportul materialelor

Aspecte preliminare. Războiul de Independență a trecut, dar a necesitat eforturi deosebite pentru a asigura transferul de materiale de pe teritoriul național peste Dunăre. Așa se face că, potrivit Legii privind rechizițiile publice din 22 aprilie 1877, „numărul total de mijloace de transport rechiziționate în timpul războiului s-au ridicat la 230 847 care de transport cu câte 2 cai sau 2 boi și 33 347 care cu câte 4 cai sau 4 boi, în total 264 394 care. Distanța parcursă de aceste mijloace în timpul războiului au totalizat 26 143 577 kilometri.”⁵⁶ Deși s-au tras concluzii conform cărora aceste mijloace de transport nu mai puteau satisface cererile de transport dictate de consumul tot mai mare de materiale, situația infrastructurii rutiere precare din România și costurile foarte mari ce însoțeau apariția de autovehicule de transport prin țările dezvoltate făceau ca boul și calul să reprezinte elementele de bază ale religiei transporturilor militare specifice armatei române și în preajma declanșării primei conflagrații mondiale.

În anul 1905, când în toată țara existau aproximativ 150 de autoturisme, Ministerul de Război a aprobat achiziționarea a 13 autoturisme „Mercedes Simplex,” patru fiind repartizate la cele patru corpuri de armată și nouă la nouă divizii de infanterie, cu scopul de a se testa comportamentul, utilitatea și

⁵⁶ Traian Dafinescu, Ioan Boacă, *Serviciile armatei române*, Editura Militară, București, 1989, p. 138.

necesitatea dotării armatei cu asemenea mijloace de transport. În vederea fundamentării deciziilor de constituire de subunități auto de transport materiale, șeful Marelui Stat Major al armatei, generalul Averescu, a aprobat, la 15 iunie 1912, experimentarea a 14 autocamioane pe timpul manevrelor preconizate a avea loc în perioada 20-26 septembrie 1912, situație repetată și la manevrele din 18-24 octombrie din același an. Procesul verbal întocmit în acest sens consemna: „În vederea întrebuințării camioanelor automobile, comisia este de părere că ele nu vor putea fi întrebuințate la primul eșalon al serviciului de subzistență și muniții. Acest eșalon nu va putea niciodată să se lipsească de trăsuri ordinare, deoarece condițiile drumurilor și ale terenului în spatele apropiat al armatei pot fi de așa natură încât să interzică cu desăvârșire întrebuințarea automobilelor. Va trebui înzestrat, deci, al doilea eșalon al acestor servicii cu camioane-automobile, și anume coloanele nr. 5, 6 și 7 (ale depozitelor mobile) și coloanele parcurilor de artilerie. Acestea se vor mișca întotdeauna pe artere principale, deci pietruite și se vor duce la centre de distribuție, unde vor veni, la rândul lor, trăsurile eșalonului unu.”⁵⁷

Sesizând utilitatea mijloacelor auto în transportul corespondenței, în deplasarea comandanților, precum și în transportul diferitelor materiale, Ministerul de Război a hotărât înființarea, în cadrul armei geniu, a unei Secții de automobile, care a fost dotată până în anul 1913 cu 20 de automobile și 30 de motociclete. Totodată, la 21 aprilie 1912 a luat ființă Corpul Automobiliștilor Voluntari, care nu avea efective la pace, dar care la mobilizare, pentru anul 1913, atingea 304 automobile deservite de 608 oameni, la care se adăugau circa 500 de automobile, transformate de atelierele proprii Leonida, în autosanitare.

Formațiuni de automobile pe timpul neutralității și primei părți a războiului. După declanșarea primei conflagrații mondiale, România, pe timpul neutralității, a depus eforturi deosebite pentru reorganizarea și dotarea corespunzătoare a organismului militar. Pe linie auto, la 10 august 1915, prin decizie ministerială, s-a înființat o Companie a Corpului de Automobiliști Voluntari, care a preluat în gestionare întregul material auto existând atunci în armată, devenind astfel prima subunitate independentă de automobile, existentă la pace, dar care făcea parte din Corpul Automobiliștilor Voluntari, la război. În august 1916, Corpul Automobiliștilor Voluntari, prin compania înființată la pace, dispunea de 108 autocamioane, 20 de autocamionete, 5 autobuze, 13 autotractoare, 42 de remorci și 104 motociclete, având la Școala de meserii de pe strada Dudești – atelierul, depozitul de piese de schimb și de cauciucuri, precum și școala de

⁵⁷ Colectiv, *Autovehiculele în armata română – tradiție și contemporaneitate*, Editura Militară, București, 1991, p.21 - 22.

conducere. Tot prin această subunitate, până la finalul lunii august 1916, au fost verificate 1650 de autoturisme rechiziționate, 56 de autocamioane și 58 de motociclete.⁵⁸

Pe timpul neutralității, dar ținându-se seama de iminența intrării țării în Războiul pentru Reîntregire Națională, autoritățile române au desfășurat intense eforturi de contractare de tehnică auto de pe piața occidentală, eforturi ce s-au concretizat așa cum rezultă din tabelul următor:

Eșalonul contractant	Țara/Perioada	Felul mijlocului	Cantitatea	Observații
Ministerul Apărării	Franța/Martie 1916	Autocamioane	50 buc.	
		Automobile blindate	2 buc.	
		Motociclete	300 buc.	
Serviciul sanitar	Franța/Martie 2016	Autocamioane cu dușuri	21 buc.	
		Grupuri complete de sterilizare/Săli de chirurgie	6 compl.	
Direcția Armament și Muniții	Franța/21 iulie - 4 august 1916	Ateliere de reparații mobile	30 compl.	
		Motociclete	50 buc.	
		Autocamioane	50 buc.	
		Automobile sanitare cu săli de chirurgie	5 buc.	
		Automobile sanitare cu săli de radiologie	5 buc.	
Direcția Armament și Muniții	Franța/August 1916	Ateliere de reparat armament	12 compl.	
		Motociclete-mitraliere	150 buc.	
		Automobile blindate	30 buc.	
Ministerul Apărării	Elveția/Ianuarie	Autocamioane Saurer	15 buc.	

⁵⁸ Idem, p. 24-27.

	1916	Autocamioane Franz de 3,4-5 tone	50 buc.	38 au ajuns în România, 12 urmau să sosească prin Rusia
		Autocamioane Franz de 2,5 tone	32 buc.	4 au ajuns în țară, 38 s-au pierdut
Ministerul Apărării	Italia/ Noiembrie 1915	Autocamioane Fiat	45 buc.	

Peste cererile românilor, oficialitățile franceze au promis că cedează către România, următoarele mijloace de transport, ce urmau să sosească prin Rusia, astfel:

Detalii	Data	Mijloace de transport	Cantitatea	Observații
Legăția română din Franța a comunicat automobilele cedate de guvernul francez României	8 septembrie 1916	Automobile-mitralieră	2 buc.	
		Autocamioane Renault a 2,5 tone	50 buc.	
		Autocamioane Packard de 3 tone	100 buc.	
		Autoturisme Charon	50 buc.	3 s-au pierdut pe drum
		Tractoare Jeffery	35 buc.	22 s-au pierdut pe drum
		Automobile sanitare Fiat	25 buc.	5 s-au pierdut pe drum
		Autocamioane Renault sanitare	35 buc.	
		Șasiuri diferite	15 buc.	
	13 octombrie 1916	Autocamioane Renault a 2,5 tone	34 buc.	
		Autocamioane Packard de 3 tone	100 buc.	

3. Din activitatea formațiunilor de automobile în perioada 1916-1919

Corpul Automobiliștilor Voluntari (CAV) mobilizat în 15 august 1916, deși a trecut în coordonarea Comandamentului General al Etapelor în 17 octombrie 1916, nu a funcționat nici un moment ca o unitate militară sub o comandă unică. Autovehiculele rechiziționate și cele ajunse în țară, în urma comenzilor externe, au fost repartizate la trupe sub forma unor structuri specializate, astfel:

Detalii	Structuri constituite	Total mijloace
Diviziile 1 și 2 cavalerie	Câte un detașament format din câte 15 autocamioane	30 autocamioane Adler
Brigada 5 călărași/Piatra Neamț	O secție de autocamioane	8 autocamioane Franz
Divizia 19 din Bazargic	O secție de autocamioane	10 autocamioane Saurer
Divizia 14 Piatra Neamț	O secție de autocamioane	6 autocamioane Berna
Cele 5 corpuri de armată	Câte un convoi de câte 50 de automobile transformate în autosanitare de evacuare	250 autovehicule de diferite mărci
Marele Cartier General	O secție de autocamioane	20 autocamioane de diferite mărci
Cele 5 depozite mobile ale Comandamentului General al Etapelor	Câte un detașament de câte 50 de autovehicule	250 autovehicule de diferite mărci
Comandamentul General al Etapelor	4 coloane mobile formate fiecare din ateliere mobile de reparații, depozite piese de schimb, depozite de carburanți	100 diferite mijloace de transport și autoateliere mobile
	Parcul auto „Carol” cu autoturisme rechiziționate	10-12 autocamioane diferite mărci
	Parcul „Malmaison”	10-15 autovehicule diferite mărci
	Parcul auto „Școala de meserii Ciocanul” unde funcționa Compania Auto a CAV-lui/centrul de reparații	Atelierele proprii plus alte 12 ateliere rechiziționate din București
Corpul Automobiliștilor Voluntari	Școala de șoferi din tabăra de la Cotroceni	

La 19 octombrie 1916, Marele Cartier General a simțit nevoia să constituie, la dispoziția sa, o structură motorizată de transport materiale sau trupe; ca atare, a dispus retragerea tuturor autocamioanelor de transport cu o capacitate de transport mai mare de 1,5 tone de la armate și constituirea de secții de transport automecanizat de câte 20 autocamioane.

Folosirea pentru prima oară a autocamioanelor în cadrul acțiunilor militare a demonstrat faptul că acestea puteau îndeplini un rol esențial în gestionarea distanței și timpului prin intermediul vitezei. Ca atare, formațiunile de autocamioane au participat în mod curent la transportul de aprovizionare a liniei frontului cu materiale, tehnică și trupe, precum și la evacuarea răniților dinspre front către spitalele interioare. Rolul autovehiculului militar a fost pus în evidență plenar când transporturi concentrate au făcut posibil aducerea a două regimente de infanterie de pe Valea Prahovei, în zona Turtucaia, în mai puțin de o zi, iar o divizie de infanterie a fost deplasată din zona Focșani, în zona Mihai Bravu, în mai puțin de 12 ore, fiind introdusă imediat în luptă. Desfășurarea nefavorabilă a acțiunilor militare din 1916 au determinat, ca o dată cu retragerea armatei în Moldova, și formațiunile de automobile să se retragă spre aceeași regiune.

Reorganizarea armatei în urma campaniei din 1916 a cuprins și formațiunile de automobile. Astfel, începând cu 1 martie 1917 Corpul Automobilistilor Voluntari a fost desființat și în locul său a luat naștere primul Regiment de Tracțiune Automobilă, cu o organizare tipic militară, având compunerea generală arătată în tabelul următor, astfel:

Detalii	Structură organizatorică	Destinație de deservire	Compunere
Regimentul de tracțiune automobilă 1 martie 1917 decret 245/22.03.1917	B. 1. Automobile	Marele Cartier General, Aeronautica, Corpurile 1 și 6 Armata, Diviziile 1 și 2 Cavalerie	5 grupuri de autocamioane
			5 grupuri autoturisme
			1 grup de autotractoare
			2 parcuri de reparații
	B. 2. Automobile	A.1, Corpurile 3 și 5 Armată	8 secții de autoturisme
			1 grup de autocamioane
			2 grupuri de autosanitare

			1 parc de reparații
	B. 3. Automobile	A. 2., Corpurile 2 și 4 Armată	8 secții de autoturisme
			2 grupuri de autocamioane
			2 grupuri de autosanitare
			1 parc de reparații
	1 Cp. Motomitraliere și Tunuri Autoblindate		3 grupuri a câte 3 secții
			3 grupuri a câte 2 secții
	1 Cp. Motocicliști		1 pl. cu 13 motociclete/ B.1 Automobile
			2 pl. cu 33 motociclete /B.2 Automobile
			2 pl. cu 31 motociclete/ B.3 Automobile
			2 pl. cu 12 motociclete la regiment
	1 B. Depozit		
	1 Școală de șoferi		

În această structură, formațiunile de automobile au contribuit la manevre de trupe și materiale, fiind de multe ori citate prin ordin de zi pentru contribuții remarcabile la victoriile anului 1917.

După Pacea de la București, Regimentul de Tracțiune Automobilă a parcurs transformări radicale, pentru ca după 30 octombrie 1919 să fie reîncorporat, cu o structură mult diminuată, în arma genului.

Deși foarte util pentru desfășurarea acțiunilor militare pe teritoriul național, utilizarea automobilului în armata română s-a caracterizat prin următoarele aspecte importante, astfel: A avut la bază sistemul de voluntariat, ceea ce a făcut ca experiența utilizării automobilului în luptă să nu poată fi urmărită prin aplicații și manevre. Rechizițiile au direcționat spre armată autovehicule de diferite capacități, proveniențe și stadii de uzură, ceea ce a pus comenzile militare în imposibilitatea

de a lucra planificat cu elemente standardizate. Comenzile în străinătate s-au făcut la firme diferite, din țări diferite, ceea ce a creat mari dificultăți în ceea ce privește formarea șoferilor și organizarea proceselor specifice de reparații. Gestionarea centralizată a tuturor mijloacelor auto, de către Corpul Automobiliștilor Voluntari, dar utilizarea lor fragmentată (pe brigăzi, divizii, corpuri de armată, armate, depozite mobile de etapă etc.) a creat mari probleme de angajare a acestora în misiuni specifice. Cu toate aceste greutăți, automobilul și-a demonstrat utilitatea în cadrul organismului militar, devenind cu timpul un mijloc de neînlocuit.

Concluzii. În preajma Primului Război Mondial, sistemul logistic al armatei române a cunoscut modificări calitative extrem de importante mai ales ca formă de manifestare, dar a rămas deficitar din punctul de vedere al mijloacelor de transport din dotare, din moment ce tot carul tras de boi sau căruța trasă de cai de coloană, constituiau mijloacele după care se calculau cantitățile de transportat și timpul necesar efectuării transporturilor. Teritoriul țării a fost împărțit în cele trei zone – zona interioară, zona etapelor și zona de operații – în care s-au poziționat o serie de depozite și manutanțe, menite să asigure continuitatea aprovizionărilor cerute de consumurile militare previzionate, într-un sistem coerent. Statul român a făcut eforturi majore pentru a crea stocuri de armament și muniții, materiale de geniu, sanitare și de echipamente specifice, atât din producție proprie, cât și din importuri. Ca urmare a desfășurării unor responsabile campanii de asigurare a armatei cu armament „în preajma izbucnirii primului război mondial, armamentul de infanterie aflat la trupe, în depozitele teritoriale și în rezerve se compunea din 474 036 puști, 39 231 carabine, 413 mitraliere și 61 189 pistoale și revolve, cu o mare varietate a calibrelor și locurilor de proveniență”⁵⁹. S-au construit depozite de armament și muniții la Focșani și Roman, magazii de muniții și pulberi la București, Focșani, Roman, Galați, Tecuci, Buzău, Nămolosa, Iași, Bârlad, Botoșani, Bacău, Constanța, Tulcea, Târgoviște și Craiova. La alimente s-a considerat necesar să realizeze un stoc, la declanșarea mobilizării, care să asigure consumul efectivelor aflate sub arme pentru 30 de zile.⁶⁰ Mai mult, intrarea României în război a fost condiționată și de angajarea țărilor din Antanta de a furniza țării noastre „muniții și alte materiale de război într-un quantum de 300 tone pe zi, cauciucuri, cai medicamente, articole de subzistențe și echipament”⁶¹. Aceste angajamente au fost onorate în foarte mică măsură. Desfășurarea nefavorabilă a acțiunilor militare a pus în fața organelor de logistică mari probleme pentru evacuarea în scurt timp a unor mari cantități de materiale spre Moldova, în

⁵⁹ Colectiv, *Istoria militară a poporului român*, Editura Militară, București, vol. V, p. 111.

⁶⁰ Maior de administrație Anastasie Tomița Răzășul, *Gospodăria militară la români de la Dacia Traiană la România Reîntregită*, Tipografia Viața Literară, București, 1942, p. 249.

⁶¹ Colectiv, *România în anii primului război mondial*, București, Vol I, p 149-150.

condițiile în care lipseau mijloacele de transport auto. Din cauză că aliații noștri nu și-au onorat ritmic angajamentele asumate față de România și din cauză că cererile armatelor ruse trebuiau rezolvate cu prioritate, în condițiile legii, s-a trecut la raționalizarea drastică a consumurilor de alimente.

Sistemul logistic conceput pe baza etapelor și-a demonstrat din plin viabilitatea în acțiunile armatei pentru consolidarea autorității românești în teritoriul Transilvaniei și mai departe în respingerea armatei maghiare până dincolo de Budapesta.

BIBLIOGRAFIE

- ATANASIU V. și colectiv, *România în Primul Război Mondial*, Editura Militară 1979.
- AVERESCU A., *Notițe zilnice din războiul 1916-1918*, Editura Cultura Românească, București, 1934.
- Colectiv, *Autovehiculele în armata română – tradiție și contemporaneitate*, Editura Militară, București, 1991.
- Colectiv, *Istoria militară a poporului român*, Editura Militară, f.a.
- CUPȘA I., *Armata română în campaniile din anii 1916-1917*, Editura Militară, București, 1967.
- DABIJA G. A., *Armata română în războiul mondial(1916-1918), vol. I*, București, 1936.
- DAFINESCU T., BOAȚĂ I., *Serviciile armatei române*, Editura Militară, București, 1989.
- IOANIȚIU A., *Războiul României (1916-1918), vol. 1*, Tipografia Geniului, f.a.
- KIRIȚESCU C., *Istoria războiului pentru întregirea României (1916-1919)*, Editura Casei Școalelor, București, 1925-1927.
- POPA M. N., *Primul război mondial (1914-1918)*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979.
- RĂZĂȘUL A., T., *Gospodăria militară la români de la Dacia Traiană la România Reîntregită*, Tipografia Viața Literară, București, 1942.

TIMPUL PREZENT AL PERFORMANȚEI LEADERSHIP-ULUI ÎN ORGANIZAȚIA MILITARĂ

LEADERSHIP PERFORMANCE IN THE MILITARY ORGANIZATION IN THE PRESENT TENSE

Colonel prof. univ. dr. Florin-Eduard GROSARU*

Rezumat: Subiect omniprezent al polemicilor în mediul academic, al afacerilor, dar mai ales în mediul militar, conducerea, sub forma ei actuală de leadership, stârnește controverse aprinse atunci când este juxtapusă performanței. Majoritatea abordărilor au în prim plan elementele componente, sistemele și procesele și mai puțin oamenii. Considerăm că performanța organizației, în general, și a conducerii în special, o dau oamenii ce compun organizația sub forma sumei tuturor performanțelor indivizilor organizației. Adică, oamenii sunt cei ce dau relevanță organizației, sunt cei ce o pun în valoare și-i dau valoarea, sunt singurii care o mișcă.

Cuvinte cheie: conducere, performanță, organizația militară, leadership.

Abstract: Management and its nowadays' form of leadership is an omnipresent topic of debates in the academic, business and, especially, military environments. Moreover, it provokes intense controversy when juxtaposed to the subject of performance. Most approaches to the latter focus on its components, systems, processes and less on people. In this respect, it is our firm belief that, in general, an organization's performance and the performance of the same organization's leaders, in particular, is rendered by the people who are part of it and by the sum of their individual performance. Thus, people make organizations relevant, worth and valuable; they are the ones who keep them in motion.

Keywords: management, performance, military organization, leadership

Inițierea și dezvoltarea unor polemici largi având ca element central leadership-ul în relație cu performanța au fost și vor mai fi. Motivul evident și simplu este că omenirea evoluează continuu schimbând invariabil și inevitabil și nevoile umane legate de muncă, cu preponderență relațiile interpersonale generate în procesul muncii, atât cele instituționale cât și cele particulare. Însă, importante,

* Membru asociat al Academiei Oamenilor de Știință din România; Directorul Departamentului Regional de Studii pentru Managementul Resurselor de Apărare – Centru NATO de educație și instruire.

mai mult decât interminabilele prelegeri ori simple discuții teoretice, sunt rezultatele concrete ce se pot aplica și, astfel, pot genera realități, care se integrează aproape instantaneu în viața noastră.

Cu toate acestea este greu de crezut că o acțiune sau alta poate fi deosebită fără a înțelege mai întâi cum funcționează sistemul și/sau procesul. Ca urmare, o diagnoză totală sau parțială ori secvențială este necesară ca prim pas. A *diagnostica* are ca rezultat a *înțelege*, iar pentru a *înțelege* utilizăm un model mental propriu construit în timp prin instruire și educare. Atenție! Acest model mental propriu nu trebuie confundat cu realitatea. Modelul ia naștere din puțină articulării gândirii proprii impulsionată de stimulii realității. În acest sens, renumitul statistician George E. P. Box spunea: „*Toate modelele sunt greșite, însă unele pot fi utile!*”. Prin urmare tragem concluzia că modelele, în general, nu numai cele mentale, trebuie judecate și evaluate în funcție de utilitatea acestora pentru oameni. Orice adaos aduce un câștig modelului, adică aduce o creștere a utilității acestuia rezultând invariabil și constant un plus de dependență față de acesta. Ca urmare firească, să nu uităm să luăm în considerare învățătura străbunilor ce poartă titlul: „*briciul lui Occam*”, care statuează că: „*Pluralitas non est ponenda sine necessitate*”, care s-ar traduce simplu prin a nu adăuga fără a fi necesar.

În această ordine de idei am considerat necesară o incursiune în sfera teoriilor leadership-ului modern cu aplicabilitate în organizația militară, mai precis, subliniind necesitatea adaptării și readaptării continue ale leadership-ului la solicitările, mereu în schimbare, ale societății în ansamblul ei, adică adaptare continuă pentru obținerea performanței. Oamenii, în esența lor, sunt actorii primordial ai societății, organizațiilor, grupurilor și ai oricăror altor forme de organizare umană. Așadar, actorii principali ai societății fiind oamenii, aceștia trebuie avuți în vedere în studiul drumului leadership-ului către performanță în primul rând, cu atât mai mult în organizația militară în care importanța maximă o au oamenii și apoi sistemele, structurile ori procesele, sau mijloacele tehnice. Este adevărat că toate acestea din urmă sunt mult mai ușor de cuantificat, rectificat, schimbat ori îmbunătățit și de aceea mulți teoreticieni în domeniu le preferă pe acestea în analiza, esențializarea și teoretizarea leadership-ului, însă omit un lucru esențial și primordial în același timp și anume că toate acestea sunt puse în mișcare și valorizate numai de oameni. Pe oameni nu-i poți schimba, însă îi poți instrui și educa. Prin urmare, cea mai mare provocare, poate chiar, provocarea supremă a unui conducător este aceea de a crea și de a pune în aplicare acea viziune a organizației care să inspire, să motiveze, să impulsioneze și să dirijeze oamenii din subordine în așa fel încât acțiunile lor prezente și viitoare să garanteze succesul. Pe scurt, încercarea supremă a conducătorilor înseamnă perfectă aliniere a viziunii cu acțiunea, adică sincronizarea ideilor cu execuția. Ca rezultat al acestei întreprinderi,

oamenii din subordine vor avea capacitatea necesară și suficientă de a pune în practică ideile conducătorului.

Considerând cu atenție cele expuse mai sus și având în vedere că organizațiile nu acționează singure subliniem, încă o dată, faptul că funcționarea acestora se datorează oamenilor. Mai mult, organizațiile nu au nevoie de oameni, ci organizațiile sunt oamenii. Ca urmare, de iscusința oamenilor, a angajaților depinde în mod exclusiv buna funcționare a tuturor angrenajelor organizației. Nu toți angajații sunt la fel, unii sunt extrem de buni, au randament maxim, iar alții extrem de slabi. Realitatea este că majoritatea angajaților se situează undeva între cele două limite. Prin urmare, marea masă a angajaților este purtată de val. Aici intervine conducătorul, care trebuie să decidă scopurile, obiectivele, direcțiile de urmat, itinerariul, viteza de deplasare, timpul avut la dispoziție și resursele și, foarte important, performanța de dorit. Deci, angajatul-subordonat are nevoie de ghidaje, corecții și impulsioniari. Studii complexe de etologie conduc către aceeași concluzie: *orice grup de ființe are nevoie să fie condus, dar, mai ales, să fie condus de un conducător performant*. La rândul său, un conducător performant este cel ce jonglează între și pentru oameni cu realitățile timpului lor, ale organizației în general, ale mediului extern profesional și social într-un tot absolut, oferind, astfel, subordonaților bonusuri stimulative. „*A ști să conduci nu înseamnă a ști să domini, ci a ști să convingi oamenii să muncească pentru un scop comun*” spunea Daniel Goleman.

Așadar, conducerea este, în esență, o acțiune umană care are ca unic obiectiv punerea în mișcare a unui grup de oameni care și-au ales și asumat un scop comun. Ceea ce face ca o grupare, mai ales militară, să supraviețuiască și să lupte până la reușita finală, adică obținerea performanței specifice mediului militar, este tocmai această capacitate a conducătorului de a influența și dirija comportamentul subordonaților prin puterea personală de a determina și motiva, putere aflată în afara preceptelor date de o poziție ierarhică deținută.

În fapt, în procesul de luare a deciziei, conducătorul suferă o transformare în sensul deciziei. Mai exact, conducătorul își modifică comportamentul în sensul efectelor preconizate în urma aplicării deciziei, adică se transpune în noua etapă generată de noua decizie influențând în acest sens subordonații. În final, suma voințelor direcționate într-un unic sens și spre un unic țel va conduce grupul/echipa către rezultatul scontat cu succes maxim. Acest rezultat se traduce prin excelență, ținta oricărui leadership performant. La acest nivel, se impun alte abordări cu sensuri subtile ale teoriei organizațiilor și ale managementului resurselor umane. Organizațiile care tind spre acest nivel, cum sunt cele specifice culturii japoneze, încep să se identifice cu membrii lor, iar nevoile aproape că devin identice. Aici, organizațiile acționează aidoma constituenților lor. Autoritatea formală a conducă-

torilor se diluează tot mai mult, aceștia impunându-se prin nivelul maxim al sumei capacităților operaționale și funcționale.

Nivelul performanței depinde în mod hotărâtor de nivelul performanțelor conducătorului, și abia apoi de capacitățile membrilor grupului. Un conducător bun va proiecta și va obține o performanță bună, în timp ce unul slab va proiecta și va obține rezultate reduse. Cu toate acestea, un conducător va obține rezultate mai bune la conducerea unei echipe sudate, cu grad ridicat de coeziune, decât cu o echipă măcinată de divergențe, chiar și în ciuda faptului că, luați individual, componenții acesteia pot fi mult mai bine pregătiți profesional. Aici se încadrează perfect organizația militară. Așadar, ținta oricărui conducător militar este atingerea performanței, iar în subsidiar, realizarea, dezvoltarea și menținerea coeziunii grupului condus. Realizarea și menținerea coeziunii organizației militare reprezintă pentru liderul acesteia, scopul esențial al actului de conducere. Pentru militar, o structură unită, armonizată, eficientă, înseamnă cel mai puternic mijloc de dezvoltare, iar organizația se poate bucura de performanță prin atingerea obiectivelor și îndeplinirea misiunilor pentru care a fost constituită, cu eficiență și eficacitate. Organizațiile cu un grad ridicat de coeziune sunt caracterizate de scopuri și direcții clare de acțiune, comune și asumate de toți membrii săi. Aceștia vor da dovadă de entuziasm și sunt angajați plenar și onest, se implică și participă activ în toate acțiunile, dovedesc concentrare în îndeplinirea misiunilor și obiectivelor ambițioase și exigențe, umor, bună dispoziție și deschidere spre dezvoltare. În același timp, membrii organizațiilor își acordă sprijin reciproc, pentru ca fiecare dintre ei să-și dezvolte punctele forte și se impulsionează reciproc pentru a-și îndeplini sarcinile și pentru a găsi soluții optime și rapide la schimbările și provocările permanente ale mediului de lucru. Valorile esențiale care determină coeziunea grupului și care guvernează relațiile interumane într-un grup coeziv trebuie să fie: deschiderea, onestitatea, respectul reciproc, încrederea și transparența acțiunilor.

Constatarea nivelului performanței grupurilor militare nu trebuie să reprezinte numai oportunități pentru efectuarea unor aprecieri ierarhice ale rezultatelor acțiunilor acestora, ci și prilej de analiză echilibrată și onestă atât formală cât și informală a rezultatelor obținute. Mai mult, finalitatea analizelor trebuie să determine obținerea concluziilor reale și unanim acceptate de către toți cei implicați. O analiză de constatare și cuantificare a performanței trebuie să fie văzută ca un dialog cu un scop bine definit, și anume acela de a identifica și delimita concluzii clare, ferme, unanim acceptate, dar mai ales constructive, cu privire la dezvoltarea membrilor organizației, precum și direcțiile și modurile de îmbunătățire concrete a acțiunilor acestora. Ca urmare, întregul proces al gestionării performanței conducerii trebuie să cuprindă totalitatea proceselor subsecvente și individuale dedicate obținerii și menținerii performanței organizației militare. Cu alte cuvinte,

În întregul proces trebuie incluși și angrenați toți membrii organizației, inclusiv conducătorul acesteia, în virtutea principiului potrivit căruia performanța organizației este rezultatul sumei performanțelor indivizilor ce o compun. Mai mult, acest lucru reprezintă, totodată, o modalitate de sporire a angajamentului asumat, întrucât, cu fiecare rezultat performant obținut, se reînnoiește *contractul psihologic* acceptat între membri și organizație și, totodată, se reverifică importanța acordată în considerarea permanentă a indivizilor membri ai organizației. La urma urmei, oamenii și comportamentele lor sunt generatoarele rezultatelor, mașinile, armele, computerele, procesele, procedurile și sistemele sunt numai uneltele care ușurează munca, facilitează obținerea rezultatelor și scurtează timpul până la obținerea acestora.

Rezultă de aici că leadership-ul performant își are rădăcinile în puterea primită de la subalterni și se manifestă plenar prin recunoașterea de către aceștia a dreptului de a-i conduce, precum și prin nivelul devotamentului demonstrat de către aceștia față de conducător și față de organizație. Prin urmare, leadership-ul performant nu înseamnă a gândi, a decide și a acționa în locul subordonaților, ci constă în arta de a-i inspira pe aceștia să se dedice și să execute viziunea conducătorului, de a le câștiga încrederea totală și în a le acorda încrederea, de a le asigura posibilitatea deciziei în spațiul lor de lucru, în a le crea responsabilitatea asumată a actelor lor, precum și de a le crea și asigura spațiul propriu de manevră. În acest sens, conducătorul va trebui să stabilească o strategie solidă, constantă și durabilă, lăsând la latitudinea subalternilor sarcina de a-și construi tactica necesară între limitele strategiei. Pentru aceasta, un leadership performant este cel care identifică și generează condițiile necesare și suficiente pentru ca subalternii să-și poată pune în valoare aptitudinile remarcabile în armonie unii cu ceilalți și completându-se reciproc.

Mijlocul optim de realizare a acestui deziderat de către conducător este ca acesta să-și asume responsabilitatea de a delega sarcini. A delega sarcini reprezintă o necesitate și nu o opțiune deoarece aglomerarea deciziei la cel mai înalt nivel duce invariabil și inevitabil la blocaje generale, la demotivarea subalternilor, la dezangajare și la evitarea asumării riscurilor de către aceștia. În acest moment *contractul psihologic* între membri și organizație devine caduc.

Luând în considerare cele expuse până aici, reiterăm importanța absolută și întâietatea ce trebuie acordate factorului uman în studiul organizației militare, în general, și a leadership-ului și performanței acestuia, în special. Oamenii sunt unicele elemente care pun în mișcare toate ansamblurile și subansamblurile, procesele și sistemele organizației și, mai mult decât atât, dau valoare acesteia prin performanțele obținute. Ca urmare, menținerea nivelului ridicat al performanței are ca motor menținerea continuității procesului de adaptare și readaptare a leadership-

ului la realitatea prezentului, dar și la realitatea previzionată în viitorul imediat. La acestea se adaugă capacitatea conducătorului de a realiza în timp oportun concordanța deplină între idei și execuție pentru întreaga activitate a grupului în scopul dirijării și corectării acțiunilor subalternilor în sensul viziunii.

Totodată, trebuie avut în vedere și că performanța leadership-ului este direct proporțională cu măiestria și voința constructivă a conducătorului în a influența și motiva comportamentul subalternilor în sensul obținerii performanței dorite, însă, toate acestea realizându-se în afara poziționării instituționale dictate de ierarhia militară. La acestea se adaugă alți doi factori esențiali: realizarea și întărirea coeziunii grupului, ceea ce va genera direcții de acțiune clare, unice și unanim asumate, precum și delegarea sarcinilor responsabilizând, astfel, subalternii.

Așadar, permanentizarea modelării leadership-ului adaptată necesităților momentului, precum și celor preconizate și/sau întrezărite în viitorul apropiat devine un status quo. Adaptarea stilului de conducere trebuie să conducă la modelarea comportamentului subordonaților în pereche cu climatul organizațional în direcția obținerii performanțelor individuale, care, însumate, să dea naștere performanței grupului.

FĂURITORI ȘI MARTIRI AI UNIRII BASARABIEI CU ROMÂNIA

CREATORS AND MARTYRS OF BASSARABIA UNION WITH ROMANIA

Colonel (r) dr. Anatol MUNTEANU*

Vasile ȚANȚU

Maior Vasile Țanțu
(1882-1937)

*luptător consecvent pentru românism, organizator înflăcărat al Sfatului Țării,
personalitate care ne-a onorat istoria*

Rezumat: Maiorul Vasile Țanțu, a fost un participant la Primul Război Mondial, în Armata țaristă, batalionul 433 infanterie. În 1917 mobilizează ofițeri și soldați moldoveni de pe front, pentru rezolvarea unor probleme în interesul Basarabiei și înființează, la Iași, Comitetul soldaților și ofițerilor basarabeni de pe frontul românesc. Maiorul Vasile Țanțu organizează și participă la Congresul Ostășesc al militarilor moldoveni, iar în calitate sa de Președinte al Biroului de organizare al Sfatului Țării, la 27 martie 1918 votează Unirea Basarabiei cu România.

Cuvinte cheie: Primul război mondial; Armata țaristă; Comitetul ostășesc; Congresul Ostășesc; Sfatul Țării; deputații moldoveni.

Abstract: Major Vasile Țanțu was a participant in First World War, in the Tsarist Army, within 433 Infantry Battalion. In 1917, he mobilized Moldavian officers and soldiers from the front to solve issues related to Basarabia and sets up in Iasi the Committee of Basarabian Officers and Soldiers on Romanian battlefield. Major Vasile Țanțu organized and participated in the Troops Congress of Moldavian Soldiers and, as President of the

* Membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România

Administrative Office of the Country's Council, on March 27th, 1918, he voted for Basarabia's Union with Romania.

Keywords: First World War, Tsarist Army, Soldier Committee, Troops Congress, Country's Council, Moldavian deputies

Vasile Țanțu s-a născut la 1 martie 1882 în satul Horodiște, situat la o distanță de 7 km de gara Călărași, cea mai bogată și mai frumoasă regiune din Basarabia, care poartă numele de *Codrii Moldovei*. Până la vârsta de cincisprezece ani a trăit pe lângă casa părintească, învățând la școala primară, iar primăvara și vara, lucrând la câmp, în gospodăriile țărănești ale satului, păscând vitele prin pădurea de stejari și fagi din apropierea satului.

După școala primară, din 1896 și-a continuat studiile la Școala de Agricultură din satul Cucuruzeni, cea mai bună instituție de profil din partea de sud-vest a Imperiului Rus. În anul 1902, la vârsta de douăzeci de ani, obține diploma de agronom și activează în acest domeniu timp de cinci ani, lucrând ca agronom și administrator pe câmpurile unui moșier din județul Orhei.⁶²

Atras de domeniul pedagogiei, susține, în 1907, examenele la Liceul Real din Chișinău, obține diploma de învățător pentru școlile primare de stat și un loc de lucru la școala din satul Gherman, județul Bălți. În 1908 a fost avansat ca director de școală, fiind în această funcție până în 1915. Din nota de biografie citată din Dosarul personal, se menționează: „...ca învățător, am stăruit foarte mult pe lângă „Uprava” Zemstvei locale pentru introducerea în școală a cântării moldovenești și am avut cea mai mare satisfacție morală când această „Parva” a cumpărat note românești pentru mai multe școli din județ”.

În 1908 face cunoștință cu Ioan Pelivan, pe atunci judecător la Bălți, patriot înflăcărat al moldovenilor din Basarabia, se înscrie în societatea acestuia și devine un promotor al ideilor naționale. Cu acest prilej, „ohranca țaristă” l-a luat în evidență ca „revoluționar” și i-a făcut percheziții acasă și la școală, pentru a stabili legătura cu România. În 1915 avea 33 de ani, era căsătorit și avea patru copii minori: Petru (n. 1908), Virginia (n. 1910), Pavel (n. 1912), Mihai (n. 1914).⁶³ În același an, este mobilizat în Armata țaristă, trecuse vârsta recrutării, avea familia mare și copii minori în întreținere. Oamenii, simpli basarabeni, erau trimiși la războaie, la sacrificii în interesul imperiilor, în interesul străinilor și țărilor bogate. Fusese declarată mobilizarea totală a bărbaților din Basarabia, cu vârste cuprinse între 19 și 48 de ani.

⁶² Iurie Colesnic, *Generația Unirii*, Chișinău, 2016, p.4.

⁶³ Eugenia Danu, *Revista Destin Românesc*, nr. 3, 2012, p. 12.

Din august 1916 România participă cu două armate în Primul Război Mondial. Armatele unite germano-bulgaro-otomane atacă România. Conform înțelegerii, un număr impunător de trupe rusești, ca trupe aliate, au pătruns pe teritoriul României. În 1917, din partea de nord a Moldovei până la gurile Dunării, Imperiul rusesc, participă *pe Frontul românesc și de Vest cu patru armate*, și anume: *a 4 -a, a 6 -a, a 7 -a și a 9 -a*. În cadrul acestor armate sunt înregistrați circa 300 000 de soldați și cadre militare basarabene. În unele surse sunt menționate 100 000 de soldați moldoveni.⁶⁴ Ziarul "Ecoul Moldovei", Iași, 24 iulie 1917, consemnează: *"...Frații noștri basarabeni sunt numeroși pe Frontul Românesc. Nu e regiment, companie ori pluton în care să nu fie moldoveni"*. Ofițerii, subofițerii și soldații basarabeni din armata rusă au devenit tovarăși de arme ai ostașului român din Armata română, mulți s-au împrietenit, au avut misiuni de luptă comune, împărțându-și cu camarazii români asprimită vieții de pe front și plătind tributul de sânge în bătăliile din vara anului 1917 de la Mărăști, Mărășești, Oituz, Siret, ș.a.

Învățătorul Vasile Țanțu a fost mobilizat în armata rusă ca soldat în Batalionul 433 infanterie. Pentru a fi încadrat la funcție de comandă, a fost trimis la Școala militară din orașul Kiev. Primește gradul de sublocotenent, este trimis pe frontul românesc, în Regimentul 5 infanterie în calitate de comandant de companie. Rănit în luptele de la Buzău, după o perioadă de timp, a fost transferat în Statul Major al Diviziei dislocate la Iași ca ofițer translator și obține gradul de stabs-căpitan.

Favorizat de funcția de ofițer de comandă, este liber de a inspecta unitățile militare din subordine, face cunoștință cu ofițerii și soldații basarabeni, stabilește contacte cu ofițerii armatei române. Influențat de Revoluția din februarie 1917, care proclamă Rusia ca țară democratică, căpitanul Vasile Țanțu se mobilizează cu ofițerii și soldații moldoveni de pe front *pentru rezolvarea unor oportunități în interesul politic al Basarabiei*. Guvernul Provizoriu al generalului Al. Kerenski, prin decrete și decizii guvernamentale, anunță următoarele: *egalitate în drepturi pentru toți cetățenii, libertatea cuvântului, a presei, a conștiinței, dreptul de asociere, de manifestare publică, ș.a.* Soldații au fost egalați în drepturi civile cu ofițerii. A fost proclamată egalitatea popoarelor din fostul imperiu țarist și dreptul lor la autodeterminare.⁶⁵

Pentru armată se elaborează și se semnează Regulamentul privind instituirea în cadrul armatei ruse a Comitetelor de deputați ai soldaților și ofițerilor, care a fost difuzat și implementat și pe Frontul Românesc.

⁶⁴ Arhiva Militară a Republicii Moldova, f. 339, inv. 1, d. 13303.

⁶⁵ Arhiva Militară a Republicii Moldova, f. 727, inv. 2, d. 7.

Această situație dramatică a rușilor, ”de desființare a Imperiului”, este benefică pentru popoarele subjugate. Ofițerii moldoveni, cu grade militare mici și funcții mici, *folosesc șansa istorică* pentru a revendica drepturile Basarabiei în cadrul Federației Ruse.

Vasile Țanțu, îndrumat de I. Pelivan, Em. Catelli, organizează ofițerii și ostașii moldoveni patrioți, pentru a înființa o organizație a basarabenilor pe Frontul Românesc. La această acțiune participă majoritatea ofițerilor basarabeni din armatele ruse de pe Frontul român, inclusiv din garnizoanele de la Iași, Bacău, Roman, Galați, ș.a.

La 13 aprilie 1917, grupul de inițiativă se adună la hotelul ”Continental”, Iași, unde discută problemele curente și constituie *Comitetul din Iași al soldaților și ofițerilor basarabeni*.

La această întrunire a militarilor basarabeni, A. Scobioală este ales președinte, Vasile Țanțu, secretar. În data de 21 aprilie 1917, acești lideri ai Comitetului Ostășesc Iași trimit o scrisoare către Partidul Național Moldovenesc, comunicând, că sunt ”*solidari cu acțiunile Comitetului Central al PNM din Chișinău*”. Comitetul de la Iași a lansat apeluri mediatizate prin ziare și foi volante către ostașii moldoveni din armatele ruse, regimente, batalioane, companii și plutoane cu următorul text: „*Organizați-vă, țineți legătura cu noi pentru a lucra cu toții în înțelegere și a păși într-un pas! Înțelegeți-vă, organizați-vă, luminați-vă! Țineți minte: Unde-i unul, nu-i putere, unde-s doi, puterea crește și dușmanul nu sporește*”.⁶⁶

În felul acesta, pe Frontul Românesc, până în octombrie 1917, s-au format circa 60 de organizații - comitete ostășești basarabene, care au sprijinit activitatea Comitetului Central Ostășesc de la Chișinău și programul Partidului Național Moldovenesc, care revendică autonomia politică, oficializarea limbii române - moldovenești, crearea școlii naționale și a armatei naționale. Toate, cele șaizeci de comitete s-au constituit în *Sovietul Soldaților și Ofițerilor de pe Frontul Românesc*, cu sediul la Iași.

Vasile Țanțu a colaborat la elaborarea Statutul Sovietului Soldaților și Ofițerilor Moldoveni de pe Frontul Românesc, care a formulat următoarele obiective: „*...apărarea intereselor culturale și naționale ale moldovenilor, reieșind din principiul libertății, egalității și fraternității; menținerea disciplinei în armată; pregătirea recruților pentru serviciul militar în limba maternă; colaborarea activă la schimbarea formei de guvernământ a Rusiei în republică; împroprietărirea cu*

⁶⁶ Gherman Pîntea, *Rolul organizațiilor militare*, București, 2016, p. 21.

*pământ a norodului muncitor, în corespundere cu normele elaborate de viitoarea Adunare Constituantă a Rusiei”.*⁶⁷

Comitetul executiv al Sovietului Soldaților și Ofițerilor basarabeni de pe Frontul Românesc avea sprijin și din partea conducerii Armatei ruse (în documentele emise, această structură se întitula și ”Comitetul Ostașilor Basarabeni de pe Frontul Românesc”, ”Comitetul Executiv din Iași al Soldaților și Ofițerilor Moldoveni” sau ”Comitetul Central al Ostașilor Basarabeni de pe Frontul Românesc”, evident, fiind vorba de una și aceeași organizație).

Comitetul ostașilor moldoveni de la Iași trimitea regulat agitatori, ziare și foi volante în toate unitățile ruse de pe Frontul Românesc, îi îndemna pe soldații moldoveni, majoritatea fii de țărani, *să se deștepte, să se lumineze*, să organizeze comitete în toate unitățile militare. Vasile Țanțu și colegii dânsului, militari, făceau apel la unire și la acțiuni solidare cu organizația centrală de la Iași, dacă vor să aibă izbândă. Toate aceste activități de propagandă militară și patriotică au dat rezultate, multe unități de pe front au susținut financiar și material Comitetul Ostășesc de la Iași, și anume: soldații din Regimentul 159 infanterie, Regimentul 241, Divizia 65, Divizia 3 cavalerie, Regimentul 9 Turchistan, alte unități din Armata a IV-a rusă, strângând și donând Comitetului Iași 1000 ruble, sumă considerabilă pentru perioada respectivă. Mesaje de sprijin și adeziune au venit de la toate unitățile militare ruse, de la Baltica până la Dunăre.⁶⁸

În perioada ofensivei ruso-române din iulie 1917, când România era într-o situație critică, organizațiile bolșevice îndemneau soldații ruși la nesupunere, părăsirea pozițiilor de luptă, boicotarea deciziilor comandanților ruși. Ofițerii moldoveni din Comitetele Ostășești, având sentimentul de solidaritate cu frații de arme români, chemau soldații moldoveni să lupte, să-și pună viața pentru apărarea Patriei și a neamului românesc.

Din ziarul românesc ”Ecoul Moldovei” din 24 iulie 1917, și din alte publicații, aflăm că *„soldații ruși părăseau pozițiile la Oituz, iar mici unități de basarabeni au rămas pe loc și au luptat până la ultima suflare, alături de frații români”*. Au rămas pe pozițiile de luptă și Divizia 14-a rusă și divizioanele de artilerie rusă de la Mărășești, formate, în mare parte, din basarabeni.

Zemstva gubernială din Chișinău nu desfășura activități de promovare a învățământului școlar național, mereu inventa greutăți în a menține starea de lucru pe vechi. Blocul Național Moldovenesc a cerut sprijinul militarilor basarabeni de pe Frontul Românesc. Comitetul executiv de la Iași, având în componența sa pe foștii învățători, V. Țanțu, A. Scobioală, I. Buzdugan, ș.a., i-a împuternicit pe acești

⁶⁷ Arhiva Militară a Republicii Moldova, f. 727, inv. 2, d. 17.

⁶⁸ Cristian Negrei, *Primele lupte ale Armatei Române cu bolșevicii (1917-1918)*, www.istoria.md, s.a.

militari patrioți să impună Zemstvei guberniale să promoveze în anul de învățământ 1917-1918 limba română cu alfabetul latin, să deschidă mai multe clase în școlile de la sate pentru copiii țăranilor și copiii soldaților de pe front. Sovietul Soldaților și Ofițerilor Moldoveni de la Iași a trimis la Zemstvă delegați militari și următorul demers: „... școli, în care fiii neamului nostru să poată învăța științele trebuincioase în dulcea limbă a mamei [...]. Aceasta este cea mai fierbinte dorință de ordin școlar a ostașilor de pe Frontul Românesc și cerem ca ea să fie îndeplinită numaidecât, spre binele și fericirea neamului nostru atât de întunecat până acum, dar vrednic de o soartă mai bună. Semnează în numele Comitetului Soldaților de pe Frontul Românesc, Președinte, Andrei Scobioală și secretar Vasile Țanțu”, Iași, 30 august 1917.⁶⁹

O acțiune politică importantă, la care a participat și ștabs-căpitanul Vasile Țanțu, a fost elaborarea *Declarației din 12 iulie 1917*, care conținea un program concret de obținere a autonomiei politice naționale, teritoriale și de întemeiere a unui *Consiliu Suprem al Basarabiei al Sfatului Țării*. Acest document important, elaborat la Iași, a fost trimis la toate Comitetele Ostășești de pe Frontul Românesc și la Comitetul Central Moldovenesc de la Chișinău, care a cerut tuturor militarilor moldoveni să se implice pe larg în viață. Textul *Declarației* a fost publicat în toate ziarele din Iași, Chișinău și Odessa, a fost multiplicat și trimis în toate unitățile și subunitățile militare, difuzat sub formă de manifeste.

În iulie 1917, pe Frontul Românesc s-a creat o nouă formațiune politică, *Partidul Socialist Revoluționar Moldovenesc* (după modelul Partidului Național Moldovenesc de la Chișinău). Partidul era format numai din militari moldoveni, avea un program restrâns și concret. Partidul a fost creat de ștabs-căpitanul V. Țanțu și sublocotenentul A. Scobioală. Principalele teze ale Partidului erau următoarele: „...pământul să fie dat fără plată celor care-l vor lucra cu brațele lor; școli, biserici și așezăminte moldovenești cu limba noastră strămoșească. Basarabia să nu se mai ocârmuiască de oameni străini, care nu știu nevoile noastre, ci de oameni din țara noastră, care știu limba noastră, necazurile noastre moldovenești.”⁷⁰ Într-un cuvânt, partidul luptă pentru autonomia cea mai largă a Basarabiei.

Având o reputație bună în Marele Stat Major al Armatei ruse și sprijinul generalului Scerbaciov, ștabs-căpitanul Vasile Țanțu primește aprobarea de a se deplasa la Chișinău și Odessa, pentru a rezolva unele probleme de serviciu. De fapt, Vasile Țanțu, împuternicit de Comitetul Ostășesc de la Iași, pe 23 iulie 1917, împreună cu sublocotenentul Gh. Pânteia, convoacă întrunirea reprezentanților

⁶⁹ Idem.

⁷⁰ Ghibu, Onisifir, *Pe baricadele vieții. În Basarabia revoluționară (1917-1918)*. Amintiri. Editura Universitas, Chișinău, 1992, p. 271-272.

militarilor moldoveni sosiți din Odessa și alte garnizoane militare și împreună organizează *Comitetul Central Militar Moldovenesc* cu sediul la Chișinău.

Acest Comitet al militarilor moldoveni va proclama la 21 octombrie 1917 autonomia Basarabiei și în următoarele zile va organiza și va întări Sfatul Țării.

La Congresul Ostășesc al Militarilor Moldoveni din 20-27 octombrie 1917 căpitanul Vasile Țanțu a fost ales *președinte al Biroului de organizare a Sfatului Țării*. La 21 noiembrie 1917, la inaugurarea Sfatului Țării, a rostit un cuvânt de felicitare. G. Tofan, prezent și el la eveniment, nota următoarele: „...ofițerul Țanțu, figură masivă moldovenească, înfățișare plăcută și atrăgătoare. Fondul cuvântării are un colorit hotărât național. Român cult – învățător de profesie - cu convingeri naționale fixate, vorbește o limbă literară frumoasă, are o ținută dreaptă, vorbește emoționant și arată fazele prin care a trecut chestiunea Sfatului Țării până la constituire, scopurile lui, dorindu-i ca să le realizeze în întregime”.⁷¹

Pentru confirmarea celor expuse mai sus, voi aduce un episod eroic din viața ofițerului Vasile Țanțu, preluat din nota biografică. În perioada 1-12 ianuarie 1918, organizațiile militare bolșevice și o parte dintre soldații rusofoni din „Front-Otdel” au declanșat o campanie, un atac fără precedent asupra forțelor democratice și naționale din Chișinău, inclusiv asupra Sfatului Țării. Părea că totul este pierdut. După o ședință secretă cu o parte din militarii Sfatului Țării, căpitanul Vasile Țanțu cu un ostaș din Regimentul moldovenesc, noaptea, pe 6 ianuarie, clandestin, părăsește Chișinăul, călare pe cai, înarmați și echipați ca la război, pe drumuri ocolitoare, îndreptându-se spre frontiera de la Prut. Parcurg peste o sută de kilometri și ajung la Iași, unde cer ajutorul Armatei Române. În data de 13 ianuarie 1918, împreună cu Divizia 11-a română participă la eliberarea Chișinăului de bolșevici, ajută la restabilirea ordinii publice. Acesta este un exemplu de luptător curajos, unionist convins și devotat cauzei naționale.

În Sfatul Țării a fost membru al *Comisiei Declarații și Statute*, precum și al *Comisiei de Arbitraj*. A avut o contribuție majoră la formarea Armatei Moldovenești. A fost delegat de către Sfatul Țării la Iași, pentru a colabora cu Armata Română și alte structuri de stat, stabilindu-se un plan de acțiune pentru ajutorarea Republicii Democratice Moldovenești în plan militar.

La 27 martie 1918, a votat Unirea, rostind un emoționant discurs în română, în care spunea: „Domnilor deputați! Sunt fericit fără măsură când văd că idealul nostru s-a împlinit. Salut Sfatul Țării în numele acelor eroi moldoveni, care, departe de țara noastră, au dus în pieptul lor ideea Sfatului Țării. Luptând pe front, noi visam acest organ și îl așteptam cu nerăbdare. Deoarece el nu se arăta, noi, ostașii, ne-am hotărât să venim la Chișinău, ca să începem lupta pentru

⁷¹ Idem, p. 375.

*această operă mare... Astăzi, cu ajutorul lui Dumnezeu, noi ne-am atins scopul și, făcând totul ce este posibil pentru crearea acestui organ, noi predăm cârma în mâinile D-voastră, ca D-voastră, cu bine, să îndreptați barca spre țărmurile, unde o așteaptă cu nerăbdare copiii adevărați ai Patriei. Din partea noastră dorim succes Sfatului Țării în munca lui pentru folosul Basarabiei, ca frații noștri de pe front să-și vadă țara natală scăpată de acele nenorociri, care o bântuie astăzi de la un capăt la altul...*⁷²

Vasile Țanțu a fost membru al Societății de Cultură *Făclia*, fondată în vara anului 1918. A ajutat și a depus un efort de organizare pentru crearea Universității Populare din Chișinău și a unei Școli românești, contribuind la activitatea de luminare culturală, prin scrierea și publicarea unor articole și a unei broșuri, „*Țăranul liber, abecedar politic pentru țărani*”, scrisă cu alfabet chirilic.

A fost trecut în rezerva Armatei Române în grad de maior prin Decretul nr. 818 din 28.02.1920. După Unire, Vasile Țanțu a avut funcții de stat, a fost prefect de județ, apoi deputat, mai târziu președinte al Camerei de Agricultură. Din considerente personale, s-a retras de pe scena marii politici.

Fiind un om modest și cinstit, împovărat de grijile familiei, având și probleme de sănătate, în 1932 s-a retras ca învățător într-un sat mic, aproape de locurile natale, din centrul Moldovei, urmându-și vocația inițială, de profesor de școală.

Pentru meritele militare și politice, a fost decorat cu ordine și medalii ale Rusiei și României.

În 1937, s-a îmbolnăvit grav, a decedat în Spitalul central din Iași la 30 ianuarie 1937. A fost înmormântat la Cimitirul Central din Chișinău cu onoruri militare.

Odată cu Vasile Țanțu, a dispărut unul dintre cei mai aprigi luptători basarabeni pentru realizarea idealului național - Unirea. Și-a iubit tare și neamul ca un mare român, dovadă că a trecut de câteva ori Prutul clandestin pentru „*a săruta, spunea el, pământul Patriei libere, pentru a vedea cu ochii săi, pe frații de dincolo, pentru a le auzi limba dulce și frumoasă,*” precum și pentru a aduce de acolo și puțină literatură românească, de care intelectualii moldoveni erau așa însetați.

La Cimitirul Central din Chișinău, **sub două grinzi de fier, puse în formă de cruce, își doarme somnul de veci acest luptător și militar desăvârșit, acest om politic, care a făcut enorm de mult pentru ca primul parlament al Basarabiei să-și deschidă lucrările și să se voteze Unirea la 27 martie 1918. Tăcerea la care îl supunem este un act de mare injustiție față de această mare**

⁷² Proces - Verbal al ședinței Sfatului Țării din 21 noiembrie 1917. Se citează după Șt.Ciobanu, Unirea Basarabiei.

personalitate, care ne-a onorat istoria, a luptat cu țarismul, a militat pentru Unire, dar care astăzi luptă cu ... anonimatul.

BIBLIOGRAFIE

- Arhiva Militară a Republicii Moldova, f. 339, inv. 1, d. 13303.
Arhiva Militară a Republicii Moldova, f. 727, inv. 2, d. 7.
Arhiva Militară a Republicii Moldova, f. 727, inv. 2, d. 17.
COLESNIC I., *Generația Unirii*, Chișinău, 2016.
DANU E., *Destin Românesc*, nr.3, 2012.
GHIBU O., *Pe baricadele vieții, În Basarabia revoluționară (1917-1918). Amintiri*. Editura Universitas, Chișinău, 1992.
NEGREI C., *Primele lupte ale Armatei Române cu bolșevicii (1917-1918)*, www.istoria.md, s.a.
PÎNTEA G., *Rolul organizațiilor militare*, București, 2016.
Proces - Verbal al ședinței Sfatului Țării din 21 noiembrie 1917. Se citează după Șt. Ciobanu, Unirea Basarabiei.

COOPERAREA UNIUNII EUROPENE ÎN DOMENIUL SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII

THE EUROPEAN UNION COOPERATION WITHIN THE DOMAIN OF SECURITY AND DEFENSE

Locotenent-colonel drd. Constantin-Daniel CHELĂRESCU*

Rezumat: Uniunea Europeană, reprezintă în zilele noastre una dintre principalele organizații economice și politice ale lumii, iar odată cu dezvoltarea acestei organizații necesitatea de securitate și apărare a crescut. Astfel UE a fost nevoită să dezvolte de-a lungul timpului un sistem de securitate și apărare, singură sau în colaborare cu alte state sau organizații, astfel încât, amenințările la adresa cetățenilor și organizațiilor UE să fie contracarate.

Cuvinte cheie: Uniunea Europeană, cooperare, securitate, apărare, tratate.

Abstract: The European Union is nowadays one of the main economic and political organizations of the world; alongside with the development of this organization, the need for security and defense has increased. The European Union had to develop accordingly a defense and security system, alone or in cooperation with other states or organizations, in order to meet the threats against the European Union organizations and citizens.

Key words: European Union, cooperation, security, defense, treaty

După căderea zidului Berlinului, a existat în cadrul țărilor vest-europene o preocupare pentru creșterea capacității comune de asigurare a securității și apărării. Ca urmare a acestui fapt, au fost demarate proiecte de cooperare și semnate acorduri între Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO) și Uniunea Europei Occidentale (UEO), aceasta din urmă fiind o organizație care acționa în numele statelor vest-europene în ceea ce privește apărarea. Aceste acorduri au permis o colaborare ulterioară și dezvoltarea parteneriatului NATO-UE începând cu anul 1999, atunci când atribuțiile UEO pentru apărare au fost transferate la Uniunea Europeană (UE). UE este o uniune economică și politică unică în lume, care reunește, în momentul actual, 28 de țări europene, iar ca arie geografică acoperă aproape tot continentul.

Organizația care va deveni de-a lungul timpului UE, a fost creată în perioada de după cel de Al Doilea Război Mondial, iar într-o prima etapă, accentul a fost pus pe consolidarea cooperării economice, astfel țările implicate în schimburi comerciale au devenit interdependente din punct de vedere economic evitându-se

astfel riscul izbucnirii unui nou conflict. Prima organizație comună a statelor vest-europene, având drept scop contracararea posibilelor intenții ale Germaniei de a se reînarma a fost reglementarea producției și a prețului cărbunelui și a oțelului. Astfel, în data de 10 august 1952 a fost înființată *Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului* (CECO)⁷³ sub Președinția Înaltei Autorități a CECO, în persoana lui Jean Monnet, acesta fiind unul dintre inițiatorii acestui program.

Realizarea cooperării între statele europene a continuat, iar în anul 1957 a luat naștere *Comunitatea Economică Europeană* (CEE)⁷⁴ organizație care, inițial, a contribuit la intensificarea cooperării economice între șase țări: Belgia, R.F. Germania, Franța, Italia, Luxemburg și Olanda. Ulterior, CEE i s-au alăturat alte 22 de țări, ceea ce a dus la crearea unei imense piețe unice (denumită și Piața Comună), care continuă și în zilele noastre să se dezvolte, cu scopul de a-și valorifica întregul potențial.

Ceea ce a început ca o uniune pur economică a statelor vest-europene a evoluat treptat, devenind o organizație care a acționat în numeroase domenii, pornind de la schimbări climatice, la protecția mediului și sănătate, la relații externe, securitate, justiție și migrație. La 9 decembrie 1991, Consiliul European de la Maastricht pune bazele unei uniuni politice și crearea unei *Politici Externe și de Securitate Comune* (PESC), prevăzută în Titlul V al Tratatului privind Uniunea Europeană (TUE). Aceasta înlocuiește dispozițiile din Actul Unic European și permite statelor membre să întreprindă acțiuni comune în domeniul politicii externe.

Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), semnat la Maastricht la 7 februarie 1992, a intrat în vigoare la 1 noiembrie 1993 și a fost rezultatul influenței unei serii de evenimente, atât externe cât și interne. Astfel, pe plan extern, prăbușirea comunismului în Europa de Est și perspectiva reunificării Germaniei, au condus la luarea angajamentului privind consolidarea poziției internaționale a Comunității, iar la nivel intern, statele membre doresc să continue progresele înregistrate de Actul Unic European prin intermediul altor reforme. În acest tratat era stipulat că „*Politica Externă și de Securitate Comună*” (Common Foreign Security Politics - CSDP)⁷⁵ constituia Pilonul II al UE, alături de Pilonul I,

*Doctorand, Universitatea Națională de Apărare Carol I, București, E-mail chelarescu.daniel@yahoo.com

⁷³ <http://www.scribub.com/stiinta/stiinte-politice/Comunitatea-Europeana-a-Carbunelui14999.php>, accesat la data de 04.06.2018.

⁷⁴ Marius Valeriu Păunescu, *Sistemul Uniunii Europene în contextul cooperării civil-militare*, Editura Universității Naționale de Apărare “Carol I”, București, 2017, pp. 24-27.

⁷⁵ *Ibidem*, p. 91.

reprezentat de Comunitatea Economică Europeană și Pilonul III, reprezentat de Justiție și Afacerile Interne.

La 3 iunie 1999, în cadrul Consiliului European de la Köln, UE decide să consolideze politica externă și de securitate comună, iar raportul președinției germane privind *Politica Europeană de Securitate și Apărare* (PESA)⁷⁶ a fost aprobat și va constitui baza dezvoltării ulterioare. Au fost demarate discuțiile cu țările membre privind creșterea capacităților și coordonarea acestora pentru soluționarea crizelor non-militare, inclusiv posibilitatea de a crea la nivel național structuri capabile să acționeze în scurt timp de la notificare, în comun cu structuri din celelalte state membre, cu respectarea tratatelor de cooperare internațională în vigoare.

Consiliul European a analizat spațiul din imediata vecinătate și a decis să adopte și o strategie comună a Uniunii Europene privind Rusia. Această primă strategie comună europeană va urmări întărirea parteneriatului strategic cu Rusia, parteneriat ce era socotit crucial pentru menținerea păcii și securității în Europa și pentru a soluționa provocările comune europene. Uniunea Europeană a fost gata să coopereze în viitor cu Rusia, iar aceasta la rândul ei a declarat că va deveni tot mai deschisă către Europa, că va deveni o democrație stabilă și un stat de drept, ce va pune bazele unei economii de piață prospere. Cu toate aceste declarații de bune intenții și cooperare cu UE, Rusia nu a avut niciodată cu adevărat intenția să îndeplinească aceste obiective. Ultimele evoluții au demonstrat că Rusia nu a respectat declarațiile sale și a arătat, prin declanșarea războiului din 2007 cu Georgia, ocuparea peninsulei Crimeea în 2014 și implicarea în conflictul din estul Ucrainei, că rămâne o mare putere militară, cu ambiții de mare putere mondială agresivă și revizionistă.

Consiliul European a decis că relația UE cu NATO este esențială pentru stabilitatea internațională și pentru a oferi certitudinea că eventualele probleme de relaționare vor fi rezolvate în mod amiabil. Plecând de la această premisă, Consiliul European subliniază importanța dialogului transatlantic pentru soluționarea eventualelor dispute, a *Planului Transatlantic de Acțiune* (Transatlantic Action Plan) și a *Parteneriatului Transatlantic Economic* (Transatlantic Economic Partnership)⁷⁷.

⁷⁶ Doina Mureșan, Maria Dragoș, Dorel Bușe, *Relațiile Uniunii Europene cu statele din Nordul Africii și din Orientul Mijlociu*, Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I", București, 2007, pp.44-47.

⁷⁷ European Union global Strategy, *O strategie globală pentru politica externă și de securitate a Uniunii Europene*, p.30 la https://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/eugs_ro_version.pdf, accesat la data de 03.06.2018.

La 16 decembrie 2002 este semnat Acordul „*Berlin Plus*”⁷⁸ care permite utilizarea structurilor, mecanismelor și mijloacelor NATO pentru desfășurarea misiunilor de management al crizelor conduse de UE. Este, astfel, eficientizat parteneriatul dintre UE și NATO, asigurând transparență, cooperare și consultare în managementul crizelor și în operațiile de stabilire a păcii.

Principalele puncte ale „*Acordului Berlin Plus*” vizează:

- acord privind schimbul de informații clasificate cu respectarea reciprocă a măsurilor de protecție a informațiilor; asigurarea accesului la capacitățile de planificare NATO pentru operațiile conduse de UE;
- disponibilitatea mijloacelor și capacităților NATO pentru operațiile de tip CIMIC conduse de UE;
- stabilirea procedurilor pentru alocarea, monitorizarea și predarea/returnarea mijloacelor și capacităților NATO;
- stabilirea Termenilor de referință pentru folosirea DSACEUR (Deputy Supreme Allied Commander Europe) pentru a comanda operațiile conduse de EU;
- stabilirea procedurilor de consultare în contextul operațiilor conduse de UE ce folosesc mijloacele și capacitățile NATO;
- stabilirea de proceduri coerente privind cerințele sprijinului mutual, în special încorporarea în structurile NATO de planificare a apărării a capacităților și mijloacelor militare ce ar putea fi necesare în operațiile militare conduse de UE.

Acordul „*Berlin Plus*” a facilitat desfășurarea primei operații militare conduse de UE, „*Operația Concordia*”, desfășurată în Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei (FYROM) în decembrie 2003. Operația militară „*EUFOR ALTHEA*”, lansată în Bosnia și Herțegovina în 2004, a fost cea de a doua operație militară desfășurată în cadrul acordului. Acordurile dintre UE și NATO, în special acordul „*Berlin Plus*”, au ridicat capacitatea operațională a UE și a creat cadrul necesar parteneriatului strategic între aceste organizații pentru managementul crizelor.

Strategia de Securitate Europeană (European Security Strategy)⁷⁹ a fost adoptată la reuniunea Consiliul European din 12-13 decembrie 2003 și a asigurat cadrul conceptual pentru Politica de Securitate și Apărare Comună (PSAC). Intitulată „*O Europă sigură într-o lume mai bună*”, strategia analizează și definește pentru prima dată, mediul de securitate european și identifică principalele provocări de securitate și subsecvent implicațiile politice pentru UE.

La 12 iulie 2004 a fost creată Agenția Europeană de Apărare (EDA)⁸⁰ pentru a sprijini statele membre și Consiliul European să dezvolte capacitățile de apărare

⁷⁸ <https://nato.md/relatia-cu-parti-terte/relatiile-nato-ue/>, accesat la data de 03.06.2018.

⁷⁹ <http://www.consilium.europa.eu/media/30815/qc7809568roc.pdf>, accesat la data de 03.06.2018.

⁸⁰ https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/eda_ro, accesat la data de 03.06.2018.

europene în domeniul gestionării crizelor și pentru a susține PESA. EDA are următoarele trei misiuni principale: sprijină statele membre să modernizeze și să dezvolte capabilitățile de apărare prin cooperare europeană; sprijină industria europeană de apărare, încurajând cu predilecție domeniul cercetare tehnologică; are rolul de interfață între armată și mediul politic al UE.

Statele UE membre NATO (cu excepția Danemarcei), împreună cu Norvegia, colaborează în mod activ și sprijină proiectele și programele EDA. De la înființare, EDA a realizat că, pentru a obține rezultatele scontate, este vital pentru statele membre să colaboreze cu NATO în ceea ce privește modernizarea și dezvoltarea de noi capabilități. Altfel ar fi existat riscul ca, prin fragmentarea bugetelor de apărare ale statelor membre privind finanțarea proiectelor celor două organizații, să fie subminate în mod periculos obiectivele de securitate ale acestora. Dacă aceste două organizații reușesc să mențină sinergia pe termen lung, ele pot deveni un exemplu de succes pentru utilizarea resurselor publice comune în mod constructiv și eficient.

La 20 decembrie 2013, pentru prima dată de la intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Consiliul European a discutat despre apărare și a identificat acțiuni prioritare pentru o cooperare mai strânsă, sporirea eficacității, vizibilității și impactului politicii de securitate și apărare comune, sporirea dezvoltării capabilităților și consolidarea industriei de apărare europene. În deschiderea acestui eveniment, Secretarul General al NATO de la acea dată, Anders Fogh Rasmussen, a prezentat evaluarea sa cu privire la provocările actuale și viitoare la adresa securității și a subliniat că eforturile în curs și angajamentele asumate de UE și de statele sale membre, sunt benefice și compatibile cu NATO. PSAC va continua să se dezvolte în deplină complementaritate cu NATO, în cadrul stabilit al parteneriatului strategic dintre UE și NATO și cu respectarea autonomiei decizionale și a procedurilor fiecărei organizații. Eforturile privind îmbunătățirea capacității de a desfășura misiuni și operații, dezvoltarea și disponibilitatea capabilităților civile și militare necesare vor fi sprijinite de o *Bază industrială și tehnologică de apărare europeană* (EDTIB) integrată, viabilă, inovatoare și competitivă. Acest fapt va avea consecințe pozitive și asupra sectorului industrial european extins în ceea ce privește creșterea, ocuparea forței de muncă și inovarea.

Pe durata Consiliului European din 28-29 iunie 2016, după referendumul privind BREXIT, în declarația lor comună ulterioară reuniunii, cei 27 de lideri ai țărilor UE au afirmat: „*Noi, șefii de stat sau de guvern ai celor 27 de state membre, precum și președintele Consiliului European și președintele Comisiei Europene, regretăm profund rezultatul referendumului din Regatul Unit, dar respectăm voința exprimată de majoritatea poporului britanic. Până când Regatul Unit părăsește*

*UE, dreptul UE continuă să se aplice Regatului Unit și pe teritoriul acestuia, atât în privința drepturilor, cât și a obligațiilor*⁸¹.

Reuniunea Consiliului European s-a axat pe consecințele politice ale referendumului din Regatul Unit. Liderii au luat în discuție, de asemenea, alte chestiuni presante care au vizat: abordarea crizei migrației, aprofundarea pieței unice pentru stimularea creșterii economice și a creării de locuri de muncă, precum și îmbunătățirea securității la nivelul UE printr-o cooperare mai strânsă cu NATO.

*Strategia Globală de Politică Externă și de Securitate (SGPES)*⁸² a Uniunii Europene a fost prezentată Consiliului European la reuniunea din 28 iunie 2016. Aceasta constituie astfel cadrul director al acțiunii externe a UE, pe termen mediu și lung și înlocuiește precedenta strategie a UE „*A secure Europe in a better world*” din 2003, ce a fost adoptată în timpul mandatul Înalțului Reprezentant al UE pentru Politica Externă și de Securitate Comună, Javier Solana.

Strategia pleacă de la premisa că, în prezent UE se confruntă cu o serie de crize majore, care se manifestă atât în interior, cât și dincolo de aceasta. În viziunea Înalțului Reprezentant al UE pentru Afaceri Externe și Securitate, Federica Mogherini, detaliată în preambulul Strategiei, în perioade marcate de provocări, o Uniune puternică este o Uniune care gândește strategic, împărtășește o viziune comună și acționează unitar. Pe baza acestor considerente este alcătuită și structura Strategiei Globale, axată pe cinci mari priorități: securitatea Uniunii, reziliența statelor și a societăților de la estul și sudul Uniunii, o abordare integrată a conflictelor, încurajarea democrației la nivel regional pentru o mai bună cooperare și guvernanta globală pentru secolul XXI.

Referitor la securitate și apărare, ideea centrală este că europenii trebuie să fie în măsură să apere Europa, să răspundă la crize externe și să sprijine dezvoltarea capacităților de apărare și securitate în cooperare cu NATO și cu ceilalți parteneri. Pentru a realiza acest deziderat, europenii trebuie să fie mai bine echipați, antrenați și organizați, pentru a acționa împreună cu aliații sau independent dacă este necesar. Cooperarea cu NATO se va intensifica urmărind complementaritatea și sinergia proiectelor, cu respectarea cadrului instituțional și a proceselor de luare a deciziei în cadrul acestor organizații.

Cu ocazia *Summit-ului NATO* de la Varșovia din 8-9 iulie 2016, președintele Consiliului European, Donald Tusk, președintele Comisiei Europene, Jean-Claude Juncker, și secretarul general al NATO, Jens Stoltenberg, au semnat o declarație comună privind cooperarea UE-NATO. Documentul indică dorința de uniformizare

⁸¹ <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2016/06/29/27ms-informal-meeting-statement/>, accesat la data de 03.06.2018.

⁸² <https://www.mae.ro/node/39086>, accesat la data de 04.06.2018.

a viziunilor, de compatibilizare a mijloacelor și de cooperare decizională, toate acestea împingând Europa la unitate de acțiune în materie de apărare.

În cadrul acestei întâlniri au fost stabilite și liniile directoare necesare pentru combaterea provocărilor comune cu care se confruntă atât UE, cât și NATO, urmărind următoarele coordonate:

- creșterea capacităților de contracarare a amenințărilor hibride;
- lărgirea și adaptarea cooperării operaționale inclusiv pe mare;
- extinderea coordonării în materie de securitate cibernetică și apărare;
- dezvoltare coerentă, complementară și interoperabilă a capacităților de apărare a statelor membre UE și a aliaților NATO.

În plus față de cele menționate anterior, vor fi derulate proiecte multilaterale urmând a fi susținută industria de apărare și cercetarea și cooperarea industrială în interiorul Europei. Alte obiective stabilite sunt: creșterea coordonării în ceea ce privește exercițiile, inclusiv în domeniul amenințărilor hibride, prin dezvoltarea primelor exerciții paralele; consolidarea capacităților de apărare și de securitate, precum și susținerea capacităților de adaptare a partenerilor din Est și Sud într-un mod complementar; desfășurate prin proiecte specifice în țări beneficiare, în variate domenii, inclusiv prin întărirea capacităților maritime ale acestora.

Cu ocazia summit-ului de la Bratislava din septembrie 2016, liderii UE au decis să dea un nou impuls securității externe și apărării europene prin consolidarea cooperării UE în acest domeniu, astfel la 30 noiembrie 2016 Comisia Europeană a prezentat „*Planul de acțiune european în domeniul apărării*”⁸³. Principalele propuneri ale acestui plan au fost: crearea unui fond european pentru apărare în vederea sprijinirii investițiilor în cercetare și dezvoltarea în comun de echipamente pentru apărare și tehnologii, sprijinirea furnizorilor pentru industria de apărare cu fonduri și dezvoltarea pieței unice pentru apărare.

La 6 decembrie 2016, Consiliul Europei adoptă concluzii privind aplicarea *Declarației comune UE-NATO*, prin care se aprobă planul de punere în aplicare privind securitatea și apărarea, salută propunerea Comisiei Europene cu privire la planul de acțiune european în domeniul apărării și solicită acțiuni rapide pentru intensificarea cooperării dintre UE și NATO, toate aceste planuri fiind aprobate în aceeași zi de către Consiliul Nord-Atlantic.

În cadrul Consiliului European din 15 decembrie 2016, a fost reafirmat angajamentul față de „*Strategia de Securitate Internă a Uniunii Europene pentru perioada 2015-2020*”. Această strategie abordează consolidarea cooperării UE în privința securității externe și a apărării, axându-se pe trei priorități: Strategia globală a UE în materie de securitate și apărare, Planul de acțiune european în

⁸³ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-4088_ro.htm, accesat la data de 03.06.2018.

domeniul apărării și punerea în aplicare a setului comun de propuneri rezultat în urma Declarației comune UE-NATO (declarație semnată la Varșovia în iulie 2016), Consiliul European a aprobat planul de punere în aplicare privind securitatea și apărarea.

Planul de punere în aplicare stabilește calea de urmat pentru dezvoltarea politicii UE de securitate și apărare. Pe baza Strategiei globale a UE, planul de punere în aplicare se axează pe trei priorități strategice, astfel: conflictele și crizele externe, consolidare pentru capacitățile partenerilor și protecție pentru UE și cetățenii acesteia. Printre măsurile concrete care vizează îndeplinirea acestor obiective se numără:

- lansarea unui *Proces anual coordonat de revizuire privind apărarea - Coordinated Annual Review on Defence (CARD)*⁸⁴ pentru consolidarea cooperării în domeniul apărării între statele membre;

- stabilirea unei cooperări structurate permanente (PESCO) pentru a consolida cooperarea în domeniul apărării între statele membre care doresc să meargă mai departe în această cooperare;

- instituirea unei *Capabilități militare de planificare și conducere (MPCC)*⁸⁵ pentru îmbunătățirea structurilor de gestionare a crizelor;

- consolidarea setului de instrumente de răspuns rapid al UE, inclusiv a grupurilor tactice de luptă ale UE și a capabilităților civile.

Directorul general al Statului-Major al UE va fi directorul MPCC și își va asuma comanda misiunilor militare neexecutive, reprezentate în prezent de misiunile UE de instruire militară în Somalia, Republica Africa Centrală și Mali. Aceasta va permite comandanților misiunilor de pe teren să se concentreze pe activitățile specifice misiunii lor, cu sprijin îmbunătățit oferit de la Bruxelles.

MPCC va acționa sub controlul politic și îndrumarea strategică din partea Comitetului politic și de securitate (COPS), care este alcătuit din ambasadorii statelor membre ale UE și își are sediul la Bruxelles. MPCC va colabora îndeaproape cu corespondentul său civil actual, Capacitatea civilă de planificare și conducere (CPCC), prin intermediul unei celule comune de coordonare a sprijinului. Această celulă va putea să facă schimb de expertiză, cunoștințe și bune practici privind aspecte relevante, atât pentru misiunile militare, cât și pentru cele civile, precum și de capabilități atunci când sunt desfășurate misiuni civile și militare simultan în aceeași zonă, inclusiv sprijin medical sau măsuri de protecție.

⁸⁴[https://www.eda.europa.eu/what-we-do/our-current-priorities/coordinated-annual-review-on-defence-\(card\)](https://www.eda.europa.eu/what-we-do/our-current-priorities/coordinated-annual-review-on-defence-(card)) accesat la data de 06.06.2018.

⁸⁵<http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2017/06/08/military-mpcc-planning-conduct-capability/> accesat la data de 03.06.2018.

Liderii Consiliului Europei pun accent pe instituirea MPCC și iau act de progresele înregistrate în alte domenii ale securității și apărării și oferă orientări suplimentare. Domeniile acoperite includ:

- posibilitatea unei cooperări structurate permanente ;
- posibilitatea unei revizuirii anuale coordonate privind apărarea, condusă de statele membre, care ar institui un proces pentru obținerea unei imagini de ansamblu mai bune la nivelul UE asupra unor aspecte precum cheltuielile pentru apărare și investițiile naționale, cât și asupra eforturilor de cercetare în domeniul apărării;
- lucrările în curs din alte domenii, cum ar fi în ceea ce privește consolidarea setului de instrumente de răspuns rapid al UE, inclusiv grupurile tactice de luptă ale UE și capacitățile civile, consolidarea capacităților în sprijinul securității și al dezvoltării, sporirea conștientizării situației și dezvoltarea capacității de apărare.

La 6 martie 2017, Consiliul European a adoptat concluzii care prezintă progresele înregistrate în privința punerii în aplicare a Strategiei globale a UE în domeniul securității și apărării. Concluziile fac bilanțul măsurilor luate pentru punerea în aplicare a diferitelor linii de acțiune convenite de Consiliul European la 15 decembrie 2016.

Consiliul European a aprobat de asemenea o notă explicativă privind capacitățile de planificare operațională și conducere pentru misiunile și operațiile PSAC, care conține măsuri de îmbunătățire a capacității UE de a reacționa mai rapid, mai eficace și fără sincope, pe baza structurilor existente și în vederea îmbunătățirii sinergiilor civilo-militare, ca parte a abordării cuprinzătoare a UE.

Consiliul Afaceri Externe, în ședința din 18 aprilie 2017, a dezbătut cooperarea UE-NATO cu secretarul general al NATO, Jens Stoltenberg, și au salutat progresele înregistrate în mai multe domenii, în special în combaterea amenințărilor hibride, schimbul de informații, comunicațiile strategice și cooperarea maritimă.

Atât Înaltul Reprezentant al UE pentru Afaceri Externe și Securitate, Federica Mogherini, cât și Secretarul General al NATO, Jens Stoltenberg, au pus accent pe faptul că între UE și NATO cooperarea a devenit mai curând regula decât excepția, ambele organizații colaborând practic și operațional în avantajul ambelor părți.

La 18 mai 2017, Consiliul Justiție și Afaceri interne a adoptat concluzii privind securitatea și apărarea în contextul Strategiei globale a UE - *Proiect de concluzii ale Consiliului privind stabilirea priorităților UE pentru combaterea*

*criminalității internaționale organizate și grave în perioada 2018-2021*⁸⁶. Concluziile iau act de progresele înregistrate în consolidarea cooperării în domeniul securității și apărării și oferă orientări pentru lucrările viitoare. Domeniile acoperite includ:

- îmbunătățirea structurilor de gestionare a crizelor din cadrul PSAC, în special lucrările în curs care conduc la instituirea unei capabilități militare de planificare și conducere (MPCC) în cadrul Statului-Major al UE (parte din SEAE), care va asuma funcția de comandă a misiunilor PSAC militare neexecutive (în prezent: EUTM Somalia, EUTM RCA și EUTM Mali), astfel cum s-a convenit la 6 martie 2017;

- consolidarea cooperării în domeniul PSAC cu țările partenere, cu scopul de a adopta o abordare mai strategică a parteneriatelor din domeniul politicii de securitate și apărare comune, în vederea consolidării cooperării, cu un accent deosebit pe țările partenere care împărtășesc valorile UE, inclusiv respectarea dreptului internațional, și au capacitatea și voința de a contribui la misiunile și operațiile PSAC;

- consolidarea capacităților pentru securitate și dezvoltare (CBSD), pentru a acoperi pe deplin toate cerințele necesare în vederea sprijinirii țărilor partenere în prevenirea și gestionarea crizelor pe cont propriu;

- dezvoltarea capabilităților civile și îmbunătățirea capacității de reacție a gestionării civile a crizelor, inclusiv posibila creare a unei capacități de reacție de bază; consolidarea răspunsului militar rapid, incluzând grupurile tactice de luptă ale UE, cu scopul de a dezvolta în continuare modularitatea acestora într-o manieră pragmatică și de a adapta, după necesități, mecanismele de finanțare;

- aprofundarea cooperării europene în domeniul apărării, luând în considerare și oferind orientări cu privire la PESCO, CARD, planul de acțiune european în domeniul apărării al Comisiei Europene, care prevede noi instrumente financiare pentru dezvoltarea capabilităților și cooperarea în domeniul apărării în sprijinul industriei europene a apărării și a inovației tehnologice.

La 19 iunie 2017, Consiliul European, în urma discuțiilor purtate cu Rose Gottemoeller, secretar general adjunct al NATO, a aprobat Concluziile privind raportul intermediar comun al Înalțului Reprezentant al UE pentru Afaceri Externe și Securitate și al Secretarului General al NATO referitor la punerea în aplicare a setului comun de propuneri aprobat de miniștrii UE și NATO la 6 decembrie 2016.

Consiliul European reamintește concluziile sale din 6 decembrie 2016, privind punerea în aplicare a declarației comune a președintelui Consiliului

⁸⁶ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8654-2017-INIT/ro/pdf>, accesat la data de 03.06.2018.

European, președintelui Comisiei Europene și secretarului general al NATO și salută progresele înregistrate în punerea în aplicare a setului comun de propuneri (42 de acțiuni).

Consiliul European reafirmă cooperarea dintre UE și NATO, care se va desfășura în continuare în spiritul deschiderii depline și al transparenței, cu respectarea deplină a autonomiei decizionale și a procedurilor ambelor organizații, în strânsă cooperare cu statele membre și cu deplina implicare a acestora. Ea se va întemeia pe principiile incluziunii și reciprocității, fără a aduce atingere caracterului specific al politicii de securitate și apărare desfășurate de oricare stat membru. Consiliul European reamintește faptul că, cooperarea NATO cu statele membre ale UE care nu sunt state membre ale NATO, reprezintă o parte integrantă a cooperării UE-NATO și, în această privință, Consiliul European salută contribuția pozitivă a statelor membre ale UE, care nu sunt membre ale NATO, la activitățile NATO. Aceste activități sunt o parte integrantă a cooperării UE-NATO și Consiliul European sprijină ferm continuarea acestora.

În cadrul conferinței de presă a Consiliului European din perioada 22-26.06.2016, Donald Tusk a declarat: „*Este un pas istoric, deoarece această cooperare va permite UE să se îndrepte către o integrare mai profundă în domeniul apărării. Ne dorim să fie ambițioasă și deschisă tuturor, așa că invităm toate statele membre ale UE să participe*”⁸⁷.

În cadrul reuniunii Consiliului European din 19-20 octombrie 2017, liderii UE au discutat despre migrație, Europa digitală, apărare și relații externe, și au adoptat concluzii privind aceste patru teme. Astfel, în domeniul apărare, liderii UE au reluat discuțiile cu privire la Cooperarea structurată permanentă în materie de apărare. Statele membre care doresc să participe la PESCO sunt încurajate să informeze Consiliul și Înalțul Reprezentant cu privire la intențiile lor, iar acest lucru va permite lansarea PESCO până la sfârșitul anului. La 13 noiembrie 2017, miniștrii din 23 de state membre au semnat o notificare comună privind *Cooperarea structurată permanentă (PESCO)*⁸⁸ și au înaintat-o Înalțului Reprezentant și Consiliului.

Statele membre care au semnat notificarea comună sunt: Austria, Belgia, Bulgaria, Republica Cehă, Croația, Cipru, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Ungaria, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Olanda, Polonia, România, Slovenia, Slovacia, Spania și Suedia. Există posibilitatea ca și alte state membre să se alăture într-o etapă ulterioară.

⁸⁷<http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2017/06/22/tusk-remarks-european-council/>, accesat la data de 03.06.2018.

⁸⁸ <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2017/12/11/defence-cooperation-pesco-25-member-states-participating/>, accesat la data de 06.06.2018.

Notificarea comună este primul pas formal de instituire a PESCO. Aceasta stabilește:

- principiile PESCO, subliniind în special faptul că PESCO este un cadru juridic european ambițios, obligatoriu și cuprinzător pentru investițiile în securitatea și apărarea teritoriului UE și a cetățenilor acesteia;
- lista angajamentelor comune ambițioase și cu un grad mai mare de obligativitate pe care statele membre au convenit să și le asume, inclusiv creșterea periodică a bugetelor pentru apărare, în termeni reali, în vederea atingerii obiectivelor convenite;
- propuneri privind guvernanta PESCO, cu un nivel general care să mențină coerența și ambiția PESCO, completat de proceduri de guvernanta specifice la nivel de proiecte.

Statele membre participante au convenit asupra unei liste inițiale de 17 proiecte care urmează a fi întreprinse în cadrul PESCO. Proiectele cuprind domenii privind formarea, dezvoltarea capabilităților și disponibilitatea operațională în domeniul apărării.

În acord cu concluziile sale din 6 decembrie 2016 și din 19 iunie 2017, Consiliul European salută continuarea cooperării strânse și care se consolidează reciproc cu NATO, în domenii de interes comun, atât din punct de vedere strategic, cât și operațional, în gestionarea crizelor în sprijinul păcii și securității internaționale, precum și în ceea ce privește dezvoltarea capabilității de apărare acolo unde cerințele se suprapun. Pentru UE, punerea în aplicare a declarației comune rămâne o prioritate politică fundamentală. Ea constituie un element esențial al eforturilor mai ample menite să consolideze capacitatea Uniunii de a acționa în calitate de furnizor de securitate și să întărească capacitatea acesteia de a coopera cu partenerii, astfel cum a fost reafirmat recent în concluziile Consiliului European din 13 noiembrie 2017, privind securitatea și apărarea în contextul Strategiei globale a UE.

Pentru consolidarea progreselor și pentru asigurarea unor noi progrese în toate domeniile enumerate în declarația comună, Consiliul European aprobă un set comun de propuneri noi, care urmează să fie încorporat în setul inițial de propuneri. Acestea constituie noi acțiuni concrete pentru punerea în aplicare a declarației comune, elaborate în comun de UE (SEAE și serviciile Comisiei, împreună cu AEA) și de NATO, inclusiv noi teme privind combaterea terorismului, pacea și securitatea și mobilitatea militară.

Consiliul European confirmă că setul comun de propuneri nu este un document de sine stătător și trebuie să fie citit în coroborare cu prezentele concluzii ale Consiliului, ambele instrumente urmând să fie puse în aplicare în conformitate

cu principiile expuse mai sus. Setul comun de propuneri noi este aprobat în cursul unui proces paralel de către NATO, prin intermediul Consiliului Nord-Atlantic.

La 14 decembrie 2017, liderii UE au salutat consolidarea apărării în domeniul apărării și au sărbătorit lansarea cooperării structurate permanente în cadrul reuniunii Consiliului European din decembrie. Cu această ocazie, Președintele Donald Tusk a declarat: „*Timp de mulți ani, cel mai puternic argument împotriva PESCO a fost teama că acest lucru ar duce la slăbirea NATO. Dimpotrivă. O apărare europeană puternică consolidează în mod natural NATO*”⁸⁹.

Ca o continuare a activităților desfășurate anterior de către PESCO, în data de 6 martie 2018, a fost adoptat un set de 17 proiecte, după cum urmează:

- *Centrul de Comandă Medicală*, lider de proiect Germania;
- *Sistemul European de Comunicații Securizate (ESSOR)*, lider de proiect Franța;
- *Rețeaua de hub-uri logistice europene și suport operațional*, lider de proiect Germania;
- *Mobilitate militară*, lider de proiect Olanda;
- *Centrul de antrenamente pentru misiuni UE (EU TMCC)*, lider de proiect Germania;
- *Centrul de certificare a pregătirii armatelor europene*, lider de proiect Italia;
- *Funcțiunea operațională energetică (EOF)*, lider de proiect Franța;
- *Capacitatea de dislocare a pachetului de ajutor în caz de dezastru militar*, lider de proiect Italia;
- *Sisteme (semi)autonome maritime pentru operațiuni de deminare (MAS MCM)*, lider de proiect Belgia;
- *Supraveghere și protecție maritimă și portuară (HARMSPRO)*, lider de proiect Italia;
- *Reforma sistemelor de supraveghere maritimă*, lider de proiect Grecia;
- *Platforma comună de informare amenințări cibernetice și răspuns rapid*, lider de proiect Grecia;
- *Echipe de reacție rapidă cibernetică și asistență mutuală*, lider de proiect Lituania;
- *Sisteme strategice de comandă și control a operațiunilor și operațiilor*, lider de proiect Spania;

⁸⁹ <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2017/12/14/reinforcing-european-defence-remarks-by-president-donald-tusk-at-the-pesco-event>, accesat la data de 03.06.2018.

- Vehicul blindat pentru infanterie/Vehicul de asalt amfibiu/Vehicul cu blindaj ușor, lider de proiect Italia;
- Sprijin indirect de artilerie (Euro-Artillery), lider de proiect Slovacia;
- Centrul de operațiuni pentru răspuns la crize (EUFOR CROC), lider de proiect Germania;
- Centrul de Comandă Medicală;
- Sistemul European de Comunicații Securizate;
- Mobilitate militară;
- Echipe de reacție rapidă cibernetică și asistență mutuală⁹⁰.

La anunțul referitor la aceste programe liderii UE au afirmat că aceste proiecte în domeniul apărării, mai sus enumerate, care au fost adoptate de către UE, nu se vor suprapune peste cele ale NATO. De asemenea există o „foaie de parcurs PESCO”, cu activități ce urmează să se desfășoare pentru a crește nivelul cooperării între statele europene în ceea ce privește securitatea și apărarea.

Ca o completare a dezvoltării capacităților europene de apărare, în data de 03.06.2018, cancelarul german Angela Merkel a declarat, în cadrul unui interviu acordat cotidianului german Frankfurter Allgemeine Zeitung, că există o serie de probleme economice, financiare și de securitate care trebuie să fie rezolvate în cadrul UE. Astfel, Angela Merkel afirmă că se impune crearea unei „forțe de intervenție a UE, care să aibă o cultură militară și strategică comună, deschizând calea astfel unei Germanii mai active pe partea de apărare”⁹¹. În același interviu Angela Merkel pledează pentru „standarde de azil comune în interiorul Uniunii Europene, o poliție de frontieră europeană și o agenție europeană care să evalueze cererile de azil”⁹². Toate aceste afirmații ale liderului celui mai puternic stat european ne indică direcția către care UE se îndreaptă, respectiv dezvoltarea relațiilor de cooperare în domeniul securității și apărării europene, atât în interiorul granițelor UE, cât și în afara acestora.

În concluzie, se observă că, cooperarea între statele europene, indiferent dacă acestea fac parte din UE sau NATO, a reprezentat și reprezintă în ultimii ani un deziderat comun european. Acordurile semnate în ultimii ani au dovedit existența unei voințe politice comune, aceea de a răspunde amenințărilor, indiferent dacă acestea vin de pe teritoriul propriu sau din vecinătatea imediată sau îndepărtată. Evoluția situației de securitate din Transnistria, Georgia sau estul Ucrainei, ne arată

⁹⁰<http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2018/03/06/defence-cooperation-council-adopts-an-implementation-roadmap-for-the-permanent-structured-cooperation-pesco/>, accesat la data de 04.06.2018.

⁹¹<https://stirileprotv.ro/stiri/international/merkel-propune-crearea-unui-fond-monetar-european-pentru-a-ajuta-statele-din-zona-euro-care-au-probleme.html>, accesat la data de 04.06.2018.

⁹² *Ibidem*, 04.06.2018.

că Rusia nu a încetat niciodată să reprezinte o amenințare pentru securitatea statelor europene. În același timp, situația volatilă din zona Mării Mediterane, în principal din Africa de Nord și Orientul Mijlociu, ne-a arătat că situația este foarte complexă, suferind modificări foarte rapide, iar consecințele acestor fenomene se resimt și în Europa. Venirea președintelui american Donald Trump la putere în anul 2016, a arătat că prioritățile de securitate ale Europei nu sunt pe lista de priorități ale SUA. Condiționarea asigurării securității Europei de către SUA, prin asigurarea unor cheltuieli egale cu 2% din PIB-ul statelor membre NATO, a întâmpinat o reticență crescută din partea majorității statelor europene membre NATO.

BIBLIOGRAFIE

- PĂUNESCU M. V., *Sistemul Uniunii Europene în contextul cooperării civil-militare*, Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I", București, 2017.
- MUREȘAN D., DRAGOȘ M., BUȘE D., *Relațiile Uniunii Europene cu statele din Nordul Africii și din Orientul Mijlociu*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007.
- <http://www.scribub.com/stiinta/stiinte-politice/comunitatea-europeana-a-carbunelui14999.php>.
- <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2018/03/06/defence-cooperation-council-adopts-an-implementation-roadmap-for-the-permanent-structured-cooperation-pesco>.
- <https://stirileprotv.ro/stiri/international/merkel-propune-crearea-unui-fond-monetar-european-pentru-a-ajuta-statele-din-zona-euro-care-au-probleme.html>.
- <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2017/12/14/reinforcing-european-defence-remarks-by-president-donald-tusk-at-the-pesco-event>.
- <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8654-2017-INIT/ro/pdf>.
- <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2017/06/22/tusk-remarks-european-council>.
- <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2017/12/11/defence-cooperation-pesco-25-member-states-participating>.
- http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-4088_ro.htm.
- <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2016/06/29/27ms-informal-meeting-statement>.

<https://www.mae.ro/node/39086>.

https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/eda_ro.

<https://nato.md/relatia-cu-parti-terte/relatiile-nato-ue>.

<http://www.consilium.europa.eu/media/30815/qc7809568roc.pdf>.

SPĂLAREA BANILOR PRIN INTERMEDIUL OPERAȚIUNILOR BANCARE

MONEY LAUNDERING THROUGH BANKING OPERATIONS

Drd. Eduard Paul PETRESCUL*

Rezumat: Crima organizată spală sume fabuloase de bani murdari prin intermediul operațiunilor bancare cu ajutorul unor bancheri, avocați, juriști, consilieri financiari, demnitari etc. În consecință, sunt necesare noi reglementări ale sistemului financiar-bancar și noi legi cu pedepse mai drastice împotriva tuturor celor care ajută crima organizată în operațiunile bancare de spălare a banilor.

Cuvinte cheie: spălarea banilor, operațiuni bancare, crima organizată, prevenție, combatere, cooperare, (ne)reglementare financiar-bancară.

Abstract: Organized criminal groups are involved in huge dirty money laundering activities through banking operations, undertaken with the help of bankers, lawyers, legal advisers, financial counselors, dignitaries, etc. As a consequence, it is necessary to implement new regulations in the financial-banking system and to pass new laws with more drastic punishments against all those who contribute to money laundering banking operations for organized crime.

Keywords: money laundering, banking operations, organized crime, prevention, combating, cooperation, financial-banking (lack of) norms

Se poate considera că, indiferent de tipul lor, conflictele au într-o mai mică sau mai mare măsură o latură economică pentru că declanșarea unui conflict sau întreținerea unui focar face mereu legătura cu resursele. Dacă analizăm cauzele unor incidente locale, regionale, zonale sau globale, unor conflicte de mică intensitate, unor războaie între state sau chiar războaie mondiale deseori descoperim că în spatele acestora sunt unele interese economice. Prevenția și combaterea crimei organizate are efecte viabile numai în condițiile unei legislații realiste. Numai o bună colaborare/cooperare între instituțiile statelor membre ale Uniunii Europene și între diferitele agenții ar putea să producă efecte pozitive: „*Interagency cooperation is the key to a comprehensive, multidisciplinary and coordinated or integrated approach of the issues considered to be critical for the*

*Doctorand la Universitatea Națională de Apărare „Carol I” - Informații și securitate națională, email: eduard.petrescul@yahoo.com

*national and international security (international terrorism, organized crime, drug trafficking, humanitarian crisis, military crisis etc.).*⁹³

Urmărirea cu atenție a transferurilor financiare din lanțul de mișcare a banilor ar putea să rupă verigile lanțului ilegal. Organizațiile criminale nu pot supraviețui și nu ar fi recunoscute ca veritabile dacă nu ar reuși să construiască un mecanism bazat pe un ansamblu de structuri legale menite să participe la disimularea activităților infracționale și la valorificarea profiturilor reinvestite, oferindu-le credibilitate. În acest sens, economia crimei ca derivat al economiei globale se amestecă în toate straturile sale cu economia legală în care se reproduce, asistând chiar la o simbioză a celor două. Încercăm să arătăm ce se află de regulă în spatele ingineriilor financiare.

Urmele procesului de spălare a banilor negri nu se pot acoperi suficient fără a se schimba forma capitalurilor și statutul lor și de aceea sumele sunt plimbate prin multe conturi bancare, banii murdari fiind transformați din lichidități în depozite bancare sau din depozite bancare în certificate de investiții. Pentru a reuși în procesul de spălare în ceea ce privește siguranța trebuie să se confere o aparență de legitimitate fondurilor obținute ilegal. Degeaba se schimbă forma capitalurilor dacă statutul acestora nu se modifică și dacă folosirea acestor fonduri nu este plauzibilă în raport cu resursele financiare pe care le reprezintă. Este extrem de dificilă gestionarea milioanelor sau miliardelor de euro sau dolari la fel ca gestionarea unei case de amanet sau a unui market. În consecință alegerea modalităților sau tehnicilor de reciclare derivă din nivelul de dezvoltare al organizației criminale și de valoarea sumelor pe care aceasta poate să o manipuleze.

Un alt factor ce trebuie luat în calcul este scopul utilizării ulterioare precum și mărimea perioadei de disponibilitate a sumei. Când banii trebuie cheltuiți și reinvestiți repede nu se vor utiliza tehnici pentru economisire pe perioadă îndelungată, dar dacă lichiditatea contează mai puțin spre deosebire de nevoia de capitalizare mai importantă va deveni lipsa de transparentă a plasamentelor. În general, nivelul de dinamicitate este direct proporțional cu necesitățile grupurilor criminale sau ale proprietarului fondurilor și cu constrângerile care apar. Așa, de pildă, dificultatea legată de volum depinde de cerințele legate de legalitate. Adică trebuie avute în vedere precauțiile necesare și complexitatea tehnicilor care trebuie să se adapteze la gradul de presiune exercitat de către autorități. Organizațiile criminale cunosc faptul că legalitatea fondurilor este proporțională cu onorabilitatea proprietarului acestora. Totuși, schimburile care se realizează în

⁹³ Col. Gheorghe Calopăreanu PhD, *Security Through interagency cooperation*, in „Strategikon the year of challenging choices”, Editura RAO, București, 2017, p. 94.

cadrul unei comunități etnice ermetice îngreunează munca investigatorului, mai ales din cauza nereglementării financiare de care au profitat de-a lungul timpului multe companii și crima organizată transfrontalieră.

Toate procedeele de spălare utilizează un fel de industrie care are o mulțime de acțiuni/activități fantomă și altele care sunt reale și perfect legale. Prin multiplicare și diversificare, metodele de spălare dau naștere unei economii virtuale în care se instaurează iluzia. Deoarece această economie atrage și activități legale (reale) se ajunge la perfecționarea mirajului. Această economie fictivă virtuală se transformă cu timpul într-un edificiu solid și viabil. Spălarea banilor începe cu transformarea banilor murdari în bani albi printr-un circuit simplu și fără tehnici complexe. Operațiunile de spălare a lichidităților ilicite sunt concrete, locale, episodice și de importanță minoră fiind destinate unor cheltuieli de consum oportun (de moment). Spălarea complexă/complicată este legată de necesitatea de a reinvesti banii negri obținuți din activități ilegale în cele legale, fapt ce implică sume mai mari și periodicitate regulată pentru justificarea circuitelor stabile de reciclare. După originea fondurilor mari ce trebuie comasate într-un interval de timp scurt nu poate să fie justificată cu ajutorul mijloacelor economice tradiționale spălarea devine sofisticată. În caz că nu există constrângeri legate de timp, sumele mai masive care urmează să fie disimulate vor fi mai ușor de spălat, iar circuitele financiare internaționale asigură o securitate suficientă acestor operațiuni. Unele tehnici nu sunt detectabile și determină apariția unui paradox al globalizării infracționalității care este cu atât mai invizibilă cu cât crește importanța acesteia. Astfel, s-a constatat că astăzi marea spălarea este invizibilă și constituie o sursă de mare prosperitate financiar-bancară⁹⁴.

Infracțiunile de spălare de bani sunt infracțiuni subsecvente (secundare) sau complementare celor generatoare de bani negri, în acest caz fiind vorba despre fonduri care provin din criminalitatea informatică. Pe plan internațional, în conformitate cu evaluările de la sfârșitul anilor 2000, există o creștere zilnică de circa un miliard USD a profiturilor realizate de crima organizată injectate pe piețele financiare. Totuși, ca urmare a evoluției tehnologice este posibil ca cifrele să fi suferit unele modificări. S-a constatat că estimarea spălării banilor preveniți din criminalitatea informatică este dificilă din cauza unor costuri variabile subsecvente care includ și corupția și se poate presupune că pe ansamblu, costurile nu absorb mai mult de jumătate din fondurile inițiale.⁹⁵

⁹⁴ Jean de Maillard, *Un monde sans loi*, Éditions Stock, 1998, Paris.

⁹⁵ Șcheau Mircea Constantin, *Conexiuni între activitatea bancară și operațiunile de spălarea banilor* (Connection between bank activities and money laundering operations), Revista de investigație a criminalității nr. 1/2016, p. 809. A se vedea și http://en.wikipedia.org/wiki/Pino_Arlacchi.

Se impune analizarea situațiilor prin prisma instituțiilor legale și elaborarea soluțiilor integrate pentru protejarea societății și sistemului financiar împotriva agresiunilor externe. Misiunea este dificilă pentru că factorul uman constituie o adevărată cheie de boltă fie în sens pozitiv fie în sens negativ.

Să nu uităm că există contabili care dau consultații de specialitate organizațiilor infracționale, avocați care folosesc companii off hore în scopul spălării banilor, o mulțime de fonduri de administrare pentru a cumpăra valori imobiliare din bani negri, demnitari care spală fonduri publice, unele transferuri ilicite prin intermediul organizațiilor non-profit, funcționari corupți ai companiilor cu capital de stat care au legături la nivel înalt în scopul spălării banilor. Cu alte cuvinte există intermediari legali/interlopi care oferă un ajutor indirect (juriști, consilieri financiari, bancheri, companii ce oferă produse și mijloace logistice, politicieni, funcționari publici etc.).

Aserțiunile și ideile menționate au și scopul lansării unui curent de modificări legislative și de atitudine a companiilor de stat și private pentru a combate agresiunile de toate felurile, inclusiv cele cibernetice întrucât criminalitatea economico-financiară este legată de criminalitatea informatică și a devenit un pericol în plină expansiune. Așa cum afirma, un magistrat italian din conducerea Unității de coordonare a luptei antifraudă a Comisiei Europene grupările criminale organizate „sunt ancorate în profunzime în realitatea politică, instituțională și economică a timpului nostru”⁹⁶. Dacă se instalează „rutina” se va dezvolta particularitatea grupării criminale de simbioză cu felul de economie proprie crimei organizate și modului ei de acțiune.

Fenomenul de globalizare a infracționalității presupune o posibilitate de a acționa într-un spațiu din ce în ce mai extins și de a penetra cât mai multe domenii de activitate. Crima organizată a depășit stadiul de îngustare a adresabilității și a ajuns în cel de identificare a breșelor asemănătoare din diverse zone ale economiei infracționale, la fel ca cele ale economiei legale în care sunt cuprinse companii mici, mijlocii și grupări multinaționale. Organizațiile criminale au nevoie de alianțe pentru a încheia acorduri de spălare a banilor și pentru a organiza un jaf sistematic. De aceea azi întreaga lume financiară este în pericol căci orice crize bursiere se pot exploata provocând un efect de domino și nici un mecanism economico-financiar nu ar reuși să trateze prejudiciile produse fără pierderi imense.

O mulțime de companii paravan de organisme financiar-bancare și firme de asigurări penetrate de organizațiile criminale și de firme fictive legate prin activități între ele, creează impresia falsă a unei armonii plauzibile în care toate operațiunile devin credibile.

⁹⁶ Ibidem, p. 812.

Cu toate că statele membre ale Uniunii Europene au adoptat aceleași valori privind drepturile omului, ele nu au aceleași opinii cu privire la intervenția justiției. Normele privind reglementarea liberei circulații (a persoanelor, capitalurilor, bunurilor și serviciilor) sunt stipulate detaliat, dar în domeniul judiciar, statele continuă să aibă păreri diferite. Banii nu au frontiere și deseori specialiștii finanțelor crimei organizate se ascund în spatele legilor perfecționiste, care ajută crima organizată. Este un truism faptul că lumea are frontiere numai pentru magistrați, chiar și în condițiile legislației europene în care șansele pe care le are un magistrat să destructureze o grupare criminală internațională sunt diminuate. Astfel, dacă o comisie rogatorie face o cerere de extrădare către alt stat trebuie să aștepte foarte mult timp pentru ca informațiile solicitate să îi fie transmise magistratului. Prin urmare se impune o cooperare eficace și eficientă între agențiile europene: *„Interagency cooperation represents essentially any type of interinstitutional civilian and/or military relationship created between organizations of the same government (ministries, departments, agencies etc.), but also of different governments, internationally, and also theirs with other national or international nongovernmental actors when the circumstances in certain fields require external expertise or support.”*⁹⁷

Deasupra statelor globalizarea a suprapus un nou spațiu, denumit spațiu internațional/global care nu presupune nici o suveranitate. Orice infractor, pentru a eluda legea este suficient să dispună de mijloace pentru a organiza echipe în rețele flexibile care să exploateze internetul, piețele financiare sau sistemele de compensare care și ele utilizează zilnic alte sisteme (sisteme financiar bancare și de asigurări), firme și companii. Dereglarea a fost impusă de către finanțele internaționale care s-au eliberat de constrângerile impuse de state.

Cercetările recente au demonstrat faptul că în unul și același lanț de infracțiuni pot fi depistate grupări din diverse zone (industrială, financiar-bancară, de asigurări, din cea a funcționarilor publici, a organismelor destinate combaterii și reducerii criminalității). Nu este neapărat necesar ca o persoană să săvârșească o anumită faptă, ci doar ca la un moment dat să ezite să-și facă datoria astfel încât efectele care vor urma să poată fi clasificate într-un domeniu în afara legii.

Oare omenirea a pierdut războiul împotriva banilor murdari înainte ca acesta să fi început? În cadrul finanțelor virtuale instituțiile de investigare și urmărire penală, dar și magistrații se lovesc deseori de frontierele virtuale ale criminalității. În scopul contracarării crimei organizate, necesitatea construirii Europei Unite, inclusiv în domeniul finanțelor, industriei, cercetării și agriculturii impune utilizarea domeniului judiciar al UE.

⁹⁷ Col. Gheorghe Calopăreanu PhD, *op. cit.*, p. 94.

Suntem de părere că un spațiu judiciar european comun ar putea rezolva prin uniformizare problemele penale. De aceea s-au elaborat o serie de propuneri pentru garantarea eliminării secretului bancar în situația unor cereri de sprijin penal reciproc internațional ale autorităților judiciare ale statelor semnatare, dacă acest secret poate fi invocat. De asemenea propunerea de acordare a puterii oricărui judecător al UE să ceară direct altui judecător european, transmiterea imediată și directă a rezultatelor cercetării solicitate de comisii rogatorii internaționale, fără a se mai face recurs intern în țara căreia i s-a solicitat revizuirea Convenției Europene pentru într-ajutorarea judiciară în domeniul penal.

În anul 2016 s-a solicitat libera circulație a informațiilor judiciare, crearea unui pachet european antifraudă (din bugetul comunitar) care să aibă competență pentru toate formele de criminalitate financiară, dar și unele măsuri împotriva sistemelor financiare europene care ar refuza aplicarea cooperării judiciare și bancare. Punând în practică principiul egalității în fața legii, este posibilă construirea edificiului în care democrația și finanțele să nu mai fie antonimice.⁹⁸

Este deci necesară și posibilă o abordare juridică unitară în UE privind spălarea banilor. Această infracțiune nu mai trebuie privită și judecată diferit în două state membre ale aceleiași Uniuni. Totuși, în cazul codurilor fiscale, din cauza decalajelor economice ar fi justificate până la o anumită limită unele sisteme financiare diferite, dar pentru construcția unui sistem solid împotriva agresiunilor crimei organizate apreciem că trebuie extins spectrul de domenii cu abordare europeană.

Prin sintagma „spălarea banilor” se înțelege un proces al transformării infracțiunii, corupției ori cleptomaniei în bani care se vrea aparent legitim într-o serie de sisteme juridice (de reglementare). Spălarea de bani a devenit un termen integrat cu alte tipuri de criminalitate financiară, utilizate, mai general în scopul includerii utilizării abuzive a sistemului financiar (implicând valori mobiliare și imobiliare, monedele digitale, cardurile de credit, și moneda obișnuită/clasică, chiar și pentru finanțarea terorismului, inclusiv evaziunea unor sancțiuni internaționale. Majoritatea legilor privind combaterea spălării de bani leagă acest proces (al spălării banilor) – preocupat de surse de fonduri – de finanțarea terorismului, când reglementează sistemul financiar.

Spălarea banilor reprezintă, totodată, un termen în general utilizat în scopul descrierii procesului respectiv în care infractorii crimei organizate disimulează proprietatea fostă și apartenența veniturilor provenite din activitățile infracționale prin rularea acestor produse ca și cum ar proveni dintr-o sursă legitimă.

⁹⁸ Jean de Maillard, *Un monde sans loi*, Éditions Stock, 1998, Paris.

Prin spălarea de bani se ajută corupția și se destabilizează economiile statelor sensibile. Totodată, aceasta atacă stabilitatea sistemelor financiare legale și instituțiile statului și oferă rețelei de crimă organizată sumele necesare desfășurării altor activități infracționale de drept. Tehnicile folosite de crima organizată sunt numeroase și sofisticate, iar progrese tehnologice realizate în domeniul comerțului electronic și diversificarea piețelor financiare internaționale, precum și evoluțiile produselor financiare oferă posibilități pentru spălarea profitului ilicit și ascunde drumul parcurs de bani care ar putea conduce ancheta la crima de bază.

În scopul înțelegerii complexității procesului de spălare a banilor negri, a tendințelor, a metodelor și tehnicilor folosite pentru acest proces și finanțarea actelor de terorism, se impune lămurirea conceptelor care stau la baza procesului spălării banilor.

Prezentarea tehnicilor și metodelor utilizate în spălarea banilor are o mare importanță în stabilirea și adoptarea politicilor și strategiilor optime în scopul combaterii criminalității economico-financiare, identificării unor metode și tendințe noi, precum și altor aspecte legate de spălarea banilor.

Procesul spălării banilor este de mare complexitate, întrucât infractorii din crima organizată financiară utilizează o mulțime de tehnici, de instrumente și de mecanisme.

Infractorii care spală bani se folosesc de metoda transferurilor electronice multiple, realizând transferarea fondurilor dintr-unul sau mai multe conturi bancare în cele ale unor instituții financiare din alte state (fondurile fiind redirecționate dinspre acele state), creându-se un circuit multinațional deosebit de complex care este dificil de urmărit de către investigatori.

Există mai multe metode de spălare a banilor, care pot să varieze de exemplu de la cumpărarea sau/vinderea obiectelor de lux și până la trecerea fondurilor prin rețeaua complexă internațională sau de afaceri legale și prin companii „scoică” (companii fantomă care nu există decât ca persoană juridică, dar nu deține activități comerciale și nu desfășoară afaceri în realitate). În traficul de droguri sau alte infracțiuni (contrabandă, furt, șantaj etc.), banii lichizi rezultați vor fi ulterior introduși prin orice forme în sistemul financiar legal.

În cadrul infracțiunii de spălare de bani se desfășoară un proces, care ține un număr de operațiuni, o multitudine de activități pentru ascunderea cât mai rapidă a provenienței banilor. Așadar, orice obiect material al infracțiunii (indiferent sub ce formă este prezentat în definiția respectivă: bunuri, bani, venituri, profit, active, etc.) provine dintr-o infracțiune, origine ilicită.

Prin sintagma „spălare de bani” se va înțelege de fapt o interpretare extensivă în nici un caz ad litteram întrucât există infracțiunea de spălare a banilor

oricând sau ori de câte ori se realizează activități, respectiv operațiuni și tranzacții cu orice bunuri, valori, proprietăți, venituri, profituri care provin din infracțiuni.

Din punct de vedere istoric etimologia spălării banilor, se referă la apariția ei pentru prima oară în perioada prohibiției din SUA prin 1920-1933 când a fost pus sub acuză gangsterul Al Capone pentru comiterea infracțiunii de spălare de bani; el adoptase un sistem pentru achiziționarea de mașini de spălat, prin care a amestecat veniturile obținute ilegal din contrabandă cu banii obținuți legal.

Cu toate că fapta de spălare de bani are un istoric cunoscut, aceasta a fost legiferată ca infracțiune mai târziu, după anii 1980, când fapta propriu-zisă de spălare de bani a fost considerată infracțiune, separat de cea care a generat banii negri. Această lege a apărut prima dată în SUA în 1986 și s-a extins apoi în aproape toate statele lumii.

În conformitate cu Legea 656 din anul 2002 o persoană comite infracțiunea de spălare de bani dacă: cunoaște că bunul/bunurile provine/provin din comiterea unei infracțiuni, apoi schimbă/transferă acel(e) bun(uri) cu scopul de a ascunde sau disimula originea ilegală pentru a ajuta infractorul de a se sustrage fie de la urmărirea sau judecata sa, fie de la executarea pedepsei care i se cuvine (figura nr. 1). De asemenea, prin această infracțiune este incriminată și persoana care ascunde ori disimulează natura provenienței, dispoziției, circulării ori a proprietății bunului/bunurilor sau a drepturilor asupra acestuia/acestora deși, persoana în cauză cunoaște că bunul/bunurile provine/provin dintr-o infracțiune, precum și persoana care dobândește, deține ori folosește bunul/bunurile deși cunoaște proveniența lor ilicită.

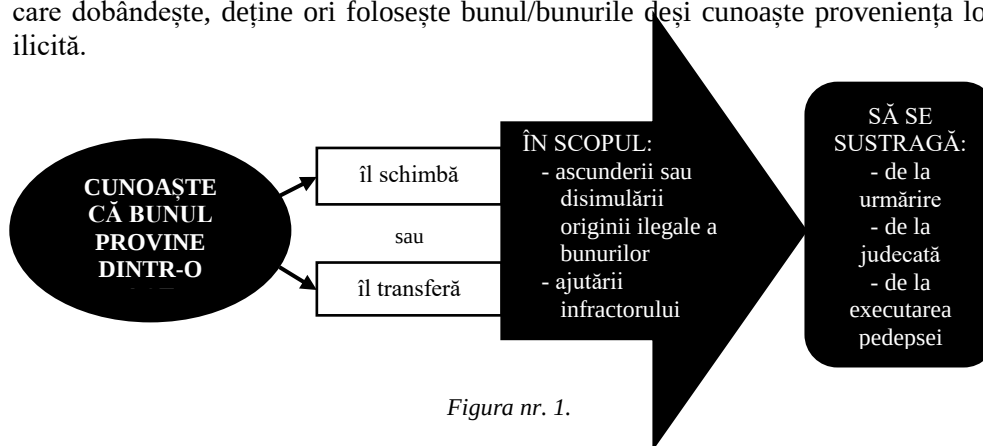

Figura nr. 1.

Ca metode ale spălării banilor sunt utilizate:

1. Regula anonimatului în procesul de spălare a banilor presupune și impune ca tranziția cu valorile provenite prin infracțiuni să se asemene cu tranzacțiile legale din țara sau locul în care au loc. Aceasta înseamnă că banii (fondurile)

obținuți ilegal să nu lase nici-o urmă/pistă care să indice unde se află originea lor. În statele în care se utilizează frecvent numerarul în scopul diferitelor achiziții, deținerea banilor cash nu reprezintă aproape nici un risc pentru persoana infractoare. Însă în majoritatea statelor, aproape fiecare tranzacție care presupune sume mari, se realizează numai prin folosirea altor categorii de plată (polițe bancare, cărți de credit sau cecuri) și din această cauză orice cheltuială ori depozitare de sume mari de numerar poate crea suspiciuni.

2. Viteza este o altă regulă care trebuie respectată de infractorii care spală bani. După integrarea banilor în circuitul financiar, aceștia se pot transmite în orice loc și oricând prin sistemele de plăți electronice.

3. Regula complexității procesului de spălare de bani presupune împărțirea sumei în mai multe tranzacții și executarea în viteză a acestor operațiuni, pentru ca munca investigatorilor de reconstituire a drumului banilor să fie dificilă. Complexitatea acestui proces de spălare de bani depinde de mai mulți factori: complexitatea structurii organizației criminale, tipul activităților infracționale derulate pe piețele ilicite, volumul veniturilor produse și oportunitățile născute dintre parteneriatele ocluzive sau ilicite dintre organizațiile criminale și instituțiile bancare, financiare și administrative.

4. Regula de aur a secretului financiar. Prin păstrarea secretului financiar orice investitor străin e ferit/apărat de investigațiile sau anchetele din statul lor de origine. Deși secretul bancar este în fond legitim și are o justificare pur comercială, acesta conduce de fapt la apariția unor paradisuri financiare care acordă protecție infractorilor, existând aproximativ un milion de corporații anonime (la nivel global), care oferă un secret financiar strict.

Tehnicile de comitere a infracțiunii de spălare a banilor, în viziunea cercetătorilor și experților în domeniu, conțin un ansamblu de tehnici/scheme care sunt integrate într-un proces care are trei etape.

În prima etapă (de plasare a banilor) infractorul introduce profitul ilicit în sistemul financiar prin împărțirea profitului (banilor) în sume mici, care ulterior sunt depozitate fie într-un cont bancar, fie sunt folosite pentru cumpărarea de instrumente financiare.

După ce intră fondurile în sistemul financiar legal începe a doua etapă – stratificarea, în care infractorul face unele modificări/mișcări ale sumelor/fondurilor în scopul îndepărtării lor de sursa de la care provin, mai ales prin transferul electronic în mai multe conturi din diferite bănci de pe întregul mapamond. Infractorii preferă zonele geografice (jurisdicțiile, paradisurile fiscale) care nu acceptă cooperarea cu organele de anchetă care combat acest fenomen infracțional.

După parcurgerea primelor două etape de spălare a banilor negri se trece la cea de a treia etapă (integrarea) pentru ca fondurile să intre în circuitul economico-financiar legal. Astfel, infractorul poate investi legal fondurile ilicite pe piața imobiliară fie pe cea a bunurilor de lux, ori a afacerilor.

Toate cele trei etape pot să se desfășoare fie distinct, fie simultan sau, mai frecvent se pot chiar suprapune.

Deoarece infractorii trec ușor frontierele și nu pot fi opriți, la 05.10.2017, Parlamentul European a aprobat ca 20 de state membre ale UE să participe, începând din anul 2020, în cadrul unui „Parchet european” antifraudă pentru combaterea fraudelor legate de TVA și de fondurile structurale ale UE. Acest Parchet le oferă procurorilor europeni instrumentele necesare acțiunii în plan transfrontalier.

Totuși, noul parchet independent antifraudă are competențe numai în cele 20 de state membre ale UE, care participă la o „cooperare consolidată”.

Procedura europeană de cooperare consolidată asigură surmontarea opoziției câtorva state membre autorizând cele 20 de state să adopte deciziile aplicabile doar în cazul lor, dar și alte state pot să li se alăture ulterior.

Statele membre care vor participa la Parchetul european sunt: Franța, Germania, Italia, Spania, Portugalia, Belgia, Luxemburg, Austria, Grecia, Cipru, Bulgaria, România, Croația, Cehia, Slovacia, Finlanda, Slovenia, Estonia, Letonia și Lituania.

Parchetul european o să aibă un birou în Luxemburg unde se vor reuni cei 20 procurori europeni (câte unul pentru fiecare stat membru participant), precum și o structură descentralizată formată din „procurori europeni delegați” în cele 20 de state membre.

Noul Parchet European nu are tribunale penale europene și de aceea după ce magistrații își încheie investigațiile îi vor trimite pe suspecti în fața jurisdicțiilor naționale. Parchetul se ocupă în special cu fraudele fondurilor structurale europene și are de asemenea competențe în depistarea fraudelor transfrontaliere cu TVA, pentru sume mai mari de 10 milioane de euro.

Conform deciziilor Comisiei Europene, autoritățile publice din UE pierd anual peste 50 miliarde de euro din TVA, din cauza acestor fraude.

În concluzie, deoarece prin intermediul operațiunilor bancare, crima organizată spală sume enorme de bani negri cu ajutorul unor juriști, bancheri, consilieri financiari etc. sunt necesare noi reglementări ale sistemului financiar-bancar și noi legi cu pedepse mai drastice împotriva tuturor celor care ajută crima organizată în operațiunile bancare de spălare a banilor.

BIBLIOGRAFIE

CALOPĂREANU g., *Security Through interagency cooperation*, in „Strategikon the year of challenging choices”, Editura RAO, București, 2017.

Jean de Maillard, *Un monde sans loi*, Éditions Stock, 1998, Paris.

ȘCHEAU M.C-tin., *Conexiuni între activitatea bancară și operațiunile de spălarea banilor (Connection between bank activitie and money laundering operations)*, Revista de investigare a criminalității nr. 1/2016, p. 809. A se vedea și http://en.wikipedia.org/wiki/Pino_Arlacchi.

IMPACTUL DEZVOLTĂRII SISTEMELOR AUTONOME MARITIME ASUPRA ETICII CONFLICTELOR NAVALE

THE IMPACT OF THE DEVELOPMENT OF MARITIME AUTONOMOUS SYSTEMS ON THE ETHICS OF NAVAL CONFLICTS

Comandor drd. ing. Daniel-Cornel TĂNĂSESCU*

Rezumat: Se consideră că sistemele robotizate vor reprezenta elementele de inflexiune conceptuală în desfășurarea viitoarelor conflicte militare. Progresul evident realizat de către industria militară în domeniul științei și ingineriei robotice, coroborat cu rezultatele practice obținute în teatrele de operații, ne conduc către ipoteza unei schimbări de paradigmă privind rolul pe care sistemele autonome îl vor avea în realizarea design-ului operațiilor militare, dar și al abordărilor eticii acțiunilor militare.

Cuvinte-cheie: sisteme robotizate; conflicte militare viitoare; industria militară; sisteme autonome.

Abstract: Robotic systems are believed to be the elements of conceptual inflection in the conduct of future military conflicts. The progress made by the military industry in the field of robotics science and engineering, coupled with the practical results obtained in theaters of operations, have led us to the hypothesis of a paradigm shift regarding the role that autonomous systems will have not only in designing military operations but also in approaching the ethics of military action.

Keywords: robotic systems; future military conflicts; military industry; autonomous systems.

Progresul tehnologic semnificativ înregistrat în știință și în tehnologia robotică militară, în ceea ce privește sistemele autonome, alături de succesul obținut în teatrele de operații din Irak și din Afganistan de către dronele aeriene și terestre, au condus la teoria conform căreia războaiele secolului al XXI-lea vor fi duse din ce în ce mai mult cu sprijinul sistemelor fără pilot și a sistemelor autonome (autonomous weapons systems – AWS)⁹⁹.

Entuziasmul creat în jurul acestui concept, în rândul organizației militare și al cercurilor politico-militare, a condus către acordarea unei atenții deosebite

* Doctorand la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, email: cornel.tanasescu@gmail.com.

⁹⁹ Gary E. Marchant, *International Governance of Autonomous Military Robots*, Columbia Science and Technology, Law Review 12/2011, pp. 272-315.

privind problematica mediului de securitate din perspectiva folosirii sistemelor autonome. Impactul creat în rândul opiniei publice, cu privire la utilizarea vehiculelor aeriene fără echipaj uman la bord, a inițiat o serie de dezbateri privind aspectele legate de etica și de legalitatea întrebuițării în acțiuni militare a unor astfel de echipamente care pot avea și încărcătură letală. Dacă din perspectiva utilizării sistemelor aeriene militare, literatura de specialitate a evoluat foarte mult în ultimii ani, analiza privind folosirea sistemelor subacvatice autonome se află într-o fază incipientă.

Noi considerăm că a sosit momentul realizării unor analize raționale, referitoare la dilema etică ce rezultă din folosirea sistemelor subacvatice autonome, corelate cu aspectele privind legile războiului pe mare. Considerăm că dezvoltarea accelerată a tehnologiilor privind vehiculele subacvatice autonome (*Unmanned Underwater Vehicles* - UUV) și a vehiculelor de suprafață autonome (*Unmanned Surface Vehicles* - USV) ridică în fața analiștilor militari o problemă distinctă privind etica acțiunilor militare, complet diferită față de ceea ce cunoșteam și aplicam până la acest moment.

Iată câteva dintre întrebările care se pun în acest domeniu:

- Ar trebui ca vehiculele autonome subacvatice sau de suprafață să fie asimilate ca nave sau ca sisteme de armament?
- Care este tipologia operațiilor militare în care utilizăm UUV și USV, precum și legitimitatea oferită acestor capacități în apele internaționale, în zona contiguă și în apele naționale ale statelor riverane?
- Acțiunea sistemelor autonome cu încărcătură letală este compatibilă cu principiul libertății de navigație în apele internaționale?
- Care este capacitatea sistemelor autonome maritime cu încărcătură letală de a aplica principiul reacției proporționale?

Identificarea răspunsurilor la dilemele menționate anterior vor ridica noi provocări din punct de vedere etic, referitor la utilizarea sistemelor autonome în planificarea operațiilor maritime¹⁰⁰. Pentru a înțelege cât mai bine topica acestui articol, ne propunem să definim, în primul rând, conceptul de sistem subacvatic autonom și să delimităm acțiunile și misiunile acestor sisteme în cadrul legal conferit de dreptul mării.

Ce este un vehicul subacvatic autonom (UUV)?

Un astfel de echipament este definit drept „un vehicul submersibil autopropulsat având un mod de operare complet autonom (cu setări preprogramate sau cu un control al misiunilor adaptat în timp real) sau aflat sub

¹⁰⁰ Bruce Berkowitz, *Sea Power in the Robotic Age*, Issues in Science and Technology 30, no. 2/2014, pp. 33-40.

controlul minim al unui supervisor uman și, în mod excepțional, eventual a unei conexiuni de date”¹⁰¹. Dar dincolo de încadrarea unui astfel de echipament într-o definiție școlastică, progresul tehnologic rapid înregistrat în ultimii ani în acest domeniu face ca atât definirea, cât și utilizarea acestor vehicule să sufere transformări sistemice.

O primă controversă este legată de definirea sau nu a acestor vehicule ca fiind sisteme robotice. Termenul UUV este utilizat aici în sens larg, deși în literatura de specialitate putem găsi o varietate a acestor echipamente cum ar fi: vehicule subacvatice autonome (AUV), vehicule marine autonome (AMV) și vehicule controlate de la distanță (ROV)¹⁰².

În timp ce sistemele autonome aeriene se află în atenția specialiștilor și a opiniei publice de mult timp, dezvoltarea unor sisteme subacvatice care să fie capabile să execute acțiuni de luptă, la suprafața apei sau sub apă, prezintă în acest moment un interes în dezvoltare.

Existența curenților marini, a valurilor, a mareelor și a obstacolelor aflate la imersiune, precum și dificultatea în a menține comunicațiile în spațiul subacvatic, având în vedere propagarea undelor acustice prin apă, fac din mediul submarin un spațiu mult mai complex decât cel în care suntem obișnuiți să utilizăm dronele aeriene. Cu toate aceste constrângeri și limitări, rezultatele care pot fi obținute prin dezvoltarea viitoare și prin utilizarea ulterioară a UUV și a USV se anunță a fi substanțiale. Acțiunile militare pe mare, în special cele subacvatice, sunt întotdeauna pline de pericole, imprevizibile, cu un grad ridicat de uzură fizică și psihică asupra personalului implicat, și desfășurate în condiții de mediu atipice pentru ființa umană. Din această perspectivă, dezvoltarea și utilizarea sistemelor subacvatice autonome în operații maritime, poate reprezenta următoarea frontieră pentru următorii 10 ani în ceea ce privește dezvoltarea ingineriei robotice submarine.

Caracterul etic distinct al războiului pe mare și al utilizării sistemelor autonome

O analiză completă a ceea ce este distinct din punct de vedere etic în ceea ce privește războiul pe mare nu poate fi făcută doar în contextul acestui articol. Noi ne propunem doar să menționăm elementele definitorii ale acestei problematice fără a avea o abordare exhaustivă a subiectului.

¹⁰¹ U.S. Dep't of navy, the navy unmanned undersea vehicle (UUV) Master plan, Nov. 9/2004, <http://www.chinfo.navy.mil/navpalib/technology/uuvmp.pdf>, accesat la data de 25.05.2018.

¹⁰² American bureau of shipping, rules for building and classing underwater vehicles, systems, and hyperbaric facilities, 2002, <http://www.eagle.org/absdownloads/index.cfm>, accesat la data de 25.05.2018.

La nivelul autorităților maritime, la nivel global, se manifestă un interes deosebit în ceea ce privește definirea sistemelor autonome din punctul de vedere al dreptului mării. Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării (UNCLOS), din 1982, este un tratat internațional care definește drepturile și obligațiile statelor cu privire la responsabilitățile ce decurg din ordinea juridică privind mările și oceanele lumii¹⁰³. În legislația română, această convenție a fost aprobată prin Legea nr. 110 din 10 octombrie 1996, privind ratificarea Convenției Națiunilor Unite asupra dreptului mării, încheiată la Montego Bay (Jamaica), la 10 decembrie 1982, și aderarea la Acordul referitor la aplicarea părții a XI-a a Convenției Națiunilor Unite asupra dreptului mării, încheiat la New York, la 28 iulie 1994.

La nivel internațional, dezbaterile se centrează asupra aspectului privind realizarea sau nu, de către vehiculele autonome militare a condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească „navele de război” în sensul definiției din Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării (UNCLOS). Aceasta, la articolul nr. 29, menționează că: *„În sensul convenției, prin navă de război se înțelege orice navă care face parte din forțele armate ale unui stat și poartă semnele exterioare distinctive ale navelor militare ale naționalității sale, care este plasată sub comanda unui ofițer de marină aflat în serviciul acestui stat și înscris pe lista ofițerilor sau pe un document echivalent și al cărei echipaj este supus regulilor disciplinei militare”*¹⁰⁴.

Așa cum putem intui, subiectul modului în care înțelegem clasificarea unui sistem subacvatic autonom ține de etica sferei aplicațiilor pentru care a fost construit, precum și de design-ul acestuia. Mai multe autorități maritime internaționale consideră că în anumite circumstanțe, UUV și USV pot fi considerate ca fiind „nave”. Dacă pentru vehiculele autonome controlate de la distanță, în mod plauzibil, putem considera acestea ca fiind „extensii” ale navei bază de pe care se operează, sistemele capabile de o autonomie extinsă fac obiectul unei intense dezbateri.

În textul Convenției Națiunilor Unite asupra dreptului mării (UNCLOS), există o singură propoziție care face referire la submarine și la vehicule submersibile, aceasta fiind menționată în articolul nr. 20 din actul normativ: *„În marea teritorială, submarinele și celelalte vehicule submersibile sunt obligate să navigheze la suprafață și să arboreze pavilionul lor”*.

¹⁰³ http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf, accesat la data de 26.05.2018.

¹⁰⁴ <http://www.monitoruljuridic.ro/act/conventia-natiunilor-unite-din-10-decembrie-1982-asupra-dreptului-marii-emitent-parlamentul-publicat-n-monitorul-oficial-nr-26155.html>, accesat la data de 26.05.2018.

Una dintre direcțiile pe care se axează experții în drept maritim este aceea că pe măsură ce gândim sistemele autonome ca fiind controlate de un computer de bord, și pe măsură ce aceste sisteme sunt capabile să execute o gamă din ce în ce mai largă și mai complexă de misiuni, cu atât ar trebui să considerăm aceste vehicule ca fiind nave. Dar odată ce includem aceste vehicule în categoria navelor, ne punem următoarea întrebare: Care este registrul etic sub care aceste echipamente pot opera, în special în legătură cu anumite aspecte ale acțiunilor militare privind proporționalitatea, asumarea riscurilor sau deosebirile între diferitele scenarii tactice? Un mod de a rezolva acest puzzle și de a gândi acțiunea vehiculelor autonome este acela în care considerăm aceste sisteme ca *entități* distincte și nu simple sisteme de armament. Aceste *entități* sunt lansate în zona de operații de către *operatori umani*, care ulterior etapei de lansare devin *responsabili* cu privire la *utilizarea* acestor sisteme în raport cu principiile de folosire în luptă.¹⁰⁵

Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării (UNCLOS) încearcă să stabilească un echilibru între cerințele privind suveranitatea statelor riverane și libertatea de navigație pe timp de pace, prin realizarea unor delimitări ale apelor, ce are legătură cu statutul și cu aprobarea diferitelor activități în interiorul acestora.

Astfel, convenția în secțiunea a II-a stabilește „*dreptul oricărui stat riveran de a stabili lățimea mării sale teritoriale; această întindere de apă nu poate depăși 12 mile marine, măsurătorile fiind făcute de la liniile de bază. Suveranitatea aceluia stat se poate întinde asupra spațiului aerian de deasupra mării teritoriale precum și asupra fundului acestei mări și subsolului ei*”.¹⁰⁶ Aceeași convenție stabilește faptul că zona economică exclusivă (ZEE) reprezintă „*o zonă situată dincolo de marea teritorială și adiacentă acesteia, supusă regimului juridic special stabilit prin prezenta parte, în virtutea căruia drepturile și jurisdicția statului riveran și drepturile și libertățile celorlalte state sunt guvernate de dispozițiile pertinente ale prezentei convenții*”.¹⁰⁷

Dreptul internațional al mării legat de războiul naval extinde acest cadru pentru a reglementa relațiile dintre părțile beligerante și cele neutre, în măsura în care este posibil. Realizarea studiului și analizei necesare pentru evaluarea utilizării USV și UAV în cadrul acestor tipologii se află acum la început de drum, iar concluziile preliminare le vom prezenta în cele ce urmează. Astfel, de exemplu, specialistul US Navy, comandorul Andrew Henderson sugerează că „*sistemele*

¹⁰⁵ Cmd. Chris Rawley, USN, <https://www.usni.org/return-trust-sea-through-unmanned-autonomy>, accesat la data de 26.05.2018.

¹⁰⁶ http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf, accesat la data de 27.05.2018.

¹⁰⁷ Robert W. Smith, *Exclusive Economic Zone Claims – An Analysis and Primary Documents*, Kluwer Academic Publishers Group/Boston, 1986, pp.25-29.

UUV pot acționa fără a fi îngrădite atât în marea liberă, cât și în ZEE, și trebuie să beneficieze în mod corespunzător de atenția cuvenită din partea celorlalte nave și fără a se considera că ar constitui o amenințare directă la integritatea teritorială a statului riveran”¹⁰⁸. Navigația acestor sisteme UUV în marea teritorială se va face prin aplicarea prevederilor UNCLOS, astfel aceste echipamente vor trebui să navigheze la suprafața apei și aplicând toate regulile privind utilizarea luminilor și a semnalelor acustice.

Alți specialiști consideră că sistemele autonome maritime ar trebui să fie restricționate în ceea ce privește libertatea de navigație, în special sub aspectul dreptului de trecere inofensivă. Aceste sisteme ar trebui să fie capabile să realizeze evitarea coliziunilor pe mare, în așa măsură încât măsurile care ar trebui luate să includă și „o supraveghere adecvată și suficientă”¹⁰⁹. Din această perspectivă, prezența unui vehicul subacvatic autonom al unui stat în interiorul apelor teritoriale ale altui stat ar trebui să fie considerată o provocare la adresa suveranității acestuia și, prin urmare, poate fi justificată folosirea forței armate¹¹⁰.

Națiunile riverane își exercită suveranitatea asupra apelor teritoriale, platoului continental și zonelor economice exclusive, ceea ce le permite să interzică operarea vehiculelor subacvatice autonome, în alte scopuri decât cele științifice. Dacă națiunile riverane au dreptul de a nu permite altor state să execute operații de minare sau operații de supraveghere și de cercetare în ZEE, precum și de a suprima orice acțiune care ar aduce prejudicii securității statului în marea teritorială, cu certitudine utilizarea UUV și USV în ZEE și marea teritorială constituie o amenințarea reală și credibilă prin însuși caracterul secret pe care îl au aceste sisteme.

Un element definitoriu, în analiza extinsă asupra caracterului etic al sistemelor autonome, este reprezentat de capacitatea acestor capacități de a evita coliziunea cu alte nave, de a aplica principiul proporționalității și al discriminării, în sensul protejării necombatantilor, și de realizare a protecției împotriva vătămării directe și intenționate.¹¹¹

Analistul militar Louis Delbez, specialist în dreptul războiului, considera că principiul „*jus ad bellum*” are ca principal obiect necesitatea de a fi recunoscut ca dreptul la război și totodată să stabilească delimitările privind limitele utilizării

¹⁰⁸ Commander Andrew H. Henderson, JAGC, USN, *Murky waters: the legal status of unmanned undersea vehicles*, Naval Law Review 2006 Article, Essay and Note, <http://www.sevenhorizons.org/docs/HendersonMurkyWaters.pdf>

¹⁰⁹ McLaughlin, *Unmanned Naval Vehicles at Sea*, pp. 113-114.

¹¹⁰ Gogarty and Hagger, *The Laws of Man over Vehicles Unmanned*, http://www.jlis-journal.org/abstracts/gogarty_hagger.19.1.html, accesat la data de 27.05.2018.

¹¹¹ <http://www.arduph.ro/domenii/diu-doctrina/razboiul-drept-si-dreptul-razboiului>, accesat la data de 27.05.2018.

puterii armate¹¹². Pe de altă parte, principiul "*jus in bello*" trasează limitele normative care necesită a fi aplicate în derularea acțiunilor militare. Cu toate că sintagmele *jus ad bellum* și *jus in bello* sunt distincte, acestea au totuși un element comun, acela că dacă prima sintagmă are drept scop eliminarea războiului, a doua formulare are ca obiectiv restrângerea urmărilor războiului.

O parte importantă a analiștilor din domeniul militar sugerează că, dacă am analiza criteriile fundamentale ale principiului *jus in bello*, aplicate sistemelor autonome, sub aspectul etic al procesului luării deciziei de utilizare a forței de către un militar, putem aprecia că lipsa unei voințe umane la momentul executării atacului, în cazul capabilităților autonome, nu respectă deloc acest principiu.

Poate că cel mai important aspect etic de analizat și dezbătut, în cazul unui conflict, îl reprezintă focalizarea acțiunilor strict asupra țăintelor militare și reducerea drastică a victimelor colaterale civile. Astfel principiul *jus in bello* al realizării discriminării presupune ca personalul militar să fie în stare să delimiteze clar țăintele militare de obiectivele civile și să reducă drastic numărul victimelor colaterale din rândul necombatanților. Tocmai din acest motiv, o parte dintre cei care critică utilizarea sistemelor autonome în ducerea acțiunilor de luptă consideră că armele robotice nu sunt capabile să realizeze distincția clară între țăintele vizate. De exemplu, în mod particular, în acțiunile de contra insurgență, procesul de identificare a unei persoane, dacă este combatant sau nu, se face în baza unui set de criterii contextuale, care foarte probabil nu vor putea fi interpretate corect de către sistemele autonome. În ceea ce privește sistemele subacvatice autonome, principiul realizării discriminării nu reprezintă în acest moment un element critic, întrucât, în războiul naval submarin, numărul țăintelor potențiale este mult redus, iar datorită informațiilor primite de la radar și sonar se poate realiza identificarea și clasificarea țăintelor în funcție de destinația acestora, militare sau civile. Într-adevăr, un aspect pozitiv în favoarea utilizării sistemelor autonome la suprafața apei sau în mediul subacvatic este reprezentat de faptul că în special, în marea liberă, „amprenta” țăintelor civile este mult redusă, în comparație cu mediul aerian sau terestru. În plus, problema discriminării țăintelor pare a fi foarte simplă pentru domeniul luptei antisubmarin (ASW), deoarece numărul submarinelor civile utilizate în scop comercial, cu amprentă similară cu cea a submarinelor militare, este limitat, iar utilizarea sistemelor civile se face pentru anumite raioane bine delimitate și pentru un număr redus de funcționalități.

Condiția etică a proporționalității care se ridică, sub principiul *jus in bello*, este dacă avantajul militar posibil a fi obținut în urma executării unei lovituri

¹¹² Louis Delbez, *Les principes généraux du droit international public*, III ème éd., Paris, 1964, p. 507.

asupra țintei ostile este suficient pentru a justifica victimele și distrugerile pe care atacul ar putea să le provoace, în mod rezonabil. Deși cerința legală a proporționalității este înțeleasă ca acel echilibru între forța utilizată, avantajele obținute și pierderile celeilalte părți, cu o atenție deosebită pe pierderile colaterale din rândul noncombatanților, în această ecuație pierderile de vieți ale militarilor au aceeași greutate și însemnătate ca cele ale civililor. Principiul eticii valorizează, în egală măsură, viața oricărei ființe umane, militar sau necombatant. De exemplu, un atac deliberat asupra unei nave militare inamice care adăpostește sau transportă un număr mare de combatanți, și care nu reprezintă nicio amenințare imediată, când este deja cunoscut faptul că inamicul a semnat un acord de predare, ar fi lipsit de etică în virtutea prevederii de a fi disproporționat. Cerințele și analiza proporționalității reprezintă un mare impediment în utilizarea sistemelor autonome. Evaluările privind avantajele militare necesare pentru a estima dacă un anumit număr de victime (civile sau militare) este proporțional și legitim, nu pot fi realizate de către sistemele robotizate, din cauza complexității și lipsei capacității de a percepe contextul mediului operațional.

Prin urmare, noi apreciem că, dacă sistemele robotice își vor îmbunătăți capacitatea de a realiza discriminarea țintelor, primul domeniu în care își vor putea proiecta capacitatea militară va fi acela al luptei sub apă. Chiar și în acest caz, noi am identificat patru situații în care capacitatea sistemelor de a realiza discriminarea reprezintă o provocare deosebită din punctul de vedere al eticii acțiunilor militare în cadrul războiului naval.

1. Pentru evitarea executării atacurilor asupra navelor militare ale națiunilor neutre, sistemele autonome maritime vor trebui să fie capabile să identifice natura și naționalitatea potențialelor ținte, nu doar pentru a determina dacă sunt nave militare sau civile. În anumite situații, această speță poate fi rezolvată facil dacă navele de luptă din compunerea grupării navale inamice sunt ușor de identificat de cele ale neutrilor pe baza imaginii radar și/sau a amprente acustice. Cu toate acestea, în anumite circumstanțe, realizarea identificării dacă o navă este dotată cu torpile sau are instalații artileristice, sau dacă are un anumit deplasament, sau este dintr-o anumită clasă de nave, nu sunt criterii suficiente pentru a realiza clasificarea țintei și pentru a stabili că aceasta este inamică. În schimb, pentru a realiza identificarea amic/inamic, sistemele autonome vor trebui să posede abilitatea de a formula concluzii rezonabile despre identitatea unei ținte, pe baza unui algoritm care ar putea analiza istoricul de navigație al acesteia și dacă pozițiile ocupate anterior de aceasta au pus forțele proprii în pericol și în ce fel s-a realizat acest lucru. O cale de compromis pentru moment ar fi reprezentată de introducerea unei limitări temporare în programarea UUV și USV, de a nu executa atac deliberat asupra unor ținte identificate ca nave militare. Acest lucru ar reduce însă

semnificativ rolul utilizării sistemelor autonome maritime în executarea de lovituri în raioanele A2/AD (antiacces/area denial). Noi considerăm că în viitorul apropiat (3-5 ani), computerele de la bordul UUV și USV vor putea să realizeze operațiunile de identificare a țintelor și să depășească restricțiile actuale.¹¹³

2. În al doilea rând, ne putem imagina un scenariu în care navele inamice să indice clar intenția acestora de a se preda și, în acest caz, ele nu mai reprezintă ținte legitime conform Convenției de la Geneva¹¹⁴. În această situație, sistemele autonome trebuie să aibă capacitatea de a recunoaște noua postură a țintelor inamice. Este de presupus ca pe viitor, navele militare să poată dispune și de un canal de comunicații de siguranță, standardizat și unanim acceptat, cu sistemele autonome din raionul acțiunilor militare, prin care să se poată transmite semnalul privind intenția unei nave de suprafață de a se preda. Însă până la acel moment, sistemele robotice vor trebui să aibă capacitatea de a recunoaște și de a răspunde la transmiterea unui semnal de capitulare al inamicului, în conformitate cu mijloacele de comunicații existente și în acord cu convențiile internaționale în vigoare. La acest moment, aceste semnale se transmit prin radio, pavilioane saulă și semnale luminoase. Dezvoltarea sistemelor autonome actuale nu permite recunoașterea tuturor acestor semnale ceea ce poate duce la grave încălcări ale convențiilor internaționale privind legile războiului pe mare.

3. În al treilea rând, sistemele autonome maritime trebuie să aibă capacitatea de a identifica situația în care o navă inamică mai poate duce acțiuni de luptă, pentru că există posibilitatea ca acea navă să fie atât de grav avariată încât să nu mai poată continua lupta și să nu mai reprezinte o amenințare pentru forțele proprii. Poate exista situația în care nava grav avariată să nu poată transmite semnalul de capitulare sau de predare și, prin urmare, să nu mai poată duce acțiuni de luptă. Astfel, din punct de vedere moral, dacă nu și juridic, o navă inamică grav avariată, care nu mai este capabilă să se implice în ostilități și care nu solicită predarea sau capitularea, nu mai reprezintă o țintă legitimă pentru a fi complet distrusă, analizând și starea personalului aflat la bordul acelei platforme. Distrugerea navei, precum și nimicirea membrilor echipajului, în aceste circumstanțe, intră sub incidența principiului acțiunii disproporționate din legile războiului, așa cum este definită prin convenția de la Geneva. Ființele umane sunt (uneori) capabile să discearnă în mod corect circumstanțele aplicării acestor prevederi, folosind experiența bogată pe care o au comandanții grupărilor navale și comandanții de nave, din perspectiva interpretării acțiunilor inamicului, a

¹¹³ John S. Canning, *A Concept of Operations for Armed Autonomous Systems*, Washington, DC, 2006, disponibil la www.dtic.mil/, accesat la data de 01.06.2018.

¹¹⁴ http://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocity-crimes/Doc.33_GC-IV-EN.pdf, accesat la data de 1.06.2018.

motivațiilor acestuia, a conjuncturii și a dreptului maritim internațional. Înainte de a ne întreba cât de etică este utilizarea sistemelor autonome în acțiuni militare, trebuie să ne întrebăm dacă aceste sisteme au capacitatea de analiză și de interpretare a situației din raionul maritim cel puțin la nivelul la care o pot face comandanții navelor din zona de operații. Sunt astăzi sistemele autonome capabile să realizeze o analiză și o interpretare corectă a unei astfel de situații? Răspunsul specialiștilor este negativ.

Este important de menționat faptul că elementele prezentate anterior pot fi analizate din perspective diferite în funcție de modul cum catalogăm sistemele autonome, ca fiind *nave* sau *arme*. În situația în care o navă de luptă inamică se predă, după ce este lovită de o torpilă lansată de pe un submarin cu echipaj uman la bord, scufundarea ulterioară a navei poate reprezenta o tragedie, dar nu o infracțiune. Cu toate acestea, dacă o navă proprie lansează un atac asupra unei nave inamice, care în prealabil a transmis semnale privind capitularea, acest lucru este cu certitudine o crimă de război. Dacă privim sistemele autonome ca *arme*, atunci atâta timp cât comandantul care le folosește nu știe dacă țintele vizate s-au predat sau au un alt statut pe timpul desfășurării acțiunilor militare, utilizarea acestor sisteme este legitimă, chiar dacă există posibilitatea ca statutul acestor ținte să sufere modificări după începerea folosirii lor. Pe de altă parte, dacă analizăm sistemele robotice UUV și USV ca *nave*, atunci acestea trebuie să aibă capacitatea proprie de a detecta și de a interpreta dacă o țintă ostilă s-a predat sau nu, pentru a putea lua măsurile necesare de încetare a acțiunilor de luptă sau de continuare a acestora, în funcție de circumstanțe.

4. În al patrulea rând, atunci când analizăm operațiile de interdicție maritimă sau de executare a atacului asupra navelor comerciale, problema realizării deosebirii între diferitele platforme și misiunile lor specifice este deosebit de complicată, mai ales că este una sensibilă având în vedere principiul asigurării libertății de navigație. Din acest punct de vedere, folosirea sistemelor autonome nu pare a fi cea mai bună variantă, pentru a realiza de exemplu, judecăți și analize asupra transporturilor realizate de navele comerciale. UUV și USV nu dispun de instrumentele necesare pentru a cerceta dacă navele comerciale transportă trupe ostile sau în ce mod contribuie acestea efectiv, în cadrul operațiilor desfășurate de inamic. Faptul că sistemele robotice nu sunt capabile să identifice, să cerceteze și să captureze nave în cadrul operațiilor de interdicție maritimă, creează o limitare majoră în utilizarea acestora în cadrul unor astfel de misiuni.

Noi opinăm că principiile *jus in bello*, cu privire la obținerea proporționalității și a realizării separării obiectivelor din zona de operații, nu numai că ne constrânge la diferențierea între țintele justificate și obiectivele neutre, ci obligă comandanții să depună toate eforturile pentru a evita atacurile asupra unor obiective asupra cărora nu s-

a realizat o distincție clară și pentru care obținerea unui avantaj tactic este incertă. Astfel, așa cum se menționează în „Manualul de la San Remo asupra dreptului internațional aplicabil în conflictele armate pe mare”, comandanții trebuie „...să ia toate măsurile posibile pentru a aduna informații care să ajute la stabilirea situațiilor în care obiectivele care nu sunt catalogate ca ținte militare, sunt sau nu sunt prezente în zona de executare a atacului... și să ia toate măsurile în alegerea metodelor și mijloacelor de evitare sau de reducere a victimelor colaterale sau a daunelor.”¹¹⁵

Deși întrebarea care s-ar putea pune, ar fi ce se înțelege prin toate măsurile posibile? În mod evident, văzută în context, aceasta este complexă și în același timp controversată. Militarii trebuie să își asume un grad de risc atunci când analizează opțiunile posibile pe care le au la dispoziție. Însă trebuie stabilită o anumită limită, o linie roșie, pentru riscul asumat în mod rezonabil, aceea că numărul victimelor va fi minim posibil în condițiile atingerii scopului militar propus. Astfel, un sistem subacvatic autonom va fi obligat, ca în etapele preliminare ale planificării unui atac, să lanseze senzori de suprafață, să întrebuințeze sonarul activ și să utilizeze toate echipamentele pentru identificarea țintelor de la suprafața apei. În mod firesc, sistemele robotizate vor trebui să aștepte autorizarea unui operator uman, înainte de a executa un atac.

Capacitatea sistemelor autonome de a derula mai multe măsuri de precauție, înainte de lansarea unui atac, poate reprezenta un argument în dezvoltarea și în utilizarea acestor sisteme în sfera acțiunilor de luptă. Faptul că nu au personal uman la bord, le face credibile pentru utilizarea în operațiuni și în medii riscante, atunci când ne propunem atingerea unor obiective cu orice scop.

Noi am încercat, în acest articol, să reliefăm toate atributele unice ale UUV-urilor și a modalității în care aceste sisteme subacvatice autonome pot fi interpretate atât în temeiul dreptului maritim internațional, cât și al capabilităților tactic-operative. Un studiu de caz interesant ar putea fi făcut prin raportarea la legislația națională, care va trebui să definească sub incidența căror prevederi vom cataloga sistemele UUV și prin urmare, care vor fi regulile aplicabile pentru operare și navigație. Această concluzie rezultă din faptul că sistemele autonome subacvatice fie vor fi considerate componente ale navelor lor de sprijin, fie vor fi interpretate drept nave în totalitate. Putem specula că un UUV ar putea eluda prevederile legale, pentru anumite situații excepționale, cum ar fi un UUV fără sarcină utilă, lansat și operat de pe țarm. Acest vehicul nu ar avea nave de sprijin, nici nu ar fi tehnic un mijloc de transport și clasificat ca navă. Dar, din motive de uniformitate și pentru a evita confuzia, este în interesul României să trateze toate sistemele subacvatice autonome în mod unitar, și, deși poate fi tentant pentru unii

¹¹⁵ [https://ihl-databases.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/section II/ art.46/](https://ihl-databases.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/section%20II/art.46/) accesat la data de 2.06.2018.

să argumenteze de ce UUV-urile nu ar trebui să fie guvernate de legile dreptului mării, dezvoltarea unei astfel de abordări reprezintă o sursă de vulnerabilități, în primul rând pentru statul român și pentru interesele sale. Având în vedere disponibilitatea tot mai mare a acestor vehicule de către state din întreaga lume, deci inclusiv pentru țările riverane Mării Negre, stabilirea unor reguli clare pentru funcționarea acestor echipamente va avea o semnificație capitală pentru securitatea României la Marea Neagră și pentru protejarea intereselor în marea teritorială, zona contiguă și zona economică exclusivă.

În concluzie, noi considerăm că utilizarea sistemelor autonome maritime marchează o schimbare de paradigmă privind caracterul etic al războiului pe mare, generând dezbateri privind proiectarea și mai ales operarea acestor sisteme, toate văzute prin prisma Convenției Națiunilor Unite asupra dreptului mării (UNCLOS) și ale dreptului războiului. Importanța asigurării libertății de navigație în marea liberă și obligația de a salva naufragiații sau cei pierduți pe mare, reprezintă provocări complicate pentru utilizarea etică a UUV și a USV. Controversa asupra statutului de *navă* sau de *sistem de armament* al vehiculelor maritime autonome va duce la interpretări asupra convențiilor juridice și a polemicii istorice asupra capabilităților letale care operează în secret, precum și în modelarea acțiunilor militare viitoare în strânsă corelare cu dezvoltarea tehnologică. Faptul că, în acest moment, utilizarea vehiculelor maritime autonome diluează liniile de demarcație între *nave* și *sisteme de armament*, din punct de vedere legal și etic, ne face să concluzionăm că este necesară o regândire și o redefinire a doctrinei militare și a obligațiilor umanitare din perspectiva legilor războiului, pentru realizarea unui echilibru ținând cont de provocările viitoare ale războiului naval.

BIBLIOGRAFIE

- American bureau of shipping, rules for building and classing underwater vehicles, systems, and hyperbaric facilities, 2002, <http://www.eagle.org/absdownloads/index.cfm>.
- BERKOWITZ B., *Sea Power in the Robotic Age*, Issues in Science and Technology 30, no. 2/2014.
- BRUCE B., *Sea Power in the Robotic Age*, Issues in Science and Technology 30/2014.
- CANNING J. S., *A Concept of Operations for Armed Autonomous Systems*, Washington, DC, 2006, disponibil la www.dtic.mil.

- DELBEZ L., *Les principes généraux du droit international public*, III ème éd., Paris, 1964.
- GOGARTY H., *The Laws of Man over Vehicles Unmanned*, http://www.jlisjournal.org/abstracts/gogarty_hagger.19.1.html.
- HEINTSCHEL VON HEINEGG W., *The Protection of Navigation in Case of Armed Conflict*, *International Journal of Marine and Coastal Law* 18/2003.
- HENDERSON A. H., JAGC., *Murky waters: the legal status of unmanned undersea vehicles*, *Naval Law Review* 2006 Article, Essay and Note, <http://www.sevenhorizons.org/docs/HendersonMurkyWaters.pdf>.
- <http://www.arduph.ro/domenii/diu-doctrina/razboiul-drept-si-dreptul-razboiului>.
- [http://www.monitoruljuridic.ro/act/conventia-natiunilor-unite-din-10-decembrie-1982, asupra-dreptului-marii-emitent-parlamentul-publicat-n-monitorul-oficial-nr-26155.html](http://www.monitoruljuridic.ro/act/conventia-natiunilor-unite-din-10-decembrie-1982-asupra-dreptului-marii-emitent-parlamentul-publicat-n-monitorul-oficial-nr-26155.html).
- http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf.
- http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf.
- http://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocities-crimes/Doc.33_GC-IV-EN.pdf.
- MARCHANT G. E., *International Governance of Autonomous Military Robots*, *Columbia Science and Technology, Law Review* 12/2011.
- RAWLEY C., USN, <https://www.usni.org/return-trust-sea-through-unmanned-autonomy>.
- SMITH R. W., *Exclusive Economic Zone Claims – An Analysis and Primary Documents*, Kluwer Academic Publishers Group/Boston.
- SPARROW R., *Twenty Seconds to Comply: Autonomous Weapon Systems and the Recognition of Surrender*, *International Law Studies* 91, no. 699/2015.
- U.S. Dep't of navy, the navy unmanned undersea vehicle (UUV) Master plan, Nov. 9/2004, [http:// www.chinfo.navy.mil/navpalib/technology/uuvmp.pdf](http://www.chinfo.navy.mil/navpalib/technology/uuvmp.pdf).

ANALIZA MIGRAȚIEI ILEGALE DIN EUROPA PRIN UTILIZAREA MATRICEI CYNEFIN

AN ANALYSIS OF ILLEGAL MIGRATION IN EUROPE USING THE CYNEFIN MATRIX

Locotenent-colonel drd. Constantin-Daniel CHELĂRESCU

Rezumat: Migrația este un fenomen global, foarte complex, care nu afectează numai Uniunea Europeană. În spatele numărului de migranți sunt persoane, bărbați, femei și copii cu nume, povești și speranțe. Măsurile luate de către UE și politicile pe care le-a implementat au început să aibă efect, să salveze vieți și să apere drepturile migranților. Folosind noi metode de analiză, cum ar fi matricea Cynefin, se pot ajuta liderii UE pentru a lua deciziile cele mai adecvate pentru a rezolva problemele create de către fenomenul migrației.

Cuvinte cheie: matrice, migrație, decizie.

Abstract: Migration is a very complex global phenomenon that does not affect only the European Union. Behind the number of migrants there are people, men, women and children with names, stories and hopes. The actions taken by the EU and the policies the EU implemented have started saving lives and protecting immigrants' rights. Using new methods of analysis, such as Cynefin matrix, will help EU leaders to take the best decisions in order to solve the problems raised by the migration phenomenon.

Keywords: framework, migration, decision.

Migrația a existat ca fenomen din cele mai vechi timpuri și a reprezentat tendința populației de a se deplasa dintr-un loc într-altul, fiind recunoscut ca drept în articolul 13 din „Declarația Universală a Drepturilor Omului” care consfințește că “Oricine are dreptul să se deplaseze liber și să-și stabilească reședința pe teritoriul oricărui stat ...Orice persoană are dreptul de a părăsi orice țară, inclusiv a sa, și de a reveni în țara sa”¹¹⁶.

Bazele politicilor imigraționiste prin care a fost asigurată libertatea forței de muncă între statele membre ale Comunității Economice Europene (CEE) au fost puse în practică, începând cu înființarea organizației în anul 1957. În anii care au

¹¹⁶ https://ro.wikisource.org/wiki/Declara%C8%9Bia_Universal%C4%83_a_Drepturilor_Omului, accesat la data de 05.06.2018

urmat creării CEE, foarte mulți imigranți, în special din fostele colonii, au venit în Europa, în special datorită problemelor de origine economică.

Fenomenul migrației este unul complex, care are nevoie să fie analizat sub toate aspectele, de către specialiști sau grupuri de specialiști din punct de vedere politic, militar, economic, social, infrastructura și informații¹¹⁷ (PMESII), pentru a formula soluții viabile, acceptate la nivel politic și social în Uniunea Europeană (UE).

Pentru a înțelege de ce soluțiile formulate folosind metodele de analiză tradițională au părut să dea greș, fără drept de apel, atunci când se aplică pentru analiza acestui fenomen complex și foarte dinamic, este nevoie de o mai bună înțelegere a *noțiunii de complexitate* și a modului în care poate fi clasificată.

„Matricea Cynefin”¹¹⁸ este o *matrice de evaluare* a unei situații în vederea fundamentării unei decizii, ce ne ajută să recunoaștem diferențele ce există între diferitele tipuri de probleme analizate pentru încadrarea lor într-un anumit domeniu, folosind o abordare de tip non-tradițională. Matricea Cynefin clasifică complexitatea unui fenomen în patru domenii, fiecare dintre ele cu propriile abordări, astfel: domeniul *simplic*, domeniul *dificil*, domeniul *complex* și domeniul *haotic*. În cazul în care un/o fenomen/situație nu se poate încadra într-unul dintre cele 4 domenii mai sus enumerate se încadrează automat în domeniul *dezordine*. Astfel, conform acestei matrice, orice eveniment se poate încadra într-un domeniu, indiferent de tipul său și de acțiunile pe care acesta le exercită asupra societății.

Conform principiilor enumerate anterior putem analiza fenomenul migrației folosind matricea Cynefin, prin încadrarea sa dintr-un domeniu simplu, într-unul complex. Modul în care putem transforma această problemă complexă într-una cu un grad mai redus de dificultate este determinat de constrângerile și limitările pe care acest fenomen le presupune la nivelul UE.

Gradul de complexitate poate fi redus progresiv de la domeniul complex la domeniul complicat, pentru a ajunge în final la un domeniu simplu. În momentul în care soluția este influențată de un eveniment ce proiectează problema în domeniul haotic, procesul de analiză este reluat. O schimbare a legislației în UE sau în unul din statele membre referitor la migrație, a modului de abordare a acestei probleme sau schimbarea normelor de redistribuire a migranților, va determina luarea deciziei de a încadra problema într-un domeniu cu grad de complexitate mai ridicată. În acest caz trebuie observate cu atenție indicatorii ce permit încadrarea

¹¹⁷ MAJ Brian M. Ducote, *Challenging the application of PMESII-PT in a complex environment*, School of Advanced Military Studies, United States Army Command and General Staff College, Fort Leavenworth, Kansas, p. 3.

¹¹⁸ <https://hbr.org/2007/11/a-leaders-framework-for-decision-making>, accesat la data de 04.06.2018.

corectă a problemei în domeniul său de complexitate și, în consecință, trecerea la rezolvarea ei într-un mod potrivit.

Domeniile de complexitate în care fenomenul migrației și problemele ridicate de acesta, pot fi analizate cu ajutorul diagramei Cynefin, elaborate de către *Dave Snowden*, fondatorul și *Director științific principal* al companiei “*Cognitive Edge*”. Dacă o problemă nu poate fi încadrată în niciunul dintre aceste domenii, va aparține domeniului dezordine. Spre deosebire de celelalte domenii unde trecerea de la un domeniu la altul are o perioadă de tranziție, trecerea de la domeniul simplu la haos este abruptă și presupune timp de refacere și costuri mari pentru organizație, iar această trecere presupune existența unui eveniment ce nu a fost prevăzut.

Figura nr. 1: Reprezentarea grafică a Matricei Cynefin ¹¹⁹

Domeniul Simplu este caracterizat de faptul că răspunsul corect la o problemă este evident. Un exemplu de astfel de context ar putea fi aplicarea în mod unitar a unei rezoluții a Parlamentului European sau a unei soluții standard care a funcționat anterior în același tip de problemă. Aceasta este zona regulamentelor, a ordinelor sau directivelor politice și militare. Domeniul simplu corespunde zonei bunelor practici, unde cauzalitatea unei acțiuni este clar înțeleasă, iar dacă ne referim la domeniul militar este reprezentat de punerea în aplicare a ordinelor și regulamentelor militare în vigoare.

La acest nivel abordarea unei probleme începe prin evaluarea situației în mod corect, analizând toate aspectele acesteia și includerea ei în categoria potrivită, iar ulterior se trece la soluționare, într-un mod prestabilit.

¹¹⁹ <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=53504988>, accesat la data de 05.06.2018

Cu toate că nu corespundea legilor în vigoare, fenomenul imigrației ilegale reprezenta un tip de eveniment care s-a încadrat și se încadrează, conform evoluției fenomenului, în *Domeniul simplu*, conform matricei Cynefin. Rezolvarea acestui tip de problemă presupune o serie de soluții, toate aceste soluții fiind cunoscute și puse în practică de autoritățile statale, cea mai importantă fiind ajutorarea acestor imigranți ilegali pentru integrarea în societate, în țările de destinație, conform *Acordului Dublin I*¹²⁰ și a *Aquis-ului comunitar*¹²¹, acesta din urmă reprezentând totalitatea izvoarelor/surselor dreptului UE. În acest caz experții în domeniul migraționist au considerat că beneficiile economice și demografice ale statului de adopție au fost considerate ca fiind de dorit față de aspectul de ilegalitate al pătrunderii ilegale pe teritoriul său.

Domeniul dificil (complicated -Eng.) e ceva mai puțin restrictiv decât cel simplu și permite soluții alternative la o problemă. Acesta este domeniul în care excelează specialiștii sau experții, întrucât pot avea mai mult decât un răspuns bun la o întrebare, domeniul e de asemenea unul al bunelor practici. Există și în acest domeniu o legătură cauzală, care nu este evidentă însă decât pentru specialiștii sau experții. Decidentul, pentru încadrarea corectă a unei astfel de probleme, în cazul în care nu este specialist sau expert în problema respectivă, va decide să folosească expertiza specialiștilor sau va solicita sprijinul unei structuri specializate.

Pentru rezolvarea problemelor aparținând acestui domeniu, primul pas în fundamentarea deciziei este evaluarea situației de către experți. În general, o problemă aparținând acestui domeniu, presupune un singur domeniu de expertiză. Experții, în urma analizei problemei, vor formula concluzii ce vor cuprinde soluțiile agreate, iar decidentul va selecta modalitatea optimă de rezolvare. Această abordare e necesară deoarece nu există o soluție care e în mod cert cea mai bună și care să fie aplicată precum o formulă matematică pentru rezolvarea unei probleme.

Dacă luăm ca exemplu alegerea unui mod de acțiune optim în cadrul activităților, liderul/șeful, la recomandarea specialiștilor, pe baza criteriilor stabilite și aprobate, va lua o decizie. Deși o problemă poate fi rezolvată în mai multe feluri, există anumite soluții agreate de către experți, care în timp au devenit bune practici încetățenite și care pot fi urmate fără teama de eșec. Rezolvarea problemei migrației, în situația în care se încadrează în domeniul dificil, poate fi soluționată prin parcurgerea etapelor specificate anterior, validitatea soluției fiind determinată de expertiza specialiștilor în fenomenul migrației. Deși soluția poate necesita o

¹²⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A41997A0819%2801%29>, accesat la data de 05.06.2018

¹²¹ Paolo Ruspini, *The post enlargement migration space*, republicată în *Migration mobility and the Human Rights at the Eastern border of The European Union*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2008, pp. 15-19

experiență extensivă, există o mulțime de bune practici pentru a te ghida spre o soluție acceptabilă. Totuși, soluția obținută va fi condiționată de legislația europeană și națională existentă în domeniul migrației.

Evoluția fenomenului migrației ilegale în zonele Africa de Nord și Orientul Mijlociu, începând cu apariția în Tunisia, la sfârșitul anului 2010, a fenomenului *Primăvara arabă*, a cunoscut o creștere accentuată. Condițiile care au condus la creșterea fenomenului migrator ilegal au fost, în principal, cele economico-financiare, în special imposibilitatea populației tinere din zonele respective, de regulă educată, de a-și găsi un loc de muncă pe măsura pregătirii, astfel încât aceștia să-și poată permite un nivel de trai minim acceptabil. În plus, s-a observat o creștere a nivelului de amenințare a securității populației UE, datorită traficului de persoane și creșterea numărului rețelelor implicate în aceste activități ilegale. În plus, au fost semnalate cazuri de constituire de către imigranții ilegali a unor rețele de crimă organizată¹²² care au condus la creșterea ratei infracționalității în UE și la scăderea nivelului de securitate a populației civile. Astfel, datorită condițiilor enumerate anterior, putem afirma că este o legătură strânsă între migrația ilegală și crima organizată, migrația constituind o sursă importantă de venituri pentru crima organizată.

Pentru luarea unei decizii, decidentul are nevoie de mai mulți experți în acest domeniu, care să analizeze problema sub toate aspectele și să propună mai multe soluții, care să conducă în final la rezolvarea acestei probleme. Problemele legate de migrația ilegală nu pot fi rezolvate prin stabilirea unei soluții standard datorită dinamicii acestui fenomen, ce determină posibilitatea încadrării lui în *Domeniul Dificil*.

Pentru rezolvarea problemei migrației ilegale în UE, experții au identificat necesitatea de a acționa pe mai multe paliere, respectiv organizarea și derularea de programe de dezvoltare economică în statele/zonile de plecare, dezvoltarea cooperării comerciale între UE și statele respective, acordarea de subvenții economico-financiare, executarea de stagii și programe de pregătire comune între UE și statele respective etc. În plus au fost luate măsuri pentru intensificarea controalelor la frontierele terestre și maritime ale UE cu scopul de a reduce numărul imigranților ilegali și a activităților de crimă organizată.

Domeniul complex este unul pe care am început să-l întâlnim tot mai des pe durata operațiilor militare, politice sau civile. Pentru a putea lua o decizie liderul va fi sprijinit de colective de specialiști și experți, cu specialități diferite, pentru a acoperi întreg spectrul implicațiilor ridicate de o problemă aparținând acestor

¹²² Nicole Ghinea, *Forme de manifestare a crimei organizate*, Colecția de articole AIT-2009, Editura AIT, 2009, p.50

domenii. Cererile primite se modifică rapid pentru a răspunde schimbărilor de situație ce au loc în timp real, pe teren. Orice modificare a cerințelor va afecta modul de îndeplinire a obiectivelor și va duce la apariția unor puncte de decizie suplimentare, posibil la elaborarea unor planuri de acțiune alternative dacă îndeplinirea obiectivului propus nu mai este posibilă. Punerea în aplicare a planului respectiv ar putea duce la modificări ale acestuia, dacă efectul produs în cadrul unei acțiuni nu este cel așteptat.

Cea mai mare dificultate ridicată de domeniul complex este cea reprezentată de elementul de noutate pe care-l aduce în procesele noastre. Pericolul unei soluții greșite apare atunci când înțelegem prea puțin aceste situații complexe și tindem să le considerăm doar complicate. Dovadă că lucrurile stau așa sunt încercările de a impune reguli cât mai exacte pentru rezolvarea sarcinilor complexe, ce duc la apariția unei mulțimi de reguli și regulamente care încearcă să controleze apariția haosului. Frustrarea produsă de neînțelegerea unui obiectiv stabilit ce a fost formulat în termeni generali și lipsa feedback-ului în timp oportun sunt alți factori ce permit încadrarea greșită a unei probleme. Chiar și în condițiile prezentate, problemele complexe cer experimentări și explorări, pe care trebuie să le includem în planurile noastre pentru a obține rezultatele dorite.

În domeniul complex trebuie încurajată *experimentarea* și *explorarea*. Aceasta înseamnă că pentru realizarea unui proiect decidentul trebuie să stabilească obiectivele, modul de lucru și procedurile astfel încât ele să permită flexibilitate și asumarea unor eventuale eșecuri, în încercarea de a obține rezultatul dorit. În acest caz este vorba despre lansarea unui experiment și evaluarea rezultatelor post-experiment, urmate de punerea în practică a soluției găsite, în cazul în care rezultatele testării sunt satisfăcătoare.

Pentru a obține rezultatele dorite este necesară:

- dezvoltarea comunicării în echipă pentru a putea folosi experiența colectivă în rezolvarea problemelor;
- stabilirea foarte clară a regulilor ce trebuie respectate pentru a atinge obiectivele sau starea finală dorită, iar cunoașterea acestor reguli clarifică ceea ce poate fi modificat și schimbat, ajutând în același timp la diminuarea frustrării generate de ritmul alert al schimbărilor;
- reutilizarea soluțiilor viabile identificate pe timpul analizării unor situații similare, ajutând la reîncadrarea problemei dintr-un context complex în unul complicat.

Fenomenul migrației ilegale poate fi încadrat și în domeniul complex datorită creșterii numărului imigranților ilegali și a situațiilor excepționale pe care aceștia le-au creat, producând dezechilibre în țările de destinație, în special în cele din vestul și nordul UE. Creșterea cheltuielilor pentru securizarea frontierelor

terestre, aeriene sau navale, scăderea nivelului de securitate al populației UE, creșterea riscului de epidemii, dezvoltarea rețelilor de crimă organizată reprezintă factori multiplicatori ai efectelor create de fenomenul migrației ilegale ce pot conduce la încadrarea acestui fenomen în domeniul complex.

Domeniul haotic este cel al circumstanțelor excepționale, iar rezolvarea unei probleme aparținând acestui domeniu este cel puțin improbabilă, dacă nu imposibilă. O problemă ce poate fi încadrată în acest domeniu apare destul de rar și poate fi deosebit de periculoasă pentru societate. În mod ideal, factorii decidenți trebuie să acționeze pentru a evita apariția unor astfel de probleme și nu trebuie să ajungă în situația de a rezolva probleme ce pot fi încadrate în domeniul haotic. În cazul în care există o problemă ce poate fi încadrată în domeniul haotic, liderii trebuie să acționeze cu celeritate, pentru a găsi modalități prin care să reîncadreze problema în domeniile complex, complicat sau simplu.

Dezordinea corespunde cazului în care situația întâlnită nu o putem încadra în nici un domeniu, iar decidentul este pus în situația de a nu putea lua o decizie fundamentată și de a nu putea pune în aplicare deciziile luate. Anarhia ar putea fi în opinia noastră, cel mai potrivit exemplu pentru această situație.

Evoluția situației de securitate din Africa de Nord și Orientul Mijlociu începând cu anul 2015 a condus la o situație care poate fi încadrată la *Domeniul Complex*. Datorită apariției confruntărilor militare din Siria, Libia, Irak, Yemen amplificate de segregare și persecutare pe criterii etnice a fost determinată apariția unui val migrator fără precedent care a avut ca destinație finală și UE, în special statele dezvoltate din vestul și nordul Europei. Declarația cancelarului german Angela Merkel din data de 24 august 2015¹²³, prin care aceasta cerea suspendarea *Acordului Dublin II* în ceea ce privește refugiații sirieni, a condus la cel mai mare flux imigraționist din Europa în perioada de după cel de-Al Doilea Război Mondial. Scopul declarat al suspendării aplicării acordului a fost de a scădea deficitul forței de muncă din țările UE, datorat în primul rând îmbătrânirii populației în statele din vestul și nordul Europei și în al doilea rând sporului demografic negativ. Într-o primă fază, declarația cancelarului german a fost întâmpinată cu reticență în special în țările Tratatului de la Vișegrad¹²⁴, dar a fost foarte bine primită de majoritatea populației germane, aceștia fiind de acord cu aplicarea măsurilor derivate din această cerere. Conform matricei Cynefin, declarația cancelarului german a fost un eveniment care poate fi încadrat în *Domeniul Simplu* și care ar fi implicat suspendarea unui acord european, respectiv Acordul Dublin II.

¹²³ Alba Iulia Catrinel Popescu, *Geopolitical Kaleidoscope*, Edition universitaires européennes, Omni-Scriptum GMBH&CO.KG, 2017, p. 99

¹²⁴ <http://politeia.org.ro/international/v4-alianța-de-la-vișegrad/5340/>, accesat la data de 14.06.2018

Contrar oricăror așteptări, evoluția ulterioară a fenomenului imigrației ilegale a trecut foarte rapid în *Domeniul Dificil*, deoarece liderii țărilor europene au realizat că nu pot gestiona un aflus atât de mare de imigranți, deoarece forțele de securitate, sistemul de asigurări sociale, sistemele de sănătate nu au putut face față situației nou create de numărul foarte mare de imigranți ilegali sosiți într-o perioadă foarte scurtă de timp în statele riverane Mării Mediterane, cu intenția declarată de a ajunge în vestul și nordul Europei. Evoluția rapidă a fenomenului nu a oferit timpul necesar punerii în aplicare a soluțiilor identificate, personalul disponibil pentru punere în aplicare a soluțiilor a fost insuficient, iar situația a depășit granițele *Domeniului Dificil*.

Conform *Acordului Schengen*¹²⁵ circulația persoanelor și bunurilor în interiorul zonei este posibilă fără restricții. Cu toate acestea, datorită fluxului migrator înregistrat în anii 2015 și 2016 aplicarea acordului a fost suspendată parțial, fiind reintrodu-se controalele la frontierele statelor membre.

Statele UE nu au fost pregătite să facă față unei situații de genul acesta, iar conform matricei Cynefin putem încadra acest eveniment în *Domeniul Complex* cu șanse foarte mari să ajungă în *Domeniul Haotic*, deoarece printre imigranții ilegali au fost infiltrați și membrii ai unor grupări teroriste de orientare fundamentalistă. Infiltrarea teroriștilor a fost făcută cu scopul declarat de a continua lupta împotriva autorităților prin constituirea de centre de selecție și creșterea numărului de adepți pentru a lupta pe fronturile din Africa de Nord sau Orientul Mijlociu și executarea de atacuri teroriste pe teritoriul european, pentru a crea haos și teamă, pentru a arunca Europa în *Dezordine*.

Liderii europeni au realizat pericolul aferent acestui fenomen și au luat măsuri pentru a preîntâmpina crearea unei situații ce poate fi încadrată în *Domeniul Haotic*, și prevenirea degenerării situației în *Dezordine*. Astfel, printre măsurile luate pentru a contracara fenomenul migrației ilegale, Ungaria a instalat garduri de sârmă la frontiera sudică, pe traseul de deplasare al valului migrator, Croația a închis frontiera, Turcia a organizat tabere de refugiați pe teritoriul său și nu a mai permis libera circulație a imigranților. De asemenea, pentru perioade scurte de timp a fost reintrodus controlul la frontierele statelor din spațiul Schengen.

UE a organizat o serie de “*think tank-uri*” și grupuri de lucru, sub patronajul Consiliului European, soluțiile fiind prezentate de către Înaltul Reprezentant pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate, Federica Mogherini, în conferințele de presă desfășurate în diferite medii¹²⁶. Astfel UE a folosit o serie de specialiști care

¹²⁵ European Commission, Directorate-General for Migration and Home Affairs, *Europa fără frontiere: spațiul Schengen*, Publications Office, 2015

¹²⁶https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/32002/speech-hrvp-federica-mogherini-european-parliament-plenary-session-recent-developments_en, accesat la data de 15.06.2018

au inițiat o serie de măsuri pentru a contracara efectele acestui eveniment și a menține desfășurarea ulterioară a evenimentelor legate de migrația ilegală în cadrul *Domeniului Dificil*. La nivelul UE au fost stabilite măsuri pentru ajutorarea financiară a statelor de origine a migrației ilegale, dezvoltarea cooperării economice și comerciale, înființarea Serviciului european de poliție de frontieră și de coastă - FRONTEX ¹²⁷, dezvoltarea programelor de integrare socială a imigranților, selectarea imigranților ilegali care nu justificau acordarea statutului de azilant și returnarea lor în țările de origine, punerea de către statele UE la dispoziția Uniunii de fonduri financiare necesare pentru derularea tuturor programelor pentru imigranți. O altă soluție adoptată de către UE, dar care totuși nu a fost agreată de către toate statele membre a fost aceea de a se stabili așa numitele “cote obligatorii” de imigranți pentru fiecare sat, în funcție de ponderea populației în interiorul UE.

Utilizând metodele de analiză adecvate, inclusiv prin folosirea matricei Cynefin, liderii UE pot să anticipeze corect problemele pe care migrația ilegală le poate provoca și să identifice soluții care pot fi puse în practică sub formă de politici la nivel european. Rezultatele obținute folosind această abordare au demonstrând corectitudinea acestor metode de analiză. Încadrând migrația ilegală în unul din domeniile identificate în matricea Cynefin, reprezintă primul pas în oferirea unor soluții eficiente a problemelor.

BIBLIOGRAFIE

- Alba Iulia Catrinel Popescu, *Geopolitical Kaleidoscope*, Edition universitaires européennes, Omni-Scriptum GMBH&CO.KG, 2017
- European Commission, Directorate-General for Migration and Home Affairs, *Europa fără frontiere: spațiul Schengen*, Publications Office
- Nicole Ghinea, *Forme de manifestare a crimei organizate*, Colecția de articole AIT-2009, editura AIT, 2009
- MAJ Brian M. Ducote, *Challenging the application of PMESII-PT in a complex environment*, School of Advanced Military Studies, United States Army Command and General Staff College, Fort Leavenworth, Kansas

¹²⁷ <https://frontex.europa.eu/>, accesat la data de 05.06.2018

Paolo Ruspini, *The post enlargement migration space*, republicată în *Migration mobility and the Human Rights at the Eastern border of The European Union*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2008

Surse web:

<https://hbr.org/2007/11/a-leaders-framework-for-decision-making>;

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=53504988>;

https://ro.wikisource.org/wiki/Declara%C8%9Bia_Universal%C4%83_a_Drepturilor_Omului;

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A41997A0819%2801%29>

<https://frontex.europa.eu/>

<http://politeia.org.ro/international/v4-aliana-de-la-visegrad/5340/>

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/32002/speech-hrvp-federica-mogherini-european-parliament-plenary-session-recent-developments_en

ÎN ATENȚIA COLABORATORILOR !

Pentru o mai bună procesare a articolelor și pentru introducerea revistei în baza de date internațională CEEOL, dorim respectarea următoarelor cerințe **obligatorii**:

- ✓ **titlul articolului – română și engleză;**
- ✓ **abstractul – română și engleză;**
- ✓ **cuvinte-cheie (5-6) – română și engleză;**
- ✓ **instituția din care provine autorul;**
- ✓ **e-mail, telefon, fax (o adresă de contact);**
- ✓ **bibliografie.**

1. *Textul.* Se introduce în Microsoft Word, folosind fontul Times New Roman și tastatura standard românească. Nu sunt acceptate fonturile care au mapări neobișnuite (în care caracterele diacritice – ș, ț, ă, î, â și Ș, Ț, Ă, Î, Â – înlocuiesc alte caractere - [,], @, ~, \ ș.a.m.d.). Textul în limba română trebuie să aibă în mod obligatoriu diacritice. Articolul trebuie cules, pur și simplu, fără nicio altă formatare în afara sublinierilor, acolo unde este cazul folosind bold și italic. Paragrafele vor fi delimitate de un Enter, părțile articolului fiind separate între ele prin două-trei paragrafe goale.

2. *Ecuatiile.* Indiferent de locul pe care îl ocupă în cadrul articolului, ecuațiile se introduc numai în Microsoft Equation Editor. La limită, se acceptă ecuații scrise de mână, numerotate și trimise separat de restul articolului).

3. *Figurile.* Sunt acceptate formatele vectoriale standard. În cazul figurilor produse cu o altă aplicație decât Microsoft Word (de exemplu, Corel Draw sau AutoCAD), fișierele respectivelor aplicații vor fi trimise împreună cu restul articolului. Figurile trimise în format electronic vor fi desenate la dimensiunile la care pot fi tipărite, iar dimensiunea textului trebuie să fie între 8 și 12 puncte tipografice. Sunt acceptate și figuri desenate de mână, pe foi separate de restul articolului, cu condiția ca desenele să fie clare și să poată fi ușor identificat locul din cadrul articolului în care trebuie să se regăsească.

4. *Imaginile.* Imaginile scanate trebuie incluse atât în documentul Microsoft Word, cât și trimise separat. Nu se recomandă folosirea imaginilor preluate de pe Internet, deoarece acestea nu satisfac cerințele necesare pentru tipărirea lor (având o rezoluție mult inferioară celei necesare pentru un tipar de calitate). Imaginile de calitate au o rezoluție de minimum 200 dpi. Pentru formatele JPEG și GIF aveți în vedere ca, în urma compresiei, calitatea imaginii să devină rezonabilă.

5. *Numerotarea.* Ecuatiile, figurile, tabelele, titlurile din bibliografie vor fi numerotate cu cifre arabe, astfel:

- între paranteze pătrate pentru bibliografie;
- între paranteze rotunde pentru formule;
- prin exponent, în cazul notelor de subsol;
- precedate de denumire, în cazul observațiilor, figurilor, tabelelor etc.

Rugăm autorii să redacteze articolele atât în limba română, cât și în limba engleză.

Mulțumim sponsorilor acestui număr al revistei.

Vă mulțumim!

Colegiul de Redacție

